

15 februari 2008

ADVOCATENBLAD 3

Privé-detective in dienst van advocaat mag zwijgen

Fiscale aspecten van arbeidsrecht

Onenigheden over witwasmeldplicht

De Ikea-cliënt

Niehoff Werning & Kooij
verzekeringsadviseurs voor advocatuur en notariaat

Goed geregeld?

Zelfs voor een advocaat zit een ongeluk in een klein hoekje. Voor je er erg in hebt, ben je uit de running. Tijdelijk, voor langere tijd of in het ergste geval voorgoed. Nu kunt u denken dat zoiets ú nooit zal overkomen. Of u kunt heel realistisch nagaan wat de financiële gevolgen zijn. Bij dat laatste kunnen we u helpen. Om te beginnen door de gevolgen van arbeidsongeschiktheid voor uw specifieke situatie op een rijtje te zetten. En vervolgens door u een advies op maat voor te leggen. Vrijblijvend uiteraard. Maar wel opgesteld door een adviseur die als geen ander thuis is in de advocatuur met betrekking tot arbeidsongeschiktheid.

www.nwk.nl

Fiscale aspecten van arbeidsrecht

In dit nummer beginnen we een korte kroniek met belangrijkste fiscaalrechtelijke uitspraken van de Hoge Raad die het arbeidsrecht raken. Binnenkort volgt er een met de fiscale aspecten van familierecht.

Konkelfoezen met de politie

Als de verdediging deskundigen inschakelt, hebben zij een van de advocaat afgeleid verschoningsrecht, waarvan de advocaat de grenzen bepaalt. Hoe kan dit recht in de praktijk worden beschermd?

74 & 79

Witwasmeldplicht onder nieuw vuur

De Orde ziet een arrest van het Belgische Grondwettelijk Hof over de witwasmeldplicht als opsteker. Wat zijn dan nu de regels voor de omgang met het Bureau Financieel Toezicht? Een proefproces?

.....

Bewerkelijke zaken

De Kamer vreest dat de nieuwe Leidraad de toegang tot de rechtshulp belemmert. **75**

Sonja Bakker

kun je beter meenemen naar Uruzgan dan Sun Tzu, zegt de columnist. **75**

Op herhaling in Uruzgan

kan de opbouwjurist niet even Kluwer bellen. **76**

Ook St. Maarten

heeft nu een beroepsopleiding, voor een tiental stagiaires. **81**

De Ikea-cliënt

denkt heel wat te weten, maar weet niet wat hij niet weet. **97**

.....

Verder...

Vervolgde advocaten 80 » Agenda 82 » Colofon 82 »
Opinies toevoegingen 88

[Van de deken 83](#) » [Permanente opleiding 98](#) »

[Personalia 100](#) » [Tuchtrecht 102](#)

In de volgende nummers

Verlenging verzekeringstelling » Toezicht op
trustkantoren » Audit » Ne bis in idem in de
EU » Familierechtelijke en arbeidsrechtelijke
belastingaspecten » Kroniek bestuursprocesrecht

Omslagfoto:
iStockphoto

Beroepsgeheim Belgisch Hof geeft Orde hoop

'Het is een mooie opsteker voor ons, want het beroepsgeheim is universeel,' zegt Herbert Cotterell, portefeuillehouder tuchtrecht in de Algemene Raad van de Nederlandse Orde van Advocaten over het arrest dat het Grondwettelijk Hof van België eind januari wees.*
'Misschien moet de Orde een proefproces entameren.'

Illustratie: Dinitry de Bruin

.....
Lex van Almelo
Journalist

.....
De Nederlandstalige en de Frans/Duitstalige balies in België hebben succes gehad met hun strijd tegen de wet, waarmee de Europese witwasregelingen zijn geïmplementeerd. Op 23 januari bepaalde het Grondwettelijk Hof dat de Belgische wetgeving alleen overeenstemt met het Europese mensenrechtenverdrag EVRM als de activiteiten die onder het beroepsgeheim vallen ruim worden uitgelegd. Volgens het Hof moet het beroepsgeheim ook gelden als advocaten cliënten 'buiten elk rechtsgeding' adviseren over de staat van de wetgeving die van toepassing is op hun

.....
* <http://www.const-court.be/public/n/2008/2008-010n.pdf>

.....
persoonlijke situatie of op de activiteiten die zij beogen dan wel over de manier waarop zij die activiteiten kunnen uitvoeren binnen het wettelijk kader. Dergelijk advies heeft volgens het Grondwettelijk Hof namelijk altijd het doel om een rechtsgeding over die activiteiten te voorkomen.

Nederland strenger
Nederlandse advocaten hebben geen meldplicht bij 'werkzaamheden die verband houden met de bepaling van de rechtspositie van een cliënt, diens vertegenwoordiging in rechte, het geven van een advies voor, tijdens en na een rechtsgeding of het geven van advies over het instellen of vermijden van een rechtsgeding' (brochure ministerie van Financiën). De Nederlandse meldingsplicht geldt vooral voor fiscaal en financieel-economisch advies

bij vastgoedtransacties, fusies en overnames van bedrijven, vermogensbeheer, het oprichten en beheren van rechtspersonen, fiscale werkzaamheden en 'het optreden in naam en voor rekening van een cliënt bij enigerlei financiële of onroerende zaaktransactie' (volgens dezelfde brochure).

Volgens Folkert Winkel, directeur van het Bureau Financieel Toezicht dat de naleving van de meldingsplicht controleert, is de Nederlandse wetgeving iets strenger.

Herbert Cotterell vindt de uitspraak van het Belgische Hof 'een zetje in de goede richting'. Zijn enthousiasme voor het Belgische arrest komt vooral voort uit de uitleg die het Grondwettelijk Hof geeft aan de uitspraak die het Europese Hof van Justitie vorig jaar deed over de Europese witwasrichtlijn (Zaak C-305/05). Het Europese Hof zei dat de Richtlijn

Het is
gezegd

.....
Dat komt omdat het Openbaar Ministerie bang is beschuldigd te worden van politieke vervolging. Het zijn lafbekken. Gerard Spong besloot studenten bij te staan in de zaak tegen Geert Wilders, tijdens NOVA College Tour, 23 januari 2008.

(...) tijdens het proces was ik zeven kilo afgevallen (...) Maar het is effectiever dan Sonja Bakkeren hoor, zo'n zaak. Je kunt beter Willem Holleederen. Advocaat Jan-Hein Kuijpers, raadsman van Holleeder, *Carp*, januari.

Verder is een probleem dat je eigenlijk in beroep gaat tegen de overheid, bij de belangrijkste adviseur van de overheid.

Tom Barkhuysen, advocaat en hoogleraar staats- en bestuursrecht, over de Raad van State in *Intermediair*, 1 februari 2008.

Hij heeft bitter weinig bekend. Wat ik heb gezien is niet veel meer dan het verhaal van een meisje dat tijdens het vingeren is overleden, waarna Joran als een soort freelance begrafenisondernemer optrad. Gerard Spong, *de Volkskrant*, 5 februari.

Column

Harry Veenendaal

De eerste Nederlander die in Uruzgan om het leven kwam was een jurist. Luitenant-kolonel Jan van Twist, Hoofd Sectie Operationeel Recht bij de Stafgroep Juridische Zaken bij de Koninklijke Luchtmacht. Wat moeten juristen in vredesnaam in Uruzgan, was mijn eerste gedachte. Naïef van mij. Juristen vervullen namelijk een prominente taak. Sterker nog, er bestaat zelfs een juristencourt, geleid op de recente personeelsadvertenties van Defensie in de *Mr.* en het *NJB*.

Juristen in Uruzgan adviseren bevelhebbers tijdens gevechtshandelingen. Zij geven antwoord op de vraag in hoeverre de inzet van een door een Pantserhouwitsers afgeschoten brisantgranaat volkenrechtelijk meer geoorloofd is dan een *search & destroy*-actie van het Korps Mariniers. Een letterlijke invulling van het begrip 'Law in action', zullen we maar denken.

Daarnaast zijn in Uruzgan juristen actief die, ver buiten de loopgraven, adviseren over het Afghaanse rechtsherstel. Daar ontmoeten we een oude bekende: Gijs Scholtens. Vermaard (gepensioneerd) arbeidsrechtadvocaat bij Nauta en schrijver van het boek *Sun Tzu voor advocaten*. In de rang van luitenant-kolonel, met een fraai bijbehorend uniform én wapen, adviseert Scholtens de laatste tijd de lokale autoriteiten in Uruzgan omtrent rechtsherstelvraagstukken. [Zie ook verderop in dit blad, red.] Als een heuse Shackleton meldt Scholtens op zijn weblog dat hij bij zijn werkzaamheden veel heeft gehad aan de wijze lessen van Sun Tzu. Opmerkelijk.

Sun Tzu staat namelijk boordevol open deuren, is tijdens bij een proces van rechtsherstel niet toepasbaar en wordt om die reden niet meer op de KMA gedoceerd. In ieder geval heeft Sun Tzu Scholtens weinig geleerd over de problematiek van *Siegersjustiz*.

Het is namelijk algemeen bekend dat een rechtssysteem dat van 'boven' wordt gearachuteerd of onder 'begeleiding' van de internationale gemeenschap tot stand komt, mislukt wanneer het overgrote deel van de lokale bevolking dit systeem niet accepteert. En afgezien van deze op zichzelf al enorme drempel en daargelaten de complexiteit van het sharierecht en het lokale gewoonterecht, is het op zijn minst gezegd onhandig om in een fraai militair uniform van de 'bezettingsmacht' dit doel trachten te realiseren.

Scholtens is geen uitzondering. Laatst hoorde ik in het Utrechtse café Broers twee advocaten mijmeren om naar Uruzgan te gaan. Met alle respect, Defensie heeft weinig behoefte aan advocatuurlijke avonturiers die een tijdelijke 'militairjuridische' carrière willen vervullen. Defensie zoekt juristen – althans volgens de personeelsadvertenties in de *Mr.* en het *NJB* – die met hun voeten in de spreekwoordelijke modder staan. En belangrijk: die de vereiste fitheidstest kunnen doorstaan. En daar zit het probleem. Oud-minister van Defensie Henk Kamp zei eens dat weinig juristen fysiek in staat om zich te kwalificeren voor langdurige operationele dienst in Uruzgan.

Tip daarom voor Scholtens: met het oog op Uruzgan heeft een boek *Sonja Bakker voor advocaten* waarschijnlijk meer nut dan de lessen van Sun Tzu.

niet indruist tegen het EVRM. Ook al had advocaat-generaal Maduro gezegd dat dit wel zo was.

Cotterell: 'Het Grondwettelijk Hof legt de Richtlijn nu zo uit dat advocaten ook niet verplicht zijn te melden als zij adviseren buiten een rechts-geding.'

Volgens voorzitter Frans van Velsen van de BOA, de vereniging van eenpitters, komt deze interpretatie erop neer dat het beroepsgeheim van de advocaat in volle omvang wordt gerespecteerd. 'Alleen wanneer je als advocaat bij de advisering de wet overtreedt, heb je geen beroepsgeheim. Dat is in Nederland altijd zo geweest, maar onder het mom van veiligheid teruggedraaid om zwart geld en fiscale fraude te bestrijden.'

Proefprocedure

Volgens de Belgische wetge-

ving kunnen advocaten die de informatie- en samenwerkingsplicht niet naleven een boete krijgen van maximaal 1,25 miljoen euro. Het constitutionele hof van België heeft er moeite mee dat het niet duidelijk is wanneer de wet nu wel en niet wordt overtreden en wat dus wel en niet onder het beroepsgeheim valt.

Hoewel de Europese witwaswetgeving overeenstemt met het EVRM kan de wetgeving van een lidstaat daar dus tegen indruisen. In Nederland is het aan de Hoge Raad om te beoordelen of de regels het recht op een eerlijk proces en de vertrouwelijke communicatie van advocaat en rechtzoekende voldoende respecteren. Volgens Herbert Cotterell zou de Nederlandse Orde 'kunnen overwegen om ergens een proefproces te entameren'.

Indexering griffierechten met 1,1%

Per 1 februari 2008 zijn de meeste griffierechten in civiele en bestuursrechtelijke zaken verhoogd met 1,1%.

Door deze indexering bedraagt per 1 februari 2008 het vastrecht voor de verschenen gedaagde in kort geding € 254 (art. 4 WTBZ). Dat is onder meer van belang in verband met de aanzegging in een kortgedingdagvaarding (art. 112 Rv).

(advertenties)

Vandaag leren, morgen toepassen

Onze cursussen zijn gericht op de praktijk en gebaseerd op de wetenschap. Zo haalt u maximaal rendement uit uw opleiding. **Met CPO bent u zeker van uw zaak.**

Kijk voor ons cursusaanbod bij het katern **Orde** elders in dit blad

CPO is onderdeel van de Radboud Universiteit Nijmegen

Juridisch Onderwijs voor Professionals

Gijs Scholtens op herhaling in Uruzgan

'Je kunt niet even Kluwer bellen'

Voormalig partner bij NautaDutilh, Gijs Scholtens, is weer in Uruzgan. In deze provincie, waar de advocatuur nog uitgevonden moet worden, ondersteunt hij het Afghaanse rechtssysteem.

Rechtbankpresident Mohammed Jan ontvangt Scholtens

.....
Elwin Verheggen
 journalist

.....
 'Wacht even hoor, ik heb cor-
 vee', roept Gijs Scholtens (61),
 terwijl hij met vuilniszak zijn
 bepantserde containerkan-
 toortje op Kamp Holland uit-
 wandelt. Een paar jaar geleden
 was Scholtens arbeidsrechtspe-
 cialist bij NautaDutilh in Rot-
 terdam en werd hij wel de ko-
 ning van de gouden handdruk
 genoemd. Nu staat hij met een
 volle baard in een woestijnte-
 nue de gang te vege. Schol-
 tens: 'Wij draaien gewoon mee
 met alle militairen en doen
 eens per drie weken ook wacht
 's nachts.'

Scholtens is functioneel-
 specialist van CIMIC (Civil-
 Military Cooperation). Dit
 zijn deskundigen die, als zij
 niet al reservist waren, na een
 militaire stoomcursus hun
 vakkennis beschikbaar stellen
 voor wederopbouwprojecten.

Scholtens' inzet is erop gericht
 om het Afghaanse rechtssys-
 teem naar behoren te laten
 functioneren.

Vorig jaar bracht hij als eerste
 functioneel-specialist recht
 het rechtssysteem in Uruzgan
 in kaart, waarbij hij zo'n 250
 onderwerpen voor verbetering
 identificeerde. Het gaat dan
 vaak om praktische zaken als
 het bouwen van een nieuwe
 gevangenis of een trainings-
 centrum voor de politie. Aan
 een deel van deze onderwer-
 pen wordt in het kader van de
 wederopbouwmissie gewerkt.

Vandaag staat voor Schol-
 tens een ontmoeting met de
 rechtbankpresident Moham-
 med Jan op het programma.
 In een speciale ruimte op de
 basis bedoeld om Afghaanse
 gasten te ontvangen, met
 Perzische tapijten op de vloer
 en thee op tafel, neemt de
 rechtbankpresident plaats in
 een ouderwetse leunstoel. Hij
 overhandigt Scholtens een lijst

met onderhoudsgebreken aan
 de rechtbank. De oud-advocaat
 belooft ermee aan de slag te
 gaan, zodra Mohammed Jan
 een kostenbegroting maakt
 met drie aannemers.

Wat later vraagt Scholtens
 toestemming om het 'justitieel
 overleg' in ere te herstellen.
 Dat overleg met alle belang-
 rijke spelers in Uruzgan vond
 eerder op Scholtens' initiatief
 maandelijks plaats. Maar na
 zijn vertrek schoot ook dat
 er door tal van oorzaken ook
 bij in. Mohammed Jan prijst
 Scholtens om zijn 'correcte
 handelen' en wil zijn best doen
 de mensen daarvoor bij elkaar
 te krijgen.

'Van het formele rechts-
 systeem moet je momenteel
 nog weinig voorstellen', zegt
 Scholtens na het gesprek. 'De
 Afghaanse samenleving is
 gericht op conflictoplossing.
 Je hebt er pashtunwali, een
 soort stammenrechtspraak,
 waarvan de hele maatschappij
 doordrenkt is. Ook officiële
 instanties.'

Pas als ze er zelf niet uitko-
 men, stappen ze naar de rech-
 ter. En dat traject is bepaald
 niet motiverend. Drie rechters
 zijn er slechts in heel Uruzgan
 en een handvol officieren van
 justitie. Advocaten zijn er nog
 helemaal niet gesignaleerd.
 Door de enorme onderbezet-
 ting is er een achterstand in de
 behandeling van rechtszaken.
 Omdat rechters ook nog eens
 minder dan de helft verdienen
 van wat ze nodig hebben voor
 hun levensonderhoud (130 dol-
 lar), werkt dat corruptie in de
 hand.

Advocaten zullen voorlopig
 niet in Uruzgan aan de slag
 gaan, maar als een eerste stap
 is eind 2007 in Kaboel wel een
 Orde van Advocaten opgericht.
 Maar, zegt Scholtens: 'De focus
 ligt eerst op rechters en of-
 ficiers van justitie, die onder
 meer wegblijven vanwege de
 onveiligheid. Om dat bezwaar

deels op te heffen zijn wij nu
 van plan om vijf huizen tegen-
 over het politiebureau op te
 laten knappen, zodat rechters
 er veilig kunnen wonen. Je
 moet ergens beginnen.'

Voor het te lage salaris zal
 pas over een paar jaar een op-
 lossing komen. Vorig jaar is op
 een conferentie in Rome 320
 miljoen dollar in het vooruit-
 zicht gesteld voor salarissen
 in de juridische ketens, maar
 het duurt jaren voordat dit
 geld doorsijpelt naar Uruzgan.
 De juridische functioneel-
 specialisten verzinnen daarom
 alternatieven om nu al de
 inkomens te verhogen, bij-
 voorbeeld door de officieren
 van justitie de politie te laten
 trainen over wet en gedrag.
 Scholtens: 'Ik ga ook proberen
 een opleiding voor rechters en
 officiers van justitie te regelen,
 waar ze een vergoeding voor
 kunnen krijgen. Een lastig
 proces in een conflictgebied.
 Je kunt niet zomaar Kluwer
 bellen en vragen of ze even
 langskomen om een cursus te
 geven.'

Volgens Scholtens is het
 van belang dat juridische spe-
 cialisten ingezet worden. 'De
 basis van onze ondersteuning
 is gericht op de kern van een
 rechtsstaat, en juist door mijn
 ervaring laat ik me daar niet
 van afleiden.'

De Nederlandse ISAF-mis-
 sie is er op uitnodiging van de
 Afghaanse regering. Als we kij-
 ken naar de wederopbouw op
 rechtsgebied en de potenties
 ervan, heeft het dan genoeg
 nut dat we daar zitten? Schol-
 tens: 'Het antwoord is volmondig ja. In plaats van "the rule
 of the gun" is "the rule of law"
 een conditio sine qua non voor
 een normale samenleving.
 Dat is wat iedereen graag wil.
 Zeker de Afghanen, na bijna
 dertig jaar strijd en ellende.'

• Zie hierover ook de column van Harry
 Venendaal, voor in dit nummer.

“Wij zouden ons structureel kunnen onthouden van die diensten waarop een meldingsplicht van toepassing is. Alsdan kiest de advocaat voor een zelfopgelegd beroepsceLIBAAT. Een dergelijk offer is het verschoningsrecht toch zeker waard? En bovendien: er blijft dan nog genoeg te doen.

Bredase deken J. J. M. Hertoghs, jaarrede, *Verslag Raad van Toezicht 2006/2007*.

Wat maakt een advocaat tot advocaat? Je toegevoegde waarde ontstaat doordat je (...) regelmatig die gang naar de rechtszaal maakt, de nieren van de rechter proeft, merkt wat aankomt en wat niet, leert inschatten welk argument kans maakt en welk niet. In de rechtszaal verken je de grenzen van het mogelijke.

Arjen van Rijn, lid Haagse Raad van Toezicht, *Be- edigingspraatje 25 januari 2008*.

Als ik praat over tomaten, zijn dat voor de politie handgranaten. Een komkommer wordt een scudrocket. Als u het zo vertaalt, ben ik een soort Bin Laden. De Bosnische Hagenaar Maruf 'Paja' M. wordt door het OM medeverantwoordelijk gehouden voor een aanslag op Cor van Hout, *de Volkskrant*, 6 februari 2008.

Lucien Wopereis vertrokken

Dit nummer is het laatste waaraan orderedacteur dr. Lucien Wopereis heeft meegewerkt. Na zes jaar verlaat hij de Nederlandse Orde van Advocaten, hij wordt Hoofdredacteur Nieuws bij KSU Uitgeverij. Lucien heeft de inbreng van de Orde steeds soepel begeleid en optimaal vormgegeven. Hij heeft in dit blad ook de rubriek Actualiteiten verruimd en op een hoger plan gebracht. Altijd alert, altijd scherp, bijna altijd nuchter – Tukker als hij is. We feliciteren zijn nieuwe werkgever en wensen Lucien minstens zo'n productieve periode toe als hij de afgelopen zes jaar had. (red.)

Kamerfracties kritisch over Leidraad bewerkelijke zaken

VVD, CDA, PvdA en SP zijn kritisch over de stelling van staatssecretaris Albayrak van Justitie dat de *Leidraad extra urenzaken* geen belemmering vormt voor de toegang tot het recht. Dat blijkt uit schriftelijke Kamervragen.

De genoemde partijen willen allemaal weten waarop de staatssecretaris haar stelling baseert dat de toegang tot het recht geen gevaar loopt. 'Uit alle reacties uit het veld blijkt dat de Leidraad er niet toe leidt dat de advocaten hun gewerkte uren daadwerkelijk vergoed krijgen. Als dat het geval is, verwachten de leden van deze fractie dat dit de animo onder de advocatuur om toevoegingszaken te accepteren zal afnemen, en daarmee de toegang tot het recht zal bedreigen,' schrijft de PvdA. De VVD vraagt zich af of de 'vereisten van artikel 6 van het EVRM

nog wel gegarandeerd worden'. De SP stelt dat Albayrak handelt in strijd met het aangenomen amendement-Heerts, waarbij de bezuinigingen uit het regeerakkoord werden teruggebracht van 25 naar 10 miljoen euro. Die zijn ingevuld door afschaffing van vergoeding van de administratieve kosten bij ambtshalve toevoegingen en aanpassing van de voorschotregeling. *De Leidraad extra urenzaken* levert een extra jaarlijkse besparing op van 5 miljoen euro. 'De leden stellen vast dat de staatssecretaris bezuinigingen op de rechtsbijstand doorvoert tot

een bedrag van 15,2 miljoen euro en daarmee niet handelt overeenkomstig haar verklaring in haar brief van 21 december 2007.' Het CDA wil weten waarom de Leidraad nu al is ingevoerd. 'Deze loopt immers vooruit op de bevindingen van de commissie die in opdracht van de staatssecretaris gaat onderzoeken op welke wijze de verzachting van de bezuiniging, die middels een amendement van de Tweede Kamer is bewerkstelligd, wordt ingevuld.'

(LW)

Het gevangenis restaurant ZEN COOL in Beijing

China Eerst recht of eerst politiek?

Draagt de internationale gemeenschap bij aan de vorming van een Chinese rechtsstaat? Ludieke proefprocessen en kritischer media zijn er al, bleek op een congres van het Centre of International Legal Coöperation (CILC), eind vorige maand in Leiden.

.....
Tatiana Scheltema
 journalist

 Mensenrechten in China zijn al lang *big business*. De samenwerkingsverbanden op het gebied van recht met internationale organisaties zijn talrijk. Met name de lijst van organisaties die zich om mensenrechten in China bekommeren is indrukwekkend. Of zij resultaat boeken is lastig te zeggen, stelde Job van den Berg, Eerste Secretaris van de Nederlandse Ambassade in Beijing, in zijn presentatie. Coördinatie van de projecten door buitenlandse organisaties is er niet, en overleg met de minister

van Justitie wordt niet gevoerd. Deze internationale bedrijvigheid hoopt bij te dragen aan China's rechtshervormingen die in 1978 begonnen. Benjamin Van Rooij, jurist, sinoloog en universitair docent in Leiden, schetste de rechtshervormingen van de afgelopen dertig jaar. De meeste daarvan dienden aanvankelijk geen ander doel dan het consolideren van de machtspositie van de Communistische Partij China (CPC) en het faciliteren van economische groei, door een gunstig handelsklimaat te scheppen voor buitenlandse investeerders.

Eerst zien

Met de rechtshervormingen bracht de overheid de professionalisering van de juridische sector op gang. Honderden juridische faculteiten openen hun deuren en het aantal rechters en advocaten is in twintig jaar vertienvoudigd. Er kwam nieuwe wetgeving op gebieden als eigendomsrecht, belastingrecht en bestuursrecht. De wetgevers putten gretig uit buitenlandse bronnen. Ook het Nederlands Burgerlijk Wetboek slaat men erop na, zo vaak zelfs dat in samenwerking met het CILC de Boeken 3, 5, 6 en 7 in het Chinees worden vertaald.

Toch blijven er structurele problemen. Recht is door machthebbers in China altijd gebruikt als instrument om beleid uit te voeren en genoot lange tijd een twijfelachtige reputatie. Rechters en advocaten zijn afhankelijk van lokale autoriteiten. De rechter wordt betaald door de overheid wier beslissing hij wellicht moet beoordelen, en de advocaat moet jaarlijks bij diezelfde bestuurder een nieuwe licentie halen. De burger beschouwde het recht niet als een voorziening tegen de willekeur van corrupte bestuurders, laat staan

als instrument om zijn recht te halen.

Voor de Chinese burger geldt dus: eerst zien, dan geloven. Het vertrouwen in juridische processen is gering. Nog geen twee procent van alle civielrechtelijke conflicten wordt in de rechtszaal beslecht. Maar ook in milieurechtelijke zaken en strafzaken is de positie van de rechtzoekende vrij wankel. Vaker zoekt hij zijn heil in het verzamelen van handtekeningen voor een petitie: jaarlijks zijn dat er 10 tot 14 miljoen.

Pandora

Toch werpen de hervormingen en internationale samenwerkingsverbanden met universiteiten over de hele wereld hun vruchten af. Goed opgeleide rechtsgeleerden vormen een steeds steviger netwerk en spannen ludieke proefprocessen aan tegen de overheid, en zoeken daarmee de grenzen van het bestuursrecht op. En de media spelen een steeds kritischer rol. Lokale misstanden worden op nationaal niveau besproken, weliswaar binnen de grenzen van de bestaande censuur. Daarbij geldt: alleen schrijven over misstanden op het eigen niveau of lager is geoorloofd, tenzij iets al in het nieuws is en wordt behandeld.

Voor een goed functionerend rechtssysteem lijken verdere politieke hervormingen nodig. De bereidheid daartoe ontbreekt vooralsnog. De vraag is of de machthebbers, door het versterken van juridische instituties, toch niet hun doos van Pandora op een kiertje hebben gezet.

Extra Collegevergadering 8 februari 2008

Beroepsopleiding en Wid/MOT-controles onder druk

Het College van Afgevaardigden liet afgelopen vrijdag weten dat de AR minder soepel vrijstellingen zou moeten geven van de voor iedere stagiaire geldende beroepsopleiding. En die controversiële witwascontroles? In maart maar weer verder.

.....
Jan Pieter Nepveu
 journalist

.....
 Voor het eerst kwam er ook een journalist luisteren van het magazine *Mr.* Deken Willem Bekkers heet hem welkom en zegt dat de advocatuur baat heeft bij een 'levendig, openbaar debat'.

Lotje van den Puttelaar licht het eerste onderwerp toe. Bij het vertrek van voorganger Ed van Liere, afgelopen juni, stond het dossier Beroepsopleiding 'nog als een huis'. Maar het oprichten van de Law Firm School, een aparte opleiding voor stagiairs van veertien grote kantoren, zorgt voor scheurtjes. Eerder begonnen Houthoff, Nauta en De Brauw al delen van een beroepsopleiding in huis te nemen Afgevaardig-

den menen dat de Algemene Raad (AR) zich door de grote kantoren heeft laten bepraten. Bij uitvoering van het voorliggende voorstel zullen namelijk alleen nog het gedragsrecht en vaardigheden onder de verplichte opleiding vallen.

De behoefte van grote kantoren aan een aparte opleiding is begrijpelijk, maar sprekers vinden dat zij die dan maar naast de huidige beroepsopleiding moeten geven. 'On top off', zoals mevr. L. Bruins (Den Haag) zegt. Want een beroepsopleiding waaraan alle stagiaires meedoen, zou in het belang zijn van de hele orde, om redenen van financiën en cohesie. De Law Firm School zou slechts het belang dienen van de grote kantoren.

Een tegengeluid komt uit Amsterdam, waar iedereen zich tegenwoordig specialiseert, 'zowel grote als kleine kantoren, waarschuwt mevr. M. van der List. 'Het enige wat we samen hebben, ligt op het gebied van vaardigheden en gedragsrecht. De wereld verandert en de orde zal mee moeten, of zij wil of niet.'

J. Hertoghs (Breda) vindt dat de AR onvoldoende is ingegaan op vragen uit eerdere vergaderingen. Nu wil hij horen dat er 'absoluut geen'

Foto's: Ronald Brokke

nieuw beleid komt voordat het in het College is besproken en goedgekeurd. Bekkers vindt inderdaad nader beraad nodig. 'U denkt toch niet dat wij in maart met hetzelfde plan terugkomen? Als we zo omgaan met het College, zijn we geen knip voor de neus waard.'

Dan maar integrale controles

Het tweede onderwerp behelst het protocol van de Orde en het Bft. Daarin staat dat het reguliere onderzoek Wid/MOT verricht wordt door auditors van de Orde, en dat het Bft bij concrete verdenking onderzoek kan doen. Herbert Cotterell zegt dat het Bft het voorliggende concept inmiddels verworpen heeft, en dat het de vraag is of 'we überhaupt tot een akkoord kunnen komen'. Inhoudelijk hoeft het protocol nu dus niet te worden besproken.

Hertoghs heeft in Breda in januari een bijeenkomst georganiseerd over dit onderwerp. Voor én tegenstanders van de roemruchte verordening Wid/Mot hebben daar het idee geopperd om te komen tot een integrale controle op de integriteit van de beroepsgroep. Die zou bijvoorbeeld ook het toezicht

op derdenrekeningen moeten omvatten. Een ambitieus plan, erkent Cotterell. 'Maar als het slaagt, dan ligt de controle waar die moet, namelijk bij ons zelf.'

Als Bredase deken heeft Hertoghs daags voor de Collegevergadering het mandaat ingetrokken op grond waarvan auditors het preventief toezicht uitoefenden. Want hij betwijfelt of een deken na het inzien van dossiers zelf wel verschoningsrecht heeft, laat staan de gemandateerden. Met klem ontkent hij overigens dat hij het vereiste toezicht zou weigeren uit te oefenen. Een eerdere kop in de nieuwsbrief *Orde van de Dag* die anders deed vermoeden klopt niet, aldus Hertoghs.

Cotterell prijst Hertoghs als een 'goed denker'. Maar of het tactisch nu verstandig is om het Bft met de rug tegen de muur te zetten, is een andere vraag. 'Het Bft heeft de taak om te controleren. We moeten het Bft niet dwingen zich voor meer bevoegdheden tot de wetgever te wenden...'

De woorden van Cotterell vinden weerklank. In maart zal de AR het college een nieuw protocol voorleggen, waarin de laatste inzichten worden verwerkt.

Deken Hertoghs van Breda

Ordenieuws

Geen open-boek-tentamen BPR

In tegenstelling tot de overige examenvakken is vanaf de na-jaarscyclus 2007 de toets Burgerlijk procerecht geen open-boek-tentamen meer. Dit betekent dat tijdens het afleggen van de toets op 13 juni 2008 het alleen nog maar is toegestaan onge-annoteerde wetteksten (d.w.z. wetteksten zonder commentaar en – eigen – bijschrijvingen behoudens verwijzingen naar relevante andere wetsartikelen) te raadplegen. U kunt derhalve geen gebruikmaken van naslagwerken waaronder begrepen Tekst & Commentaar, Cremers

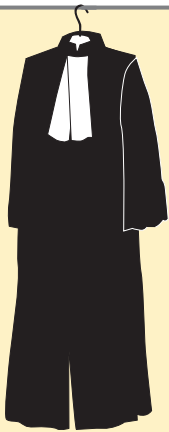
of Schuurmans & Jordens. Evenmin, en dat geldt ook voor de andere toetsen, mag geen gebruik worden gemaakt worden van de cursusboeken van de Orde, kopieën en/of uitdraaien van internet en aantekeningen. Voor alle duidelijkheid geldt voor de beantwoording van de examenvragen als uitgangspunt dat de antwoorden deugdelijk gemotiveerd moeten worden, waar nodig mede onder vermelding van zowel de juiste wetsartikelen alsook de in het cursusboek behandelde belangrijke jurisprudentie. Uiteraard wordt de vindplaats van de jurisprudentie niet als bekend verondersteld.

Hof en Orde protesteren samen tegen tuchtrechtplan

Het Hof van Discipline en de Nederlandse Orde van Advocaten hebben in een gezamenlijke brief aan de Tweede Kamer nogmaals geprotesteerd tegen de door het kabinet voorgestelde centralisering van het tuchtrecht bij één appèlinstantie. Volgens Hof en Orde is het voorstel 'onvoldoende beargumenteerd en kennelijk ook onvoldoende doordracht'. Voornaamste bezwaar is dat de onderbrenging van de tuchtrechtspraak in hoger

beroep bij de rechterlijke macht principieel niet juist is. 'Hij moet, als advocaat, de belangen van zijn cliënt in onafhankelijkheid – ook van de rechterlijke macht – kunnen behartigen. De vraag of een advocaat bij zijn optreden in strijd heeft gehandeld met de voor hem geldende professionele normen, is dan ook een vraag die door de gespecialiseerde tuchtrechter moet worden beantwoord en niet door de gewone rechter.'

De Vaste Kamercommissie van Justitie praat op 5 maart over de plannen van de staatssecretaris. (De brief van het Hof van Discipline en de Orde is te vinden op www.advocatenorde.nl, in de rubriek nieuws.)

Vervolgde advocaten

Stichting Advocaten voor Advocaten

Advocaten van Chinese activist onder huisarrest

Begin februari werd in de Nederlandse pers uitgebreid stilgestaan bij het feit dat de prominente Chinese mensenrechtenactivist Hu Jia een maand na zijn arrestatie formeel in staat van beschuldiging werd gesteld wegens ondermijning van het staatsgezag. Volgens zijn advocaten was de aanklacht vaag en hebben de autoriteiten daarvoor geen reden of bewijs laten zien. Een dergelijke aanklacht zou Peking vaak gebruiken om dis-

sidenten jarenlang op te sluiten. Andere activisten menen dat de arrestatie van Hu Jia bewijst dat China zich niet aan zijn belofte houdt de mensenrechtensituatie te verbeteren. In de aanloop naar de Spelen zou Peking activisten zelfs harder aanpakken. Ook de aanklacht tegen Hu Jia zou Peking gebruiken om hem de mond te snoeren. Samen met zijn vrouw Zeng Jinyan stelde Hu Jia mensenrechtenschendingen in heel China aan de kaak

door hierover te schrijven en informatie te verstrekken aan journalisten, internationale organisaties en ambassades. Zowel de EU als de Verenigde Staten hebben zijn vrijlating geëist. De Chinese autoriteiten hebben laten weten dat China een rechtsstaat is en 'Hu Jia volgens de wetten van die rechtsstaat behandeld wordt'. Zijn advocaten, Li Jingsong en Li Fangping, hebben hun cliënt echter vanaf zijn arrestatie op 27 december 2007 niet meer gezien. Op 4 januari werd hen de toegang tot Hu Jia in de gevangenis onthouden. Volgens de politie omdat er 'staatsgeheimen' in het geding zijn. Een verzoek om hem op borgtocht vrij te laten is afgewezen. Op 10 januari werd Li Jingsong door de politie opgepakt en werd hij tijdelijk onder huisarrest geplaatst. Dit gebeurde nadat Jingsong een aantal buitenlandse journalisten had uitgenodigd om te bevestigen dat het hem en zijn

collega-advocaten onmogelijk wordt gemaakt Hu's echtgenote te spreken. Het huis van Hu Jia en zijn vrouw wordt permanent bewaakt en de telefoon en internetverbindingen zijn afgesloten. Ook Jingsong wordt 24 uur per dag door de autoriteiten in de gaten gehouden. De politie heeft beide advocaten dringend ontraden contact op te nemen met Hu's echtgenote. Vorig jaar ontving Jingsong de Franse mensenrechtenprijs voor mensenrechtenactivisten.

- De Stichting Advocaten voor Advocaten (L4L) volgt de situatie van Chinese advocaten nauwlettend en ondersteunt waar mogelijk de campagne van Amnesty International 'China en de Olympische Spelen' waarin speciaal aandacht wordt gevraagd voor de positie van Chinese advocaten en andere mensenrechtenactivisten. Meer informatie vindt u op de website www.advocatenvooradvocaten.nl. Daar leest u ook hoe u donateur kunt worden. Rekeningnummers: ABN 489.938.655; Postbank 433.83.27 (Amsterdam).

Sint Maarten: beroepsopleiding maakt minder afhankelijk van patroon

Acht van de negen stagiaires op Sint Maarten konden onlangs voor het eerst deelnemen aan een eigen beroepsopleiding. Verplicht is deze nog niet, maar ook daar wordt aan gewerkt, zeggen initiatiefnemers Rik Bergman en Roeland Zwanikken.

.....
Vera Spaans
 journalist

.....
 Op Curaçao bestaat de beroepsopleiding al sinds 1997, en nu was het moment aangebroken voor een vergelijkbare opleiding op Sint Maarten. Zonder slag of stoot ging dat niet: de afstand tussen de twee eilanden is 900 kilometer. 'Je start vanuit Amsterdam ook niet opeens een dependance in Zuid-Spanje,' zegt Zwanikken, oud-deken van de Orde van Advocaten van Sint Maarten. Zijn opvolger, Rik Bergman, zou in 1997 eigenlijk maar een jaar op Sint Maarten zijn. Maar hij bleef. De verschillen tussen de twee eilanden zijn groot, zegt hij. 'Sint Maarten is, anders dan Curaçao, veel Amerikaanser georiënteerd. De rechtspraktijk is veel litigieuzer, zaken worden veel sneller in de rechtszaal uitgevochten.' Zwanikken vult aan: hij heeft in zijn eerste jaar 25 kort gedingen behandeld. 'Ik ken advocaten die dat in hun hele leven nog niet hebben gehaald.'

Het is op Sint Maarten nog steeds de praktijk dat stagiaires hun stageverklaring behalen op basis van rapportages van hun patroon, die worden getoetst door de Raad van Toezicht. De beroepsopleiding zorgt ervoor dat zij hiervan minder afhankelijk worden, en is, volgens Bergman, bevorderlijk voor het vertrouwen bij de burgers in de advocatuur op Sint Maarten. 'Hoewel de advocatuur hier niet onderdoet voor die in Nederland. De leden van de Raad van Toezicht zien stagiaires regelmatig aan het werk, en kunnen daardoor heel goed inschatten wat zij in huis hebben.'

De opleiding begon voorzichtig, met een paar vakken: introductie in de advocatuur, gedragsrecht en schriftelijk formuleren. Die vakken werden gegeven door ervaren advocaten op Sint Maarten en door plaatselijke rechters. 'We hebben niet zomaar iedereen gevraagd,'

zegt Bergman. 'De plaatselijke deken kan bijvoorbeeld prima de introductie in de advocatuur verzorgen. Dat draait voornamelijk om gedragsrecht.' De opleiding sloeg aan, waardoor een jaar later Praktijkleer aan het curriculum werd toegevoegd. Hiervoor werd een docent uit Nederland aangetrokken, Mariske Vreugdenhil. Een prijzige affaire, erkent Zwanikken, penningmeester in het huidige bestuur, maar door haar komst te combineren met een vergelijkbaar bezoek aan Curaçao werden de kosten gedrukt.

Sint Maarten telt 47 advocaten. Het eiland heeft niettemin aanzienlijke economische betekenis: het is een populaire aanmeerplaats voor cruiseschepen en door de centrale ligging een brug naar de kleinere, omliggende eilanden. Een eiland met internationale allure, aldus Bergman en Zwanikken.

Van de negen stagiaires

die het eiland rijk is, namen er acht deel aan de beroepsopleiding. En dat terwijl de opleiding niet verplicht is: de Orde op Sint Maarten is geen publiekrechtelijk orgaan, maar een beroepsvereniging. De vakken worden ook niet getentamineerd. Bij volle aanwezigheid ontvangen deelnemers na afronding een certificaat. Die regeling is de voornaamste reden dat deelnemers voor deze vakken in Nederland geen vrijstelling krijgen, maar daar wordt aan gewerkt, aldus Bergman.

'Het zou heel goed zijn voor de mobiliteit tussen Nederland en de Antillen,' zegt Zwanikken. 'Zeker voor jonge advocaten is een stage hier heel waardevol, en later in hun carrière komt het er, om verschillende redenen, vaak niet meer van.' Hij spreekt nu ook als werkgever, want voor de instroom van advocaten is het eiland sterk afhankelijk van Nederland – eigen kweek is er op het eiland nauwelijks.

Rik Bergman (l.) en Roeland Zwanikken

87e jaargang –
15 februari 2008 – nr. 3
Verschijnt elke drie weken.

Het **Advocatenblad** is het officiële orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten en wordt uitgegeven door Reed Business bv. De inhoud wordt samengesteld door de van de Orde onafhankelijke redactie, behalve de rubrieken Van de Orde en Disciplinaire beslissingen.

Redactie

mr. K.A. Boshouwers
mr. B.J. Th. Bouma
mr. A. Groenewoud
dr. L. Hesselink
mr. P.T.C. van Kampen
mr. M.R. Maathuis
mr. W.J.B. van Nielen
mr. C.C. Oberman
mr. G.J. van Oosten
mr. L.N.J.B. van Osch
mr. A.P. Ploeger
mr. L.H. Rammeloo
dr. mr. L.W.M. Wopereis

Redactionele bijdragen

t.a.v. L. Hesselink
Reed Business bv
Postbus 16500, 2500 BM Den Haag
tel. 070-4415226
fax 070-4415919
e-mail: linus.hesselink@reedbusiness.nl
Bezoekadres: Benoordenhoutseweg 46, Den Haag
Zie www.elsevierjuridisch.nl

Uitgever

mr. Robert Sanders

Eindredactie

Linus Hesselink

Bureau redactie

Charlotte Helmer

Vormgeving

Dimdim, Dimitry de Bruin

Illustratie

Floris Tilanus

Correctie

Sandra Braakmann
Carlijn Urlings

Druk

Drukkerij Groen bv, Leiden

Digitaal archief

Advocatenblad
www.advocatenorde.nl,
voor houders van het (gratis)
Ballienetcertificaat

Orde van de dag

Gratis abonneren op de wekelijkse nieuwsbrief voor advocaten? Stuur een e-mail naar enova@reedbusiness.nl met als onderwerp Inschrijven Orde van de dag.

Juridische Vacaturebank
www.jbb.nl

ISSN 0165-1331

HO
2007
PRINT

Nederlandse
uitgeversverbond
Groep uitgevers voor
vak en wetenschap

Advertenties

Brouwer's Direct Marketing bv
Steekterweg 80 G, 2407 BH
Alphen a/d Rijn
tel. 0172-234460,
fax 0172-233017
e-mail: bdmbv@euronet.nl
Advertentietarieven op
aanvraag.
Inzendtermijn:
afl. 4: 22 februari 2008
afl. 5: 14 maart 2008

Abonnementen

Alle advocaten, leden van de Nederlandse Orde van Advocaten, ontvangen het blad gratis. Voor adreswijzigingen kunnen zij terecht bij de Nederlandse Orde van Advocaten, Postbus 30851, 2500 GW Den Haag, tel. 070-3353535, fax 070-3353531.

Niet-leden betalen

€ 191 per jaarabonnement (incl. BTW en verzendkosten) en voor de jaarband € 15. Studenten 50% korting.

Abonnementen kunnen op elk gewenst tijdstip ingaan. Opgave via www.reedbusiness.nl of bij onze Klantenservice. Abonnementen lopen automatisch door, tenzij uiterlijk 30 dagen voor de vervaldatum bij onze Klantenservice wordt opgezegd. Dit kan schriftelijk, telefonisch of per e-mail. Ook voor informatie over uw lopende abonnement kunt u contact opnemen met onze Klantenservice.

Klantenservice

Postbus 808, 7000 AV
Doetinchem
Telefoon: 0314-358358
(op werkdagen tussen
8.30 en 17.00 uur).
Fax: 0314-349048
e-mail: klantenservice@reedbusiness.nl

Reed Business bv legt gegevens vast voor de uitvoering van de (abonnement) overeenkomst. Deze gegevens kunnen worden gebruikt om u te informeren over voor u relevante producten en diensten van Reed Business bv, haar groepsmaatschappijen en zorgvuldig geselecteerde derden. Uw e-mailadres wordt alleen gebruikt om u te informeren over gelijksoortige producten en diensten van Reed Business bv en haar groepsmaatschappijen. Als u geen prijs stelt op deze informatie, per post of via e-mail, dan kunt u dit schriftelijk doorgeven aan: Reed Business bv, t.a.v. Adresregistratie, Postbus 808, 7000 AV Doetinchem.

agenda

* GEVANGEN- POORTLEZING: 'TBS'

In de cyclus Gevangenoortlezingen georganiseerd door Advocatenkantoor Wladimiroff & Waling in samenwerking met Stichting Haags Historisch Museum behandelt W. Anker op **zondag 24 februari 2008** het onderwerp tbs. De heer Anker heeft op geheel eigen, zeer deskundige en betrokken wijze de verdediging gevoerd in vele tbs-zaken. Zijn wijze van optreden in (en buiten!) de rechtszaal en zijn behandeling van zaken zijn een voorbeeld voor velen. Op bevolgen en oorspronkelijke wijze zal hij het wel en wee van de behandeling van TBS-zaken bespreken. De bijeenkomsten worden gehouden in het Haags Historisch Museum aan de Korte Vijverberg 7 om 11.00 uur. De lezing zal circa 60 minuten duren. Aanmelden voor de lezing kan bij het Haags Historisch Museum, Korte Vijverberg 7, telefoon 070-364 69 40, info@haagshistorischmuseum.nl.

* 'COMPARING CRIMINAL JUSTICE SYSTEMS'

Op **vrijdagochtend 22 februari 2008** presenteert David Nelken de keynote die hij hield op het congres van de European Society of Criminology in Bologna, opnieuw. Nu voor NVK-leden en andere belangstellenden. Tijdens

deze bijeenkomst presenteert Nelken een interessante visie op het vergelijken van verschillende strafrechtssystemen, waarin hij zich onder andere kritisch uitlaat over de methode die Cavadino en Dignan hebben gebruikt in hun beroemde boek *Penal Systems* (2006). Plaats: Janskerkhof 15A, tijd: 10.00-12.30, geïnteresseerden kunnen zich aanmelden bij y.wissink@law.uu.nl, kosten: geen.

* 'DRIE JAAR SPREEKRECHT VOOR HET SLACHTOFFER' Vrijdag 22 februari 2008

is de 'Europese dag van het slachtoffer'. Slachtofferhulp Nederland organiseert daarom op deze dag een minisymposium. Drie jaar geleden werd het spreekrecht voor slachtoffers ingevoerd. Er was hierover destijds veel discussie en er werden veel bezwaren ingebracht. Op dit symposium zal worden teruggekeken op de drie jaar ervaring met het spreekrecht en zal met deze ervaring vooruit worden gekeken. De resultaten van een klein kwalitatief onderzoek door Slachtofferhulp Nederland naar de ervaringen met het spreekrecht van de verschillende betrokken partijen worden gepresenteerd. Het symposium vindt plaats in de sociëteit 'De Vereniging' te Den Haag van 13.00 tot 17.00 uur. Aanmelden kan bij info@slachtofferhulp.nl.

* SYMPOSIUM: CRISIS IN DE RECHTSSTAAT?

Na de rechterlijke dwaling in de Schiedammer Parkmoordzaak, en de twijfels die zijn gerezen in de zaak Lucia de B., de zaak Ina Post en de Enschedese ontuchtzaak, doet zich de vraag voor of dit incidenten zijn. Of is er meer aan de hand? Welke maatregelen moeten er dan worden genomen? Is er behoefte aan een onafhankelijke Raad voor de Rechtszekerheid, naar het voorbeeld van de Review Commission in Engeland? Op **vrijdag 7 maart 2008** organiseert SP Tweede Kamerlid Jan de Wit over deze actuele kwestie een symposium waarop prof. Crombag, prof. Wagenaar, dr. Van Koppen en prof. Tak een inleiding zullen houden. Zij worden bevestigd door een pannel bestaande uit prof. Ton Derksen, drs. Maurice de Hond en mr. Jan de Wit. Het symposium zal onder leiding staan van Tijs van den Brink. Het symposium vindt plaats van 10.30 tot 15.00 uur in het Theater Diligentia te Den Haag. Aanmelden kan tot uiterlijk 22 februari 2008 bij Jurgen van der Sloot, jvdsloot@sp.nl of via 070-318 30 44. Er zijn geen kosten aan verbonden.

Van de deken

Willem Bekkers

Onschuldpresumptie en privacybescherming

Nog steeds wordt gesproken over privileges van advocaten. Ten onrechte. Het kan niet vaak genoeg worden gezegd dat advocaten geen privileges hebben, maar dat het gaat om grondrechten van de burger die horen bij de rechtsstaat. Daaronder vallen onschuldpresumptie en privacybescherming. Een burger is onschuldig zolang hij niet door een onafhankelijke rechter onherroepelijk is veroordeeld.

Schandpalen horen in een rechtsstaat niet thuis en al helemaal niet bij een verdenking zonder veroordeling. Er is alle reden voor privacybescherming in een beschaafde samenleving, zowel voor als na een strafrechtelijke veroordeling. Ik weet niet hoe het u vergaat als blijkt dat iemand onschuldig is veroordeeld en ten onrechte van zijn vrijheid is beroofd, ondanks ons rechtssysteem. Laat advocaten, soms tegen de publieke opinie opboksend, pal staan voor de rechten van de verdediging van de verdachte. In veel gevallen is de advocaat zo ongeveer de enige door wie een verdachte zich gesteund weet.

Onschuldpresumptie in een rechtsstaat is een verworvenheid van de Verlichting. In de 21e eeuw lijkt dit uitgangspunt af te kalven ten faveure van een nieuw soort veiligheidsdenken in het strafrecht.

Onze Vlaamse collega's zijn hier aan het begin van dit jaar op ludieke wijze tegen in actie gekomen. Zij deelden broodzakken uit waarmee een verdachte zich onherkenbaar kan maken voor de media. Op de zakken staan tien regels afgedrukt met toelichting en verwijzing naar de relevante rechtsregels.

1. Ik word vermoed onschuldig te zijn.
2. Ik mag niet zomaar van mijn vrijheid worden beroofd.
3. Ik heb altijd recht op een advocaat.
4. Politieambtenaren mogen mij niet blootstellen aan publieke nieuwsgierigheid wanneer ik ben aangehouden. Gebruik van handboeien is slechts zeer uitzonderlijk toegelaten.
5. Over een lopend onderzoek mag geen informatie worden vrijgegeven.
6. Ik mag mij uitdrukken in de taal die ik spreek of begrijp of ik krijg de hulp van een tolk.
7. Als ik ben aangehouden, ben ik niet verplicht te antwoorden op de vragen die mij worden gesteld.
8. Ik kan vragen dat er bepaalde onderzoekshandelingen worden gedaan.
9. Mijn woning mag niet zomaar worden doorzocht. Mijn privé- en gezinsleven verdienen ook bescherming.
10. Ik heb steeds recht op een eerlijk proces.

Het is duidelijk dat advocaten dienen op te komen voor het behoud van onschuldpresumptie en privacybescherming. In de meeste gevallen hebben de verdachte en zijn gezin genoeg aan zichzelf.

(Voor meer informatie over de actie in België, zie www.advocaat.be)

Reageren: vandedeken@advocatenorde.nl

Ordenieuws

Maximering toekenning aantal punten op grond van het BAAO

In zijn vergadering van 4 februari jl. heeft de Algemene Raad besloten het Besluit aanmerken als opleiding (BAAO) te wijzigen. Per direct wordt maximaal 48 punten toegekend aan een gevolgde opleiding die voldoet aan de criteria van dit besluit. Gelet op het bepaalde in art. 3 lid 4 Verordening op de Permanente Opleiding 2000 (VPO), waar de overschotregeling is neergelegd, heeft u niets aan toekenning van meer dan 48 punten. Er kan immers maximaal drie jaar (lopend jaar + twee jaar daarna) 16 punten per jaar opgesoupeerd worden.

Afschaffing procuraat op de website

De afschaffing van het procuraat per 1 september 2008 heeft gevolgen voor een groot aantal advocaten. Op dit moment zijn nog niet alle gevolgen die samenhangen met de afschaffing bekend. Om alle advocaten en advocatenkantoren zo goed mogelijk van (actuele) informatie te voorzien is op www.advocatenorde.nl een extra informatiepagina geopend. Op deze pagina vindt u de thans beschikbare informatie in verband met de afschaffing van het verplichte procuraat. (http://www.advocatenorde.nl/algemeen/afschaffing_procuraat.asp)

(advertenties)

Een exclusieve positie in deze netwerken ook iets voor u ?

Ga naar: www.echtscheidingadvocaatnederland.nl

en: (met bonusactie)

Ga naar: www.ontslagrechtadvocaten.nl

kroniek

Fiscale aspecten van arbeids- recht

2007

.....
In dit nummer

- * Advocaatkosten bij arbeidsconflict niet aftrekbaar
 - * Inhoudingsplicht buitenlandse werkgever
 - * Ontslagvergoeding en 30%-regeling
 - * Vaste kostenvergoedingen
-

In deze korte kroniek de belangrijkste fiscaal-rechtelijke uitspraken van voornamelijk de Hoge Raad die het arbeidsrecht raken. Binnenkort publiceren we ook een korte kroniek van de fiscale aspecten van het familierecht.

Linda Jansen

belastingadviseur te Delft

Advocaatkosten bij arbeidsconflict niet aftrekbaar

De aftrek van beroepskosten is al langere tijd onderwerp van discussie. Tot 2001 was het voor werknemers mogelijk om de beroepskosten, voor zover deze meer bedroegen dan het arbeidskostenforfait, in aftrek te brengen voor de heffing van inkomstenbelasting. Werkgevers konden de beroepskosten onbelast vergoeden aan de werknemers. Er was daardoor een symmetrie tussen de inkomstenbelasting (kostenaftrek) en de loonbelasting (kostenvergoeding). De wetgever heeft bij de invoering van de nieuwe inkomstenbelastingwet in 2001 deze symmetrie doorbroken door de kostenaftrek af te schaffen. Volgens de wetgever ligt het op de weg van de werkgever om de noodzakelijke kosten die een werknemer maakt in verband met zijn dienstbetrekking te vergoeden. De Hoge Raad heeft diverse keren geoordeeld dat deze asymmetrie niet in strijd is met het gelijkheidsbeginsel. De ongelijke behandeling van advocaatkosten bij arbeidsconflicten is recentelijk aan het oordeel van de Hoge Raad onderworpen.²

Een (gedeeltelijk) arbeidsongeschikte werknemer heeft diverse procedures tegen zijn werkgever gevoerd om weer aan het werk te komen. De advocaatkosten in

verband met deze procedures zijn door deze werknemer in 2001 in zijn aangifte in aftrek gebracht op zijn belastbare inkomen. De belastinginspecteur heeft deze aftrek geweigerd. De werknemer heeft beroep aangetekend tegen het oordeel van de inspecteur. De Hoge Raad (10 augustus 2007, zaaknr. 41000, LJN AZ4768) heeft het oordeel van Hof Amsterdam bevestigd en de aftrek van de kosten geweigerd. Volgens de Hoge Raad waren er voldoende objectieve en redelijke rechtvaardigingsgronden voor de asymmetrische behandeling van beroepskosten. De Hoge Raad bevestigt hiermee de eerdere uitspraak van 8 juli 2005, zaaknr. 39870, BNB 2005/310.

Dit in tegenstelling tot de A-G, die in onderhavige zaak had geoordeeld dat juist de advocaatkosten in het kader van arbeidsconflicten wel in aanmerking zouden moeten komen voor aftrek. Volgens de A-G was er namelijk een wezenlijk verschil met de situatie van het arrest uit 2005. Daar ging het namelijk om een reeks van kleine uitgavenposten die meestal door werkgevers worden vergoed. Volgens de A-G verschillen de advocaatkosten van de 'gewone' beroepskosten omdat de kosten van rechtsbijstand relatief niet vaak voorkomen en qua omvang niet klein zijn. Verder worden dergelijke kosten veelal niet vergoed door de werkgever en is het causale verband tussen de kosten van rechtsbijstand en de inkomsten uit arbeid meestal duidelijk. Ook zal er volgens de A-G veelal geen discussie zijn over de hoogte van de kosten. De Hoge Raad heeft deze conclusie van de A-G echter niet gevolgd.

In de praktijk is het gebruikelijk dat werkgever en werknemer afspraken maken over de vergoeding van advocaatkosten in geval van een arbeidsconflict. Het vergoeden van advocaatkosten zal – ook na dit arrest – tussen werknemer en werkgever een belangrijk onderhandelingspunt blijven. Worden de advocaat-

ik heb de duurste advocaat gehuurd om die etter mores te leren – mij ontslaan! En wie gaat dat betalen?

kosten niet vergoed, dan zal de werknemer de kosten uit zijn netto-inkomen moeten betalen. Er zal de werknemer dan ook veel aan zijn gelegen om deze kosten onbelast vergoed te krijgen van de werkgever.

Inhoudingsplicht buitenlandse werkgever

Een vennootschap, opgericht naar Portugees recht en daar gevestigd, heeft een deel van haar personeel tijdelijk tewerkgesteld bij zusterbedrijven in Nederland. Alle bedrijven behoren tot

1 Linda Jansen is belastingadviseur bij bij LJT Consultancy & Education.

2 Zie over dit onderwerp ook: G.W.B. van Westren, 'Belastingvrij vergoeden', in *Advocatenblad* 2007-12, p. 516-517.

een internationaal concern dat actief is op het gebied van de machinebouw, metaalbewerking en/of metaalconstructie. De werknemers hebben de Portugese nationaliteit en wonen in Portugal. De Portugese vennootschap heeft bij het Portugese ministerie van Sociale Zaken E101-verklaringen aangevraagd voor de uitgezonden werknemers, zodat de werknemers alleen in Portugal sociaal verzekerd en premieplichtig zijn. Over het brutoloon van de tewerkgestelde werknemers zijn in Portugal loonbelasting en sociale premies geheven.

Het hof oordeelt dat de werkzaamheden van de Portugese vennootschap gericht zijn op arbeidsbemiddeling in Nederland. De vennootschap heeft namelijk als werkgever haar medewerking verleend aan de uitzending en de E101-verklaringen voor het personeel aangevraagd en verkregen. Er is om die reden sprake van een fictieve vaste inrichting voor de loonbelasting. De inspecteur heeft volgens het Hof 's-Hertogenbosch de vennootschap terecht als inhoudingsplichtige aangemerkt. De Hoge Raad 29 juni 2007, nr. 42 748 heeft het oordeel van het hof bevestigd.

In principe is een in het buitenland gevestigde werkgever niet inhoudingsplichtig voor de heffing van de Nederlandse loonbelasting. De vestigingsplaats van een werkgever is afhankelijk van de feiten en omstandigheden. Van belang is de plaats van waaruit leiding wordt gegeven, waar de werkzaamheden worden verricht, waar de administratie wordt gevoerd enzovoort. Er geldt wel een inhoudingsplicht voor de buitenlandse werkgever indien deze een vaste inrichting of vertegenwoordiger heeft in Nederland.

Kort gezegd is er sprake van een vaste inrichting indien er een duurzame vaste inrichting is waarin of met behulp waarvan werkzaamheden van een onderneming worden uitgeoefend. Voorbeelden van vaste inrichtingen zijn een filiaal, een kantoor en een werkplaats. De Wet op de loonbelasting 1964 kent twee fictieve vaste inrichtingen. Indien een onderneming gedurende een aaneengesloten periode van meer dan 30 dagen werkzaamheden op het Nederlandse Continentale Plat verricht, is er sprake van een vaste inrichting voor

de loonbelasting. Daarnaast kent de wet een vaste inrichting voor buitenlandse tussenpersonen. Deze fictie is in 1997 in de wet opgenomen om een eind te maken aan een ongewenste situatie. Tot die tijd gold geen inhoudingsplicht voor de loonbelasting indien Nederlandse ondernemers gebruikmaakten van uitzendkrachten die door buitenlandse tussenpersonen ter beschikking werden gesteld. De Hoge Raad heeft deze fictie nu ook toegepast op uitzendingen binnen concern verband.

Of de heffing van loonbelasting daadwerkelijk mogelijk is, is afhankelijk van de belastingverdragen. Deze verdragen bepalen uiteindelijk of de heffingsbevoegdheid ten aanzien van de buitenlandse uitzendkrachten aan Nederland wordt toegewezen. Volgens de door Nederland gesloten verdragen, die gebaseerd zijn op het OESO-modelverdrag, wordt de heffing over het inkomen toegewezen aan de werkstaat. Een uitzondering op deze regel vormt de zogenoemde 183-dagenregeling. Volgens deze regeling mag de woonstaat heffen indien cumulatief voldaan is aan de volgende voorwaarden:

- (i) de werknemer verblijft in totaal niet langer dan 183 dagen in de werkstaat gedurende een referentieperiode (bijvoorbeeld kalenderjaar of een belastingjaar);
- (ii) het salaris wordt betaald door of namens een werkgever die geen inwoner is van de werkstaat;
- (iii) het salaris komt niet ten laste van een vaste inrichting van de werkgever in de werkstaat.

Is aan één van deze voorwaarden niet voldaan, dan wordt het heffingsrecht over het inkomen van de werknemer toegewezen aan de werkstaat.

De Hoge Raad heeft op 1 december 2006 (BNB 2007/75-79) in diverse arresten bevestigd dat het begrip 'werkgever' voor verdragsdoeleinden moet worden uitgelegd als de materiële werkgever. Het ging hierbij om uitzendingen van werknemers in dienst van een in Nederland gevestigde vennootschap naar buitenlandse groepsmaatschappijen. Voor de uitleg van dit werkgeverschap is volgens de Hoge Raad de gezagsverhouding cruciaal. Volgens de arresten is

en dus word ik door mijn werk
gedwongen om mijn collega's
taartjes te geven voor hun
private festiviteiten.
Uiteraard zijn dat beroepskosten!
Dat moet de baas betalen,
of de fiscus.

de instructiebevoegdheid bepalend voor de gezagsverhouding. Daarnaast is de Hoge Raad van oordeel dat onder meer van belang is wie de kosten draagt van de werkzaamheden van de werknemer, wie de voordelen heeft van deze werkzaamheden en voor wiens rekening en risico de daaruit voortvloeiende nadelen komen. Daarbij dienen de kosten van de werkzaamheden (de aan de werknemer voor de desbetreffende werkzaamheden betaalde arbeidsbeloning) voor rekening van de materiële werkgever te komen. Bij uitbetaling van de arbeidsbeloning door de formele werkgever is van belang dat de arbeidsbeloning geïndividualiseerd wordt doorbelast aan de materiële werkgever. Bij de doorbelasting kan volgens de Hoge Raad worden uitgegaan van de voor de werknemer globaal per tijdseenheid berekende loonkosten, bijvoorbeeld een bedrag per dag.

Ontslagvergoeding en 30%-regeling

Voor naar Nederland uitgezonden werknemers dan wel vanuit Nederland uitgezonden werknemers bestaat de mogelijkheid om, onder voorwaarden, gebruik te maken van een speciaal regime, de 30%-regeling. De regeling biedt de werkgever de mogelijkheid om aan de naar Nederland uitgezonden werknemer een vrijgestelde kostenvergoeding te verstrekken van maximaal 30% van de grondslag. De grondslag is gelijk aan het loon uit tegenwoordige dienstbetrekking en de kostenvergoeding. De maximale duur van de 30%-regeling is 10 jaar.

De 30%-regeling is de vervanger van de 35%-regeling. In tegenstelling tot de 35%-regeling is de 30%-regeling vastgelegd in de wet. De 35%-regeling kon ook worden toegepast op ontslagvergoedingen. Door in het Uitvoeringsbesluit loonbelasting op te nemen dat de grondslag voor de 30%-regeling loon uit 'tegenwoordige dienstbetrekking' is, kan de 30%-regeling niet worden toegepast op de ontslagvergoeding.

Een werkgever heeft in 2001 het dienstverband met een werknemer beëindigd. Deze werknemer had een 30%-regeling (voorheen een 35%-regeling). Op de ontslagvergoeding heeft de werkgever de 30%-regeling toegepast. Volgens Hof 's-Gravenhage is de 30%-regeling terecht toegepast op de ontslagvergoeding. De stelling van de inspecteur dat de 30%-regeling op grond van het Uitvoeringsbesluit alleen kan worden toegepast op loon uit tegenwoordige dienstbetrekking, wordt door het hof verworpen. Volgens het hof heeft de wetgever zijn delegatiebevoegdheid namelijk overschreden door de grondslag voor de 30%-regeling te beperken tot loon uit tegenwoordige dienstbetrekking. In de delegatiebepaling van de Wet op de loonbelasting is namelijk alleen opgenomen dat op grond van algemene maatregel van bestuur bepaalde nader omschreven groepen werknemers kunnen worden aangewezen voor wie de 30%-regeling kan worden toegepast. De delegatiebepaling biedt volgens het

hof de wetgever niet de mogelijkheid om de grondslag te beperken.

De A-G heeft op 2 juli 2007, nr. 43396 in zijn conclusie het standpunt van het hof verworpen. In de conclusie wordt door A-G Van Ballegooijen betoogd dat loon uit vroegere dienstbetrekking niet onder de grondslag van de 30%-regeling valt. Art. 9 Uitvoeringsbesluit loonbelasting is dus niet onverbindend, zodat het beroep van de staatssecretaris slaagt. In de eerste plaats heeft de wetgever beoogd de 35%-regeling te codificeren en op het punt van de grondslag heeft hij geen wijziging beoogd. De beperking past verder volgens de A-G binnen de ratio van de regeling.

Op 25 januari 2008 heeft de Hoge Raad in deze zaak uitspraak gedaan. De conclusie A-G is niet gevolgd. De 30%-regeling kan dan ook niet worden toegepast op inkomsten uit vroegere dienstbetrekking, zoals ontslagvergoedingen.

Vaste kostenvergoedingen

Vaste kostenvergoedingen zijn al vaker het onderwerp geweest van uitspraken van belastingrechtters. Hof Amsterdam heeft op 11 juli 2007, nr. 06/00293, opnieuw beslist dat alleen een correcte onderbouwing van de vaste kostenvergoeding ertoe kan leiden dat geen loonheffingen verschuldigd zijn. Een uitzendbureau voor hoogwaardige administratieve dienstverlening verstrekte aan haar gedetacheerde werknemers een vaste kostenvergoeding van € 1,36 per dag. Een deel van de vergoeding (€ 0,54) is een vergoeding voor koffie en thee. Het andere deel is een vergoeding voor (interne) representatiekosten. De vergoeding voor koffie en thee werd geaccepteerd. De vergoeding voor representatiekosten was niet onderbouwd door middel van een specificatie naar aard en omvang en werd door de Belastingdienst alsnog belast. Belastingheffing vond plaats door middel van een gebruteerde naheffingsaanslag met een boete van 10%.

Het uitzendbureau ging in beroep bij de Rechtbank Haarlem tegen de opgelegde naheffingsaanslag. De rechtbank gaf de werkgever deels gelijk. Volgens de rechtbank kon op basis van een redelijke schatting een bedrag van € 0,10 als vergoeding voor interne representatiekosten onbelast blijven. Reden hiervoor is dat werknemers zich redelijkerwijs niet kunnen onttrekken aan bijdragen voor attenties ter gelegenheid van huwelijken, geboorten, verjaardagen en dergelijke. Volgens de rechtbank was er verder geen plaats voor brutering.

In hoger beroep wordt de belastingdienst in het gelijk gesteld door Hof Amsterdam. Het hof concludeert dat de vaste kostenvergoeding niet voldoet aan de wettelijke eis dat de vergoeding naar aard en omvang per kostensoort gespecificeerd moet zijn. De werkgever is ook niet in staat om hiervoor enig (schriftelijk) bewijs over te leggen. De gehele vergoeding voor de interne representatiekosten moet worden belast, ook het deel dat de rechtbank onbelast heeft gelaten.

Vaste kostenvergoedingen kunnen onbelast worden vergoed indien zij naar aard en omvang zijn gespecificeerd. De eis van specificatie is expliciet in de Wet op de loonbelasting opgenomen. Het ontbreken van een specificatie heeft volgens de Wet op de loonbelasting tot gevolg dat de vaste kostenvergoeding niet onbelast kan worden uitbetaald. Een dergelijke onderbouwing is tevens zinvol om naar de werknemer duidelijkheid te verschaffen over de kosten die naast de vaste kostenvergoeding gedeclareerd kunnen worden. In de praktijk ontbreekt de specificatie van de vaste kostenvergoeding veelal, met als gevolg dat de werkgever het risico loopt dat de Belastingdienst de vaste kostenvergoeding als loon aanmerkt en loonbelasting (en premies) naeft.

Uiteraard is verder relevant dat de vaste kostenvergoeding de feitelijk gemaakte kosten dekt. De hoogte van de vaste kostenvergoeding zal daarom afhankelijk zijn van de werkelijk gemaakte kosten. De inspecteur kan desgewenst steekproefsgewijs een onderzoek doen naar de werkelijk gemaakte kosten ter verwerving van het loon.

Raad voor Rechtsbijstand beperkt vrije advocatenkeuze

Zonder audit geen toevoeging en niet meer die ene vertrouwde advocaat. Ondanks een vertrouwensbreuk geen andere toegevoegde advocaat. Er zijn juridische argumenten op basis waarvan de Raad voor Rechtsbijstand die twee regels minder strikt moeten handhaven, zeggen F.W.P. Wolters, respectievelijk I.P. Sigmund.

F.W.P. Wolters

advocaat te Amsterdam

In art. 6 lid 3 sub c EVRM is het recht op de vrije advocatenkeuze bepaald. Niet alleen de keuzevrijheid van de verdachte staat voorop,¹ ook de keuzevrijheid van de verzekerde is gewaarborgd.² Maar voor hen die bij gebrek aan middelen zijn aangewezen op door de overheid gefinancierde rechtsbijstand, is het beginsel van de vrije advocatenkeuze in art. 16 Wet op de rechtbijstand (Wrb) beperkt. Art. 16 Wrb bepaalt dat het bureau rechtsbijstandvoorziening van de Raad voor Rechtsbijstand uitsluitend in bijzondere gevallen een niet-ingeschreven advocaat kan toevoegen. Deze beperking is onbegrijpelijk omdat niet valt in te zien hoe daardoor het doel, vrije keuze van advocaat, overeenkomstig art. 18 EVRM beter kan worden gerealiseerd. Verder is er geen reden te bedenken waarom onverdachte en onverzekerde rechtzoekenden minder keuzevrijheid zouden moeten hebben dan verdachten en verzekerden. Bovendien wordt deze reeds beperkte vrije advocatenkeuze door de Raad van Rechtsbijstand Amsterdam nog verder beperkt omdat art. 16 Wrb door die Raad restrictief wordt toegepast, met een beroep op de jurisprudentie.³

Geen ander

Het is 1983. Een mevrouw wendt zich tot mij ter zake van echtscheiding. Mevrouw heeft ontdekt dat haar echtgenoot, als zij buitenshuis werkt, het kind misbruikt. De man wordt vervolgd en veroordeeld tot 8 maanden gevangenisstraf. Smartengeld geeft tenminste nog enige genoegdoening. In de loop der jaren is het contact gebleven, het kind is een jonge vrouw

1 Zie bijvoorbeeld Raad van Discipline Amsterdam, 22 augustus 2005, *Advocatenblad* 2006-13, 29 september 2006.

2 Art. 60 Wet Toezicht Verzekeringsbedrijf 1993 bepaalt dat een verzekeraar die rechtsbijstand verleent er zorg voor draagt dat uitdrukkelijk in de overeenkomst van verzekering wordt bepaald dat het de verzekerde in ieder geval vrij staat een advocaat te kiezen, indien een advocaat wordt verzocht de belangen van de verzekerde in een gerechtelijke of administratieve procedure behartigen.

3 RvS 13-11-1997, Ho1.96.1159, *JSV* 1998/93.

geworden, die een bescheiden etagewoning bewoont. Maar dan beweert de NUON dat er wegens verhoogd energiegebruik bijna € 900 moet worden bijbetaald. Haar energieverbruik is niet verhoogd en zij kan dat niet betalen. Het is 2006. Nadat cliënte voor de kantonrechter is gedaagd, voer ik als gemachtigde tegen de vordering schriftelijk verweer.

Gezien het in art. 6 lid 3 sub c EVRM neergelegde beginsel van de vrije advocatenkeuze, wordt op grond van art. 16 Wrb de Raad voor Rechtsbijstand om toevoeging verzocht wegens de nadrukkelijk en gemotiveerde wens van de rechtzoekende door mij als advocaat te worden bijgestaan. In een verklaring stelt cliënte (geboren op 20 februari 1980) dat zij en haar moeder sinds 1984 door mij worden bijgestaan en dat zij geen andere advocaat wil dan mr. Wolters. Ik meende dat het hier om een bijzonder geval ging; maar de toevoeging wordt geweigerd, want ik sta niet bij de Raad ingeschreven.

Recht niet voor advocaten

Nadat ik vanaf 1976 aan vele zogenoemde min- en onvermogensden krachtens toevoeging rechtsbijstand heb verleend, meent de toenmalige staatssecretaris Cohen van Justitie in 2000 dat de kwaliteit van advocaten, die door de overheid gesubsidieerde rechtsbijstand verlenen, zorgwekkend is. Deze mening berust niet op empirisch onderzoek of enig ander bewijs. Ruim een jaar later blijkt dit oordeel dan ook onjuist. Uit empirisch onderzoek, dat in opdracht van de Orde in 2001 is verricht, komt naar voren dat particulieren de door advocaten aan hen verleende diensten waarderen met 7,2 en ondernemers met 7,5.⁴ Maar de staatssecretaris en zijn ambtenaren in de Raden van Rechtsbijstand weten wel beter. Zij hebben aan deze waardering geen boodschap want er komt een 'samenhangend systeem van kwaliteitszorg voor de door de overheid gesubsidieerde rechtsbijstand'. Zodoende worden vanaf 2004 door de Raden van Rechtsbijstand alleen nog toevoegingen uitgegeven aan advocaten die beschikken over een zoge-

4 *Advocatenblad* 18 mei 2001, p. 385.

noemde auditverklaring,⁵ een soort proeve van bekwaamheid afgenomen door een andere advocaat.

Aangezien ik in 2004 sinds ongeveer 28 jaar heb voldaan aan de vereisten van de NOVA en de Advocatenwet; aangezien door de cliënten in het algemeen de dienstverlening door advocaten met meer dan ruim voldoende wordt gewaardeerd en aangezien mijn onbekwaamheid ook anderszins is gesteld noch gebleken, heb ik gemeend dat mijn bekwaamheid uitgangspunt moet zijn en dat het tegendeel moet worden bewezen, net als in het geval van onschuld en schuld, goede trouw en kwade trouw. Dit fundamentele rechtsbeginsel echter geldt niet voor advocaten. Aangezien ik weiger mijn bekwaamheid aan te tonen door aan die audit mede te werken, word ik er na 28 jaar bij de Raad voor Rechtsbijstand als onbekwaam uitgedonderd.

Drie restricties

Tegen de weigering van de toevoeging in genoemde zaak wordt bezwaar gemaakt, maar de weigering wordt gehandhaafd. Omdat bij het aanvragen van de toevoeging had moeten blijken dat de cliënt er op is gewezen dat de advocaat niet voldoet aan de gestelde kwaliteitsvoorwaarden voor reguliere inschrijving bij de Raad voor Rechtsbijstand. Dat kan alleen een gek bedenken. Moet u zich voorstellen. Had ik tegen mijn cliënte moeten zeggen: 'Weet je wel waar je aan begint? Ik ben een ongecertificeerde

5 Vgl ook mijn stukje in *Advocatenblad* 2004-1, 16 januari 2004, p. 33

klungel.' Het zou bovendien niet waar zijn geweest.⁶

En vervolgens had gemotiveerd moeten worden wat de bijzondere omstandigheden zijn waardoor deze kwestie niet adequaat door een advocaat met een geldige auditverklaring behartigd zou kunnen worden. Wat een onzin! Natuurlijk kan elke andere advocaat wat ik kan. Die andere advocaten zijn immers ook meester in de rechten, zij lopen stage en doen een beroepsopleiding of hebben een stageverklaring en permanente opleiding; anders was men geen advocaat geworden, althans dan zou men het in de balie niet lang hebben uitgehouden. Maar in al die andere advocaten had mijn cliënte geen vertrouwen en in mij wel vanwege de hiervoor bedoelde bijzondere persoonlijke omstandigheden.

En dan, derde restrictie, deze bijzondere omstandigheden dienen betrekking te hebben op de juridische dienstverlening als zodanig (rechtsbijstand op een zeer specialistisch rechtsterrein, in de wijde omgeving bevindt zich geen ingeschreven advocaat die de desbetreffende rechtsbijstand adequaat zou kunnen verlenen) en niet op de persoonlijke omstandigheden, tenzij deze in de betreffende kwestie van doorslaggevende aard zouden kunnen zijn. Het gaat dus niet om zomaar een specialisme, zoals een gewone insolventie- of strafrechtadvocaat, nee het moet gaan om een zeer specialistisch rechtsterrein en, alsof ook

6 Ik kan dat bewijzen en zend geïnteresseerden desgewenst de door mij vervaardigde processtukken.

dat nog niet genoeg is, het moet ontbreken in de wijde omgeving. Er is waarschijnlijk geen mens die weet wat een zeer specialistisch rechtsterrein is dat ontbreekt in de wijde omgeving; dat is een situatie die zich in de rechtspraktijk niet of hoogst zelden voordoet.

Vakkundig om zeep

Het is vrijwel onmogelijk aan deze restricties te voldoen. Door wetgever (art. 16 Wrb) en de Raad voor Rechtsbijstand in Amsterdam (de extra restricties) is het recht op vrije advocatenkeuze voor onverdachte en onverzekerde rechtzoekenden vakkundig om zeep geholpen. Met schaamteloze schending van het beginsel van de vrije advocatenkeuze ex art. 6 lid 3 sub c EVRM, worden door de Raad alleen bij deze Raad ingeschreven advocaten bekwaam geacht mijn cliënte bij te staan. Alsof mijn opdrachtgeefster door de Raad tegen zichzelf en tegen mij moest worden beschermd!

Intussen, toen mijn cliënte voor de kantonrechter was gedaagd, kon ik moeilijk gaan zitten wachten of en zo ja wanneer het de dames en heren van de Raad voor Rechtsbijstand zou behagen te beslissen. Immers, aan mij, en niet aan de Raad had cliënte de behartiging van haar belangen toevertrouwd. Aan mijn professe had de Raad uiteraard geen boodschap. Toen de toevoeging geweigerd bleek te blijven, had ik de zaak, zonder profijt, al zowat afgeprocèdeerd en weten te beëindigen door middel van een schikking.

Gedwongen tot overtreding Gedragsregels

I.P. Sigmund

advocaat te Heerlen¹

Een rechtzoekende die wegens een vertrouwensbreuk afscheid wil nemen van zijn toegevoegde advocaat vindt de Raad voor Rechtsbijstand op zijn weg bij het verzoek de toevoeging op naam van de opvolgende advocaat te zetten. De Raad informeert zelfs bij de voorgaande advocaat waarom de recht-

zoekende afscheid heeft genomen en stelt al bij voorbaat dat het enkele stellen van een vertrouwensbreuk leidt tot een afwijzing van het mutatieverzoek. Wetelijk gezien is een dergelijk afwijzend besluit niet zonder gevolg omdat art. 12 Wet op de rechtsbijstand een advocaat verplicht rechtsbijstand te verlenen zolang een toevoeging op zijn of haar naam staat. Met dit beleid plaatst de Raad een advocaat ten onrechte en onnodig in een conflict van plichten.

De Wet op de rechtsbijstand bevat geen bepaling die aan de Raad een bevoegdheid verleent om te beoordelen of

1 Bij Lie Sigmund Van Houte Advocaten.

een rechtzoekende al dan niet terecht weg wil bij de in eerste of wellicht in tweede instantie toegevoegde advocaat. Blijkens het handboek toevoegen fundeert de Raad de bevoegdheid om te beoordelen op art. 33 Wet op de rechtsbijstand maar in deze bepaling is limitatief opgesomd in welke gevallen de Raad een toevoeging kan muteren anders dan op verzoek van de rechtzoekende. Andere bepalingen ontbreken en in haar uitspraak van 3 september 1998 (AB 1999, 6) heeft de Afdeling bestuursrechtspraak al expliciet uitgemaakt: 'Art. 19, noch enige andere wettelijke bepaling beperkt deze mogelijkheid. Dit ligt ook voor de hand, nu het een op verzoek gegeven begunstige beschikking betreft'.

In de uitspraak laat de Afdeling de mogelijkheid open dat een bevoegdheid om te weigeren wellicht kan voortvloeien uit het systeem van de wet maar uit deze formulering vloeit voort dat het aan de raad is om op het systeem van de wet gebaseerde argumenten voor een afwijzing aan te voeren. Het is niet aan de rechtzoekende om een verzoek tot wijziging te onderbouwen.

Argumenten voor een afwijzing zijn vervolgens moeilijk uit de wet te peuren omdat de wetgever expliciet rekening heeft gehouden met het wisselen van een advocaat. In art. 9 Besluit vergoedingen rechtsbijstand 2000 is imperatief bepaald dat de vergoeding wordt verhoogd indien meer dan één advocaat rechtsbijstand heeft verleend in een procedure. Analoge toepassing bij een adviestoe-

voeging is niet nodig omdat een nieuwe advocaat op zijn hoogst leidt tot extra uren met een hogere forfaitaire vergoeding.

Advocaat en cliënt klemgezet

Problematisch is dat de Raad met een afwijzing een advocaat ook op onaanvaardbare wijze klem zet. De Gedragsregels verplichten een advocaat juist zijn werkzaamheden op de kortst mogelijke termijn op zorgvuldige wijze af te bouwen, omdat vertrouwen over en weer een bestaansvoorwaarde is voor de relatie advocaat/cliënt (HvD 20 maart 1989 nr. 1226). De tuchtrechter heeft hierbij expliciet bepaald dat ook de Wet op de rechtsbijstand geen afwijking van deze regel toestaat. Hierbij geldt verder als uitgangspunt dat een rechtzoekende niet eens gronden hoeft aan te voeren laat staan deze aannemelijk te maken. Met zijn beleid streeft de Raad na dat de toegevoegde advocaat de zaak blijft doen terwijl de tuchtrechter hem verplicht tot burgerlijke ongehoorzaamheid.

Op hoger niveau leidt het beleid tot inbreuk op het tot op zekere hoogte in art. 6 lid 3 EVRM besloten recht op een vrije advocaatkeuze (Afdeling bestuursrechtspraak 20 juli 2005, LJN: AT9708, Raad van State, 200408565/1). Zoals de Afdeling al eerder heeft overwogen kent dit verdragsartikel een recht op verdediging en zonodig rechtsbijstand toe aan de verdachte in een strafproces, terwijl het een recht op rechtsbijstand voor partijen in een

ander proces kan inhouden voor zover een effectieve toegang tot de rechter dat vereist. Vrije advocaatkeuze is geen absoluut recht, zeker niet in civiele procedures maar ook in het licht van art. 6 EVRM ligt het op de weg van de Raad om relevante en afdoende argumenten aan te voeren voor de stelling dat de vrije advocaatkeuze moet worden ingeperkt. Dit is in casu evident omdat een weigering om te muteren resulteert in de toevoeging van een advocaat die krachtens de Gedragsregels niet meer mag werken voor de rechtzoekende. Dergelijk beleid frusteert juist een effectieve toegang tot de rechter.

Naast de bovenstaande juridische argumenten is dit beleid van de Raad ook zonder doel. De weigering om te muteren leidt in de praktijk altijd tot de situatie dat de nieuwe advocaat aan de slag gaat terwijl de toevoeging op naam van de vorige advocaat blijft staan, of het leidt tot een creatieve invulling van de gestelde vertrouwensbreuk, hetgeen een onacceptabel gevolg is. Het beleid leidt daarmee niet tot meer dan zinloze bureaucratie, en het is bovendien onnodig, omdat iedere advocaat ervoor zal waken dat een rechtzoekende uit onvrede bij hem vertrekt.

Een rechtzoekende heeft de vrije keuze om over te stappen en dit standpunt dient namens een cliënt onverkort jegens de Raad te worden ingenomen.

Namens de Raad voor de Rechtsbijstand zal Jan van Dijk, directeur Raad Den Haag, in het volgende nummer reageren op de kritiek op de Leidraad extra urenzaken (zie o.a. in het vorige nummer Marq Wijngaarden, 'Leidraad bedreigt kwaliteit rechtshulp', p. 50-51) en op de kritiek in bovenstaande teksten.

14 MAART 2008 - AMSTERDAM RAI

VOOR MEER INFORMATIE EN GRATIS ENTREE GA JE NAAR JURISTENCONGRES.NL

PROGRAMMA

- Een beursvloer met >70 topadvocatenkantoren
- Vakinhoudelijke en carrièregerichte workshops
- Ruim 20 kantoorpresentaties
- Beursborrel van 16.00 tot 17.30 uur

HET NATIONAAL JURISTEN CONGRES

HET GROOTSTE JURIDISCHE CARRIÈRE-EVENEMENT VAN NEDERLAND!

DE NATIONALE CARRIÈRE BEURS

Het Nationaal Juristencongres en De Nationale Carrièrebeurs zijn activiteiten van Memory Events B.V., onderdeel van de

Afgeleid verschoningsrecht

Konkelfoezen met de politie

Deskundigen en andere onderzoekers die door de verdediging worden ingeschakeld, hebben een van de advocaat afgeleid verschoningsrecht. De advocaat bepaalt in hoeverre de plicht tot geheimhouding in het concrete geval bestaat en dient de adviseur of assistent hierover reeds bij het geven van de opdracht grondig te instrueren.

..... •
Prof. dr. J. Boksem

advocaat te Leeuwarden, hoogleraar verdediging in strafzaken te Maastricht
..... •

Politie, Justitie en rechterlijke macht trachten zoveel mogelijk de waarheid te achterhalen, zodat het materiële strafrecht op juiste wijze kan worden toegepast. In het kader van deze waarheidsvinding is veel mogelijk, maar niet alles. Er gelden spelregels, die onder andere moeten garanderen dat de verdachte een eerlijk proces krijgt. Zo moet hem de nodige rechtsbescherming worden geboden en mogelijkheden om zich effectief te (laten) verdedigen. De raadsman zal de beschikking moeten hebben over de noodzakelijke instrumenten om in het

kader van het strafproces invloed uit te oefenen. Om een effectieve verdediging mogelijk te maken, geldt een aantal basisvoorwaarden, zoals het professionele verschoningsrecht van de advocaat,¹ het vrije verkeer tussen raadsman en cliënt, het recht op tijdige en volledige informatieverstrekking, de gefinancierde rechtshulp et cetera. Deze basisvoorwaarden voor een effectieve verdediging moeten mede garanderen dat de verdachte een eerlijk proces krijgt. Het is daarom niet de bedoeling dat zij wijken voor de belangen van opsporing en vervolging. De waarheidsvinding wordt bijvoorbeeld beperkt door het verschoningsrecht. Althans...

Detectives verhoord

Een advocaat vertelde het volgende verhaal.² Zij stond een cliënt bij in een grote, internationale strafzaak. Met het oog op de voorbereiding van de verdediging had zij een particulier recherchebureau ingeschakeld. De onderzoekers (twee voormalig politierechercheurs) moesten uitzoeken of een bepaalde getuige (aangeefster/vermeend slachtoffer) nog altijd werkzaam was in de prostitutie. Om daar achter te komen, besloten zij, in overleg met de raadsvrouw, onder andere de getuige te volgen. Waarschijnlijk deden zij dat niet erg opvallend, want zij werden ontdekt. Deze ontdekking leidde ertoe dat de politie een onderzoek naar de werkzaamheden van de particuliere rechercheurs instelde. Uiteindelijk werden de beide heren als getuige gehoord door de officier van justitie (van het landelijk parket) en een verbalisant (hoofdinspecteur van politie van het Korps Landelijke Politiediensten). Tijdens hun verhoor vertelden de particuliere rechercheurs wat precies hun opdracht was, wat zij met het onderzoek zouden verdienen, wat zij in het kader van het onderzoek allemaal al hadden gedaan, wat zij eventueel nog zouden gaan doen en welke contacten zij met hun opdrachtgever hadden gehad in het kader van het lopende onderzoek.

De advocaat was uiteraard niet blij met de openhartigheid van de beide mannen. Zij vroeg zich af of

..... •
1 Het professionele verschoningsrecht van de advocaat in strafzaken kent in de praktijk uitzonderingen. Zo komt, aldus het Gerecht van Eerste Aanleg van de EG, niet aan alle advocaten een professioneel verschoningsrecht toe. (EG Gerecht van Eerste Aanleg 17 september 2007, Akzo Nobel e.a. tegen De Commissie, T 125/03 en T253/03.) Ook kan worden gewezen op de praktijk van de telefoontap. Maar in dit artikel bespreek ik het zogenoemde afgeleide verschoningsrecht, omdat ook daar het belang van de waarheidsvinding en dat van de effectieve verdediging elkaar kunnen treffen.
2 Over deze zaak stond een artikel in *de Volkskrant* van 22 november 2007: 'Getuigen vrouwenhandel geïntimideerd'.

de particuliere rechercheurs zich niet hadden kunnen (en moeten) beroepen op het van haar afgeleide verschoningsrecht. Het recherchebureau was immers door haar ingeschakeld om enig onderzoek in de strafzaak tegen haar cliënt te verrichten. Zij vond daarom dat de resultaten van dit onderzoek onder haar verschoningsrecht zouden moeten vallen. Dat zou ook gelden voor hun verklaringen.

Het verschoningsrecht van de advocaat heeft van oudsher slechts betrekking op informatie die geacht kan worden deel uit te maken van het vertrouwelijke verkeer tussen de cliënt en zijn raadsman. Dit geldt ook voor het zogenoemde afgeleide verschoningsrecht. Wanneer men dit uitgangspunt (strikt) toepast op het vorenstaande geval, is men er snel uit: aan de beide particuliere rechercheurs komt geen afgeleid verschoningsrecht toe, voor zover hen wordt gevraagd te verklaren over het onderzoek waarmee zij in opdracht van een advocaat bezig waren. Het is de vraag of men de kwestie niet iets genuanceerder zou moeten benaderen.

Afgeleid verschoningsrecht registeraccountant

In 1990 was de Hoge Raad nog zeer uitgesproken. Correspondentie tussen een advocaat en een derde (die niet behoort tot de kring van degenen aan wie ingevolge art. 218 Sv een verschoningsrecht toekomt) kan niet geacht worden deel uit te maken van het vertrouwelijk verkeer tussen de cliënt en zijn raadsman. 'Dit is niet anders indien [...] die derde op advies van de advocaat in zijn hoedanigheid van raadsman is ingeschakeld om direct ten behoeve van zijn cliënten over de noodzakelijke speciale deskundigheid te kunnen beschikken welke de raadsman zelf niet had.'³

Bijna twaalf jaar later, op 12 februari 2002, deed de Hoge Raad uitspraak in een zaak waarin een registeraccountant onderzoek had verricht op verzoek van de raadsman van een bank.⁴ Het onderzoek had betrekking op verkooptransacties tussen de bank en een inves-

teringsmaatschappij. Het rapport van de accountant was in beslag genomen bij de bank. De bank beriep zich vervolgens op het afgeleide verschoningsrecht van de raadsman, dat zich ook zou uitstrekken tot de adviezen die de deskundige aan de advocaat had uitgebracht op basis van de hem door de advocaat verstrekte vertrouwelijke gegevens. In cassatie overwoog de Hoge Raad:

oordeel omtrent de vraag of brieven of stukken object van de afgeleide bevoegdheid tot verschoningsrecht uitmaken, in beginsel toekomt aan de persoon van wie het verschoningsrecht is afgeleid. [...]

3.6 [...] Een door een advocaat ingeschakelde deskundige zal zich [...] met een beroep op het hem toekomende verschoningsrecht, dat is afgeleid van het verschoningsrecht

Het recht op een effectieve verdediging wordt aangetast wanneer het opsporingsonderzoek wordt toegespitst op de verdedigingsstrategie in plaats van op de feiten van het geval

3.3 [...] De aard en complexiteit van een aangelegenheid die aan een advocaat wordt toevertrouwd kunnen meebrengen dat hij het voor een behoorlijke vervulling van zijn taak noodzakelijk oordeelt een al dan niet aan zijn kantoor verbonden derde als deskundige in te schakelen [...]. In aanmerking genomen dat die deskundige in verband met de uitvoering van de hem door de advocaat gegeven opdracht zo nodig kennis moet kunnen nemen van bepaalde gegevens en stukken ten aanzien waarvan de plicht tot geheimhouding voor de advocaat geldt, is ook in zoverre een uitbreiding van diens geheimhoudingsplicht en verschoningsrecht geboden. [...]

3.4 [...] De aard van de hier aan de orde zijnde afgeleide bevoegdheid tot verschoningsrecht brengt mee dat het

van de advocaat, kunnen verzetten tegen de inbeslagneming van stukken behelzende zijn gevoelen betreffende hetgeen zijn wetenschap hem leert omtrent hetgeen door de advocaat aan zijn oordeel is onderworpen.'

Wat de Hoge Raad hier opmerkt naar aanleiding van het door een advocaat inschakelen van een deskundige, zou mijns inziens ook moeten gelden ten aanzien van *andere* onderzoekers die in opdracht van de advocaat werkzaamheden verrichten met het oog op bijvoorbeeld de voorbereiding van de verdediging in strafzaken. Het gaat hier immers om de bescherming van de vertrouwelijkheid van informatie en niet om de specifieke kwaliteiten van de ingeschakelde derde.

Steeds vaker worden deskundigen en andere onderzoekers door de verdediging ingeschakeld om haar te ondersteu-

3 Zie bijvoorbeeld Hoge Raad 26 juni 1990, NJ 1990, 750, m.nt. 'tH.

4 Hoge Raad 12 februari 2002, NJ 2002, 440, m.nt. YB. Zie ook reeds: Hoge Raad 29 maart 1994, NJ 194, 552, m.nt. 'tH.

nen. Omdat het in de meeste gevallen niet om zogenoemde geheimhouders gaat, komt hen in de regel geen 'eigen' verschoningsrecht toe. Uit de hiervoor weergegeven overwegingen van de Hoge Raad kan echter worden afgeleid dat deze 'adviseurs' en 'assistenten' van de verdediging onder omstandigheden wel een afgeleid verschoningsrecht kunnen hebben, namelijk wanneer het informatie betreft ten aanzien waarvan de plicht

tot geheimhouding voor de advocaat geldt. Daarbij bepaalt de advocaat, als verschoningsgerechtigde, of en zo ja, in hoeverre, die plicht tot geheimhouding in het concrete geval bestaat.

Verklaring en instructies

De door de raadsman ingeschakelde deskundige of – meer in het algemeen – de door hem ingeschakelde onderzoeker is dus niet degene die moet bepalen of bepaalde informatie die ten grondslag heeft gelegen aan of afkomstig is uit, of die op een andere wijze samenhangt met zijn onderzoek in opdracht van de raadsman, valt onder het (afgeleide) verschoningsrecht van de advocaat. Het ligt voor de hand dat de raadsman zijn adviseur of assistent bij het geven van de opdracht daarop wijst, hem een geheimhoudingsverklaring laat tekenen en als voorwaarde stelt dat de onderzoeker – in alle gevallen waarin politie of justitie informatie wil hebben over het onder-

zoek – eerst contact opneemt met zijn opdrachtgever en met hem overlegt of er een beroep kan en moet worden gedaan op het afgeleide verschoningsrecht.

Opmerking verdient nog dat opsporingsambtenaren (en rechters) de potentieel verschoningsgerechtigde niet voorafgaand aan het verhoor hoeven te wijzen op het (afgeleide) verschoningsrecht.⁵ Het ligt daarom op de weg van de raadsman 'zijn' deskundige (of andere onderzoeker) hierop te attenderen. Aangezien de raadsman waarschijnlijk niet voor onaangename verrassingen wil komen te staan – zoals de advocaat in het hiervoor beschreven geval, die geconfronteerd werd met processen-verbaal van verhoren waarin onder andere de strategie van de verdediging zeer gedetailleerd uit de doeken werd gedaan – doet hij er verstandig aan bij de onderzoeksopdracht duidelijke informatie te verstrekken en goede instructies te geven.

'Niet blij mee'

Wat mij in het genoemde geval van de twee particuliere rechercheurs enorm verbaasde, is dat het verhoor van de particuliere rechercheurs kennelijk niet was gericht op de waarheidsvinding in de strafzaak waarin de beide heren hun werkzaamheden verrichtten, maar – zo lijkt het tenminste – veeleer op het gedetailleerd blootleggen van de verdedigingsstrategie.⁶ In het proces-verbaal van het verhoor, dat ik ter inzage heb gekregen, lees ik wanneer, waar en op welk tijdstip de particuliere rechercheurs hun eerste gesprek met de advocaat voerden. Ik lees verder wat de (telefonische) vervolcontacten hebben ingehouden, wat de raadsvrouw voor informatie over de strafzaak aan de onderzoekers heeft verstrekt, welke stukken zij van de advocaat ontvingen, hoe de opdracht precies luidde, hoe hoog het voorschot was en welke onderzoekshandelingen zij achtereenvolgens hebben verricht. Ook lees ik op welke wijze de advocaat tussentijds op de hoogte zou worden gehouden van de bevindingen van de onderzoekers. Over de zaak van de verdachte is in het

5 Hoge Raad 30 augustus 2005, LjN AT7091.

6 In het proces-verbaal dat in beide gevallen van het verhoor is opgemaakt, wordt overigens wel met zo veel woorden opgemerkt dat de particuliere rechercheurs als getuigen werden gehoord in het opsporingsonderzoek tegen onder meer de verdachte.

proces-verbaal verder niets inhoudelijks opgenomen.

Beide particuliere rechercheurs sluiten hun verklaring als volgt af: 'Ik ben er niet blij mee dat u van mij verlangt deze verklaring af te leggen. Mijn opdrachtgever zal dit wellicht opvatten als dat wij zitten te "konkelfoezen" met de politie. Ik wil dan ook met nadruk stellen dat er van mijn kant geen vrijwilligheid is om hieraan mee te werken.'

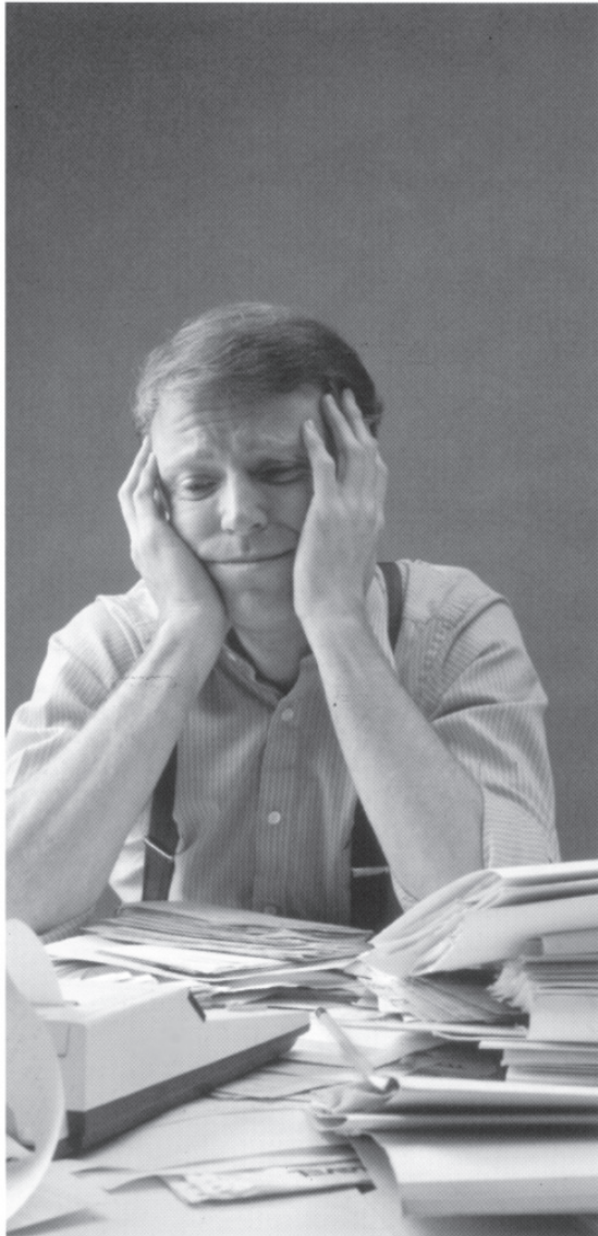
Contact opnemen

Opmerkelijk genoeg was de officier van justitie, zoals gezegd, actief bij de verhoren betrokken. Het is mij, gelet op de inhoud van de afgelegde verklaringen, niet duidelijk waarom deze verhoren moesten plaatsvinden. Het kan toch niet zo zijn dat de vertegenwoordiger van het Openbaar Ministerie er op uit is geweest de verdediging een spaak in het wiel te steken? Alleen al deze mogelijkheid pleit voor een royale toepassing voor een royale toepassing van het afgeleide verschoningsrecht en brengt met zich dat van de advocaat verlangd mag worden dat hij degenen die (in het kader van de juridische bijstand aan verdachten) werkzaamheden voor hem verrichten, een geheimhoudingsverklaring laat tekenen en daarenboven goed instrueert.

De instructie zal ten minste moeten inhouden dat degenen die voor hem aan het werk zijn, in alle gevallen waarin politie of justitie informatie van hen verlangt, contact met hun opdrachtgever opnemen. De raadsman kan vervolgens beslissen of een beroep op het afgeleide verschoningsrecht moet worden gedaan of dat de verzochte informatie zonder problemen kan worden verstrekt.

Ik kan mij voorstellen dat de raadsman zich in een geval als het onderhavige op het standpunt zal stellen dat de verdedigingsstrategie, en de concrete uitwerking daarvan, onder het verschoningsrecht valt en dat sowieso het recht op een effectieve verdediging in de kern wordt aangetast wanneer politie en justitie het opsporingsonderzoek gaan toespitsen op de verdedigingsstrategie, in plaats van op de feiten en de omstandigheden van het geval. In voorkomende gevallen kan de raadsman, wanneer hij op de hoogte is van het feit dat er specifieke informatie wordt verlangd, de nodige stappen zetten in de richting van politie, justitie of rechterlijke macht.

ZOU ER ÉCHT GEEN VERHAAL MOGELIJK ZIJN?

Bent u op zoek naar verhaalsmogelijkheden bij een debiteur? Dan bent u bij Regres Info BV aan het juiste adres. Ons bureau geldt al vele jaren als specialist in verhaalsonderzoek naar natuurlijke-* en rechtspersonen. Binnen de kortst mogelijke termijn weet u of conservatoir of executoriaal beslag mogelijk is.

Vraag vrijblijvend documentatie aan en informeer naar onze (kennismakings)tarieven onder nummer: **079 - 342 72 72** of kijk op onze website.

REGRES INFO

* Strikt conform de Wet Bescherming Persoonsgegevens.

**Verhaalsrapportages - Kredietwaardigheidsrapportages -
Speciale onderzoeken**

Regres Info BV, Alengroen 6, Postbus 7028,
2701 AA Zoetermeer, Telefoon 079 - 3427272, Telefax 079 - 3421843,
E-mail info@regresinfo.nl, Website www.regresinfo.nl

Moordkuil

Irritaties, klachten en andere felle berichten over grote en kleine misstanden kunt u kwijt in deze rubriek.

De IKEA-client

.....
Marianne E.H. Dumont
advocaat te Rotterdam
.....

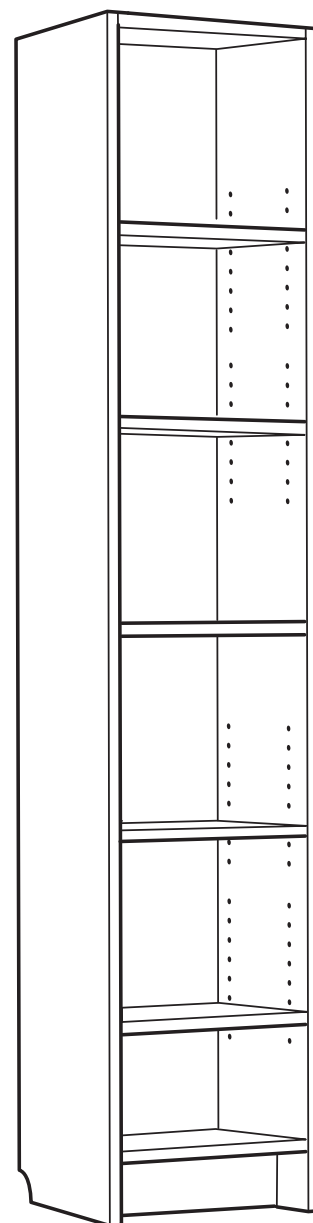
Billy-boekenkasten torsen mijn wetboeken, vakliteratuur, losbladigen, jurisprudentie alsook het kleine boekje met het harde kaftje. Mijn secretaresse is blij met haar rode Skruvsta-bureaustoel gezeten aan haar Galant-bureau. Alle spullen zijn gekocht bij IKEA en ik heb alle spullen zelf in elkaar geschroefd. Alsof ik alles zelf heb gedaan en IKEA er niets mee te maken heeft. Zo bedrieg ik mezelf, want IKEA geeft haar klanten dan wel een gevoel van autonomie, maar de producten zijn in feite het resultaat van uitgekende meubelmakerij. De klant kan besparen door de spullen zelf in elkaar te schroeven aan de hand van een gebruiksaanwijzing, waarvan de volgorde exact moet worden gevolgd om het beoogde resultaat te krijgen. Afwijkingen van die gebruiksaanwijzing zijn niet toegestaan, want dan wordt het helemaal niks.

Cliënten, en dan met name de particuliere cliënt, komen tegenwoordig vaak bij de advocaat aan met informatie die zij via internet bij elkaar hebben gezocht. Ze stellen een eigen echtscheidingsconvenant of 'juridisch' stuk samen en dat moet de advocaat dan maar gebruiken. Ze denken zo advocaatkosten – veel arbeidsloon – te besparen, aangezien ze het helemaal zelf hebben gedaan! Dit zijn de IKEA-clienten. Bestudering van het 'IKEA-geschrift' leert veelal dat de cliënt het verband tussen eigen handelen en fiscale of

civiele gevolgen in het geheel niet overziet. Zoals bijvoorbeeld die tekst in een zelfgemaakt contract: 'de helft van de koopprijs betaalt koper per bank en de andere helft contant buiten de fiscus om' (die cliënt werd vier dagen door de FIOD verhoord). Ook gaat het vaak om flarden van informatie zonder dat de cliënt de samenhang snapt. Nog veel vaker komt het neer op het beschrijven van het gevoel in de buik of andere emotionele belevingen die geen juridische relevantie hebben.

Natuurlijk dient de cliënt de advocaat van de nodige informatie te voorzien, maar ook de advocaat heeft een eigen verantwoordelijkheid bij het vergaren daarvan. In ieder geval is het in elkaar schroeven van een goed(e) brief, processtuk of procesvoering, met de juiste juridische overwegingen en alles in logische volgorde, vakwerk. Bij dat advocatuurlijke denkproces is de gebruiksaanwijzing een verzameling van wetten, rechtspraak, Gedragsregels en handboeken die vele malen complexer is dan een gebruiksaanwijzing van een IKEA-product. Advocaten beheersen die na jaren van academische studie, ervaring en blijvende bijscholing. De IKEA-client snapt die regels, zeker de procesregels, helemaal niet, heeft daar ook niets over te vertellen, maar wil dat tegenwoordig helaas niet meer snappen. Dit ten eigen nadele.

Als de IKEA-client meent in het rechtssysteem al een autonome rol te kunnen spelen door het enkel verstrekken van 'productinformatie', is dat een nog veel ernstiger en schadelijker vorm van zelfbedrog dan dat van mij.

Het bureau van de orde

Onderwerp	Telefoonnummer	E-mailadres
Algemene informatie	070-335 35 35	info@advocatenorde.nl
N.a.w.-gegevens advocatuur	070-335 35 29	info@barbeheer.nl
Auditbureau (kwaliteitszorg)	070-335 35 71 / 82	audit@advocatenorde.nl
Centrale Controle Verordeningen	070-335 35 26	ccv@advocatenorde.nl
Landelijke financiële bijdrage	070-335 35 23	finorg@advocatenorde.nl
Communicatie (o.a. brochures)	070-335 35 52	pr@advocatenorde.nl
BalieNet-certificaten	070-335 35 71 / 26 / 92	certificaat@advocatenorde.nl
Overige vragen van advocaten	070-335 35 71 / 86	helpdesk@advocatenorde.nl

Opleiding	Telefoonnummer	E-mailadres
Beroepsopleiding (09.00-12.00 uur)	070-335 35 55	opl@advocatenorde.nl
Voortgezette Stagiaire Opleiding (VSO)	070-335 35 58 / 78	vso-po@advocatenorde.nl
Permanente Opleiding (PO)	070-335 35 58 / 78	vso-po@advocatenorde.nl
Permanente Opleiding (ontheffingen)	070-335 35 41 / 89	jz@advocatenorde.nl
Vrijstellingen BO en VSO	070-335 35 41 / 89	jz@advocatenorde.nl

Neuhuyskade 94, Postbus 30851, 2500 GW Den Haag
Telefoonnummer algemeen +31 (0)70 - 335 35 35
Faxnummer algemeen +31 (0)70 - 335 35 31

Opleidingen

PO

Agrarisch recht

Wet inrichting landelijk gebied en Kavelruil

22-04-2008: 13:30 - 18:00 uur
Plaats: Apeldoorn
Doelgroep: PO
Niveau: ** Actualiteiten
Instelling: Academie voor Toegepaste Rechtswetenschappen, tel. 0570-751230
Docent(en): prof. mr. D.W. Bruil, mr. A. Verduijn
Cursusprijs: € 445 exclusief btw
Opleidingspunten
04 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
04 Totaal

Arbeidsrecht

Actualiteiten Arbeidsrecht
06-03-2008: 15:15 - 21:00 uur
Plaats: Apeldoorn
Doelgroep: PO
Niveau: ** Actualiteiten
Instelling: Instituut voor Arbeidsrecht, tel. 0182-358252
Docent(en): mr. E.L.J. Bruyninckx, mr. D.J. Buijs, mr. A. Kouwenhoven, mr. J. Meijer, mr. P.S. van Minnen, mr. P.C. Vas Nunes, mr. A.C. Steensma
Cursusprijs: € 345 exclusief btw
Opleidingspunten
04 Juridisch
- Beroepsvaardigheden

- Management/Organisatie
04 Totaal

Actualiteiten Arbeidsrecht

12-03-2008: 15:15 - 21:00 uur
Plaats: Rotterdam
Doelgroep: PO
Niveau: ** Actualiteiten
Instelling: Instituut voor Arbeidsrecht, tel. 0182-358252
Docent(en): mr. E.L.J. Bruyninckx, mr. D.J. Buijs, mr. A. Kouwenhoven, mr. J. Meijer, mr. P.S. van Minnen, mr. P.C. Vas Nunes, mr. A.C. Steensma
Cursusprijs € 345 exclusief btw
Opleidingspunten
04 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
04 Totaal

Praktijkmiddag Onderwijs en Arbeidsrecht

13-03-2008: 13:00 - 17:00 uur
Plaats: 's-Hertogenbosch
Doelgroep: PO
Niveau: **
Instelling: Instituut voor Arbeidsrecht, tel. 0182-358252
Docent(en): mr. H.L.A. KO
Cursusprijs: € 345 exclusief btw
Opleidingspunten
03 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
03 Totaal

De zieke werknemer

19-03-2008: 09:30 - 17:00 uur
09-04-2008: 09:00 - 17:00 uur
Plaats: Groningen
Doelgroep: PO
Niveau: **

Instelling: Instituut voor Arbeidsrecht, tel. 0182-358252
Docent(en): drs. W.J. Achterveld, mr. D.J. Buijs, mr. C.J. Frikkee, drs. R.A. Heida, mr. M.C.P.H. Houben, mr. dr. S.F.H. Jellinghaus, mr. C. Kehrer Bot, mr. drs. P.M.T. Konings, mr. J. Meijer, mr. drs. D.W.M. Weesie, prof. mr. W.A. Zondag
Cursusprijs: € 850 exclusief btw
Opleidingspunten
11 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
11 Totaal

Masterclass Wijziging van arbeidsvoorwaarden

20-03-2008: 15:00 - 20:30 uur
Plaats: Rotterdam
Doelgroep: PO
Niveau: **
Instelling: Instituut voor Arbeidsrecht, tel. 0182-358252
Docent(en): mr. dr. S.F.H. Jellinghaus, prof. mr. W.A. Zondag
Cursusprijs: € 475 exclusief btw
Opleidingspunten
04 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
04 Totaal

Incompany cursus Systematiek Ontslagrecht

25-03-2008: 13:00 - 16:15 uur
Plaats: Tilburg
Doelgroep: PO
Niveau: **
Instelling: Instituut voor Arbeidsrecht, tel. 0182-358252
Docent(en): prof. mr. dr. L.H. van den Heuvel
Cursusprijs: n.n.b.
Opleidingspunten
03 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
03 Totaal

Actualiteiten Arbeidsrecht

27-03-2008: 15:15 - 21:00 uur
Plaats: Den Bosch
Doelgroep: PO
Niveau: ** Actualiteiten
Instelling: Instituut voor Arbeidsrecht, tel. 0182-358252
Docent(en): mr. E.L.J. Bruyninckx, mr. D.J. Buijs, mr. A. Kouwenhoven, mr. J. Meijer,

mr. P.S. van Minnen, mr. P.C. Vas Nunes, mr. A.C. Steensma
Cursusprijs: € 345 exclusief btw
Opleidingspunten
04 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
04 Totaal

De zieke werknemer

01-04-2008: 09:30 - 17:00 uur
24-04-2008: 09:00 - 17:00 uur
Plaats: Amsterdam
Doelgroep: PO
Niveau: **
Instelling: Instituut voor Arbeidsrecht, tel. 0182-358252
Docent(en): drs. W.J. Achterveld, mr. D.J. Buijs, mr. C.J. Frikkee, drs. R.A. Heida, mr. M.C.P.H. Houben, mr. dr. S.F.H. Jellinghaus, mr. C. Kehrer Bot, mr. drs. P.M.T. Konings, mr. J. Meijer, mr. drs. D.W.M. Weesie, prof. mr. W.A. Zondag
Cursusprijs: € 850 exclusief btw
Opleidingspunten
11 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
11 Totaal

Actualiteiten Arbeidsrecht

03-04-2008: 15:15 - 21:00 uur
Plaats: Groningen
Doelgroep: PO
Niveau: ** Actualiteiten
Instelling: Instituut voor Arbeidsrecht, tel. 0182-358252
Docent(en): mr. E.L.J. Bruyninckx, mr. D.J. Buijs, mr. A. Kouwenhoven, mr. J. Meijer, mr. P.S. van Minnen, mr. P.C. Vas Nunes, mr. A.C. Steensma
Cursusprijs: € 345 exclusief btw
Opleidingspunten
04 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
04 Totaal

De zieke werknemer

15-04-2008: 09:30 - 17:00 uur
22-05-2008: 09:00 - 17:00 uur
Plaats: Zwolle
Doelgroep: PO
Niveau: **
Instelling: Instituut voor Arbeidsrecht, tel. 0182-358252
Docent(en): drs. W.J. Achterveld, mr. D.J. Buijs, mr. C.J. Frikkee, drs. R.A. Heida, mr. M.C.P.H. Houben, mr. dr. S.F.H.

Jellinghaus, mr. C. Kehrer Bot, mr. drs. P.M.T. Konings, mr. J. Meijer, mr. drs. D.W.M. Weesie, prof. mr. W.A. Zondag
Cursusprijs: € 850 exclusief btw
Opleidingspunten
11 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
11 Totaal

De zieke werknemer

23-04-2008: 09:30 - 17:00 uur
03-06-2008: 09:00 - 17:00 uur
Plaats: 's-Hertogenbosch
Doelgroep: PO
Niveau: **
Instelling: Instituut voor Arbeidsrecht, tel. 0182-358252
Docent(en): drs. W.J. Achterveld, mr. D.J. Buijs, mr. C.J. Frikkee, drs. R.A. Heida, mr. M.C.P.H. Houben, mr. dr. S.F.H. Jellinghaus, mr. C. Kehrer Bot, mr. drs. P.M.T. Konings, mr. J. Meijer, mr. drs. D.W.M. Weesie, prof. mr. W.A. Zondag
Cursusprijs: € 850 exclusief btw
Opleidingspunten
11 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
11 Totaal

Masterclass Wijziging van arbeidsvoorwaarden

15-05-2008: 15:00 - 20:30 uur
Plaats: 's-Hertogenbosch
Doelgroep: PO
Niveau: **
Instelling: Instituut voor Arbeidsrecht, tel. 0182-358252
Docent(en): mr. dr. S.F.H. Jellinghaus, prof. mr. W.A. Zondag
Cursusprijs: € 475 exclusief btw
Opleidingspunten
04 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
04 Totaal

Bestuurs(proces)recht

Verdieping ruimtelijk bestuursrecht
11-04-2008: 10:00 - 17:00 uur
Plaats: Utrecht
Doelgroep: PO
Niveau: **
Instelling: Studiecentrum Rechtspleging, tel. 0575-595300
Docent(en): mr. J. Struiksma, mr. J.M.F.H. Teunissen

In deze rubriek het cursusaanbod in het kader van de Permanente Opleiding (PO) en het cursusaanbod voor de Voortgezette Stagiaire Opleiding (VSO). De door de Orde erkende opleidingsinstellingen naast PO-cursussen kunnen tevens VSO-cursussen voor advocaat-stagiaires organiseren.

Cursusprijs: € 318 geen btw
Opleidingspunten
05 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
05 Totaal

Introductie schadevergoeding
17-04-2008: 10:00 - 17:00 uur
Plaats: Utrecht
Doelgroep: PO
Niveau: **
Instelling: Studiecetrum
Rechtspleging,
tel. 0575-595300
Docent(en): mr. B.J.P.G.
Roosendaal
Cursusprijs: € 308 geen btw
Opleidingspunten
05 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
05 Totaal

Bouwwrecht

De nieuwe Aanbestedingswet
13-03-2008: 10:00 - 17:00 uur
Plaats: Den Haag
Doelgroep: PO
Niveau: **
Instelling: Het Nederlands
Vastgoed Instituut,
tel. 040-2972788
Docent(en): C.B. Aptroot,
mr. R.A. Bakker, mr. R.G.T.
Bleeker, E. Brinkman, prof. dr.
H. Franken, S. Gesthuizen, L.
Hermans, H. de Hullu, prof.
mr. G.W. van de Meent, J.A.M.
Reijniers, mr. R.B. Schnepfer
Cursusprijs: € 949 exclusief btw
Opleidingspunten
04 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
04 Totaal

Europees recht

*00eR-congres 'Europees recht
en nationaal privaatrecht:
kernthema's'*
11-04-2008: 10:00 - 17:00 uur
Plaats: Den Haag
Doelgroep: PO
Niveau: **
Instelling: CPD Radboud
Universiteit Nijmegen,
tel. 024-3612022
Docent(en): prof. mr. W. van
Gerven, prof. mr. A.S. Hartkamp,
prof. mr. C.J.H. Jansen, mr.
L.A.D. Keus, prof. mr. S.C.J.J.
Kortmann, mr. E.H. Pijnacker
Hordijk, prof. mr. C.H. Sieburgh,
prof. mr. H.J. Snijders, mr.
C.H.W.A. Timmermans, prof. mr.
M.H. Wissink
Cursusprijs: € 487 geen btw
Opleidingspunten
05 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
05 Totaal

*The Future of European
Environmental Law*
16-05-2008: 09:30 - 17:15 uur
Plaats: Groningen
Doelgroep: PO
Niveau: **
Instelling: Juridisch
Contractonderwijs RUG,
tel. 050-3635748
Docent(en): prof. dr. O.
Couwenberg, mr. K.J. de Graaf, S.
Grohs, prof. mr. J.H. Jans, prof.
dr. L. Lavrysen, prof. M. Lee, dr.
H.H.B. Vedder
Cursusprijs: € 195 geen btw
Opleidingspunten
04 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
04 Totaal

Intellectuele eigendom

*Intellectuele Eigendom
Symposium*
12-03-2008: 09:00 - 16:45 uur
Plaats: Zeist
Doelgroep: PO
Niveau: ** Actualiteiten
Instelling: PAO Eggens Instituut
UvA,
tel. 020-5253407
Docent(en): mr. B.J. van den
Broek, mr. T. Cohen Jehoram, mr.
S.C. Dack, prof. mr. C.H. Gielen,
mr. C.A.J.F.M. Hensen, mr. R.
Hermans, prof. mr. W. Hoynig,
mr. C. Janssen, prof. B. Ninaber
van Eyben, prof. mr. C.J.J.C. van
Nispen, mr. W.A. Pors, prof. mr.
J. Spoor, mr. J.M. Steinhauser,
prof. mr. D.J.G. Visser, dr. K.
Wuyts
Cursusprijs: € 180 geen btw
Opleidingspunten
04 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
04 Totaal

Letselschade

*Van FML naar belastbaarheid
(Rechterlijke Macht)*
20-03-2008: 09:30 - 16:30 uur
Plaats: Ede
Doelgroep: PO
Niveau: *** Actualiteiten
Instelling: Laumen Expertise,
tel. 0318-629429
Docent(en): drs. F. Elemans,
J. Laumen, X. Waaijberg
Cursusprijs: € 375 exclusief btw
Opleidingspunten
05 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
05 Totaal

Van FML naar belastbaarheid
24-04-2008: 09:30 - 16:30 uur
Plaats: Ede
Doelgroep: PO
Niveau: *** Actualiteiten
Instelling: Laumen Expertise,
tel. 0318-629429

Docent(en): drs. F. Elemans,
J. Laumen, X. Waaijberg
Cursusprijs: € 375 exclusief btw
Opleidingspunten
05 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
05 Totaal

Mededingingsrecht

*Grotius vervolgopleiding
Nederlands & Europees
Mededingingsrecht*
10-03-2008: 10:00 - 17:15 uur
Plaats: Utrecht
Doelgroep: PO
Niveau: *** Actualiteiten
Instelling: Grotius Academie,
tel. 024-3612492
Docent(en): mr. C.T. Dekker, mr.
M.M. Slotboom
Cursusprijs: € 525 geen btw
Opleidingspunten
06 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
06 Totaal

Studiedag Mededingingsrecht

11-03-2008: 15:30 - 20:00 uur
Plaats: Amsterdam
Doelgroep: PO
Niveau: ** Actualiteiten
Instelling: Academie
voor Toegepaste
Rechtswetenschappen,
tel. 0570-751230
Docent(en): prof. dr. J.A. Joling
RA, prof. dr. J.P.L. van Marissing
Cursusprijs: € 545 exclusief btw
Opleidingspunten
04 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
04 Totaal

Ondernemingsrecht

*Nieuw bv-recht en
personenvennootschappen*
15-05-2008: 09:45 - 16:30 uur
22-05-2008: 09:45 - 16:30 uur
Plaats: Utrecht
Doelgroep: PO
Niveau: ** Actualiteiten
Instelling: OSR Juridische
Opleidingen,
tel. 030-2315314
Docent(en): mr. M. den Boer, mr.
R.V. van der Kuip
Cursusprijs: € 815 geen btw
Opleidingspunten
10 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
10 Totaal

Overige rechtsgebieden

*Succesvol aanbesteden met het
ARW 2005*
20-02-2008: 10:00 - 16:40 uur
Plaats: Utrecht
Doelgroep: PO
Niveau: ** Actualiteiten
Instelling: Elsevier Congressen,
tel. 070-4415745

Het niveau van de opleidingen is als volgt weergegeven:

- * *Basisniveau* (doorgaans minder dan 1 jaar ervaring in het betreffende vakgebied; weinig tot geen voorkennis aanwezig).
- ** *Verdiepingsniveau* (doorgaans meer dan 1 jaar ervaring in het betreffende vakgebied; basiskennis aanwezig en gerichte praktijkervaring vereist).
- *** *Specialisatieniveau* (doorgaans meer dan 3 jaar ervaring in het betreffende vakgebied; hoog kennisniveau aanwezig en gerichte praktijkervaring vereist).

tel. 070-4415745
Docent(en): mr. R. Roks, mr. M.
Strijker, M.A.J. Stuijts, mr. D.E.
van Werven, mr. S. Wiggers, ir.
H.L.J.M. Wijnen
Cursusprijs: € 799 exclusief btw
Opleidingspunten
05 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
05 Totaal

Personen- en familierecht

Turks familierecht
14-03-2008: 10:00 - 17:00 uur
Plaats: Utrecht
Doelgroep: PO
Niveau: **
Instelling: Studiecetrum
Rechtspleging,
tel. 0575-595300
Docent(en): mr. E.N. Frohn, drs.
A.H. Nauta
Cursusprijs: € 359 inclusief btw
Opleidingspunten
05 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
05 Totaal

Actualiteiten personen- en familierecht

24-04-2008: 13:30 - 18:00 uur
Plaats: Utrecht
Doelgroep: PO
Niveau: ** Actualiteiten
Instelling: Studiecetrum
Rechtspleging,
tel. 0575-595300
Docent(en): prof. mr. P.
Vlaardingerbroek
Cursusprijs: € 191 inclusief btw
Opleidingspunten
03 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
03 Totaal

Ruimtelijke-ordeningsrecht en milieurecht

Juridische actualiteiten Kabels en
Leidingen
27-03-2008: 09:30 - 16:40 uur
Plaats: Amsterdam
Doelgroep: PO
Niveau: ** Actualiteiten
Instelling: Elsevier Congressen,
tel. 070-4415745
Docent(en): mr. A.R. Klijn, drs.
W.G.B.M. de Natris, mr. J.C.

Toorman
Cursusprijs: € 799 exclusief btw
Opleidingspunten
05 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
05 Totaal

Straff(proces)recht

Strafpiket
14-03-2008: 14:30 - 19:00 uur
Plaats: Den Haag
Doelgroep: PO
Niveau: *
Instelling: Haagrecht Advocaten,
tel. 070-3141900
Docent(en): mr. H. Oldenhof, mr.
W. Römelingh
Cursusprijs: € 250 inclusief btw
Opleidingspunten
02 Juridisch
02 Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
04 Totaal

Jong & ontspoord - actualiteiten en best practices in de zorg aan probleemjongeren

03-04-2008: 09:45 - 16:45 uur
Plaats: Driebergen
Doelgroep: PO
Niveau: ** Actualiteiten
Instelling: Medilex,
tel. 030-6933887
Docent(en): mr. dr. J.A.C. Bartels,
drs. J.P.H. van Beelen, prof. mr.
drs. M.R. Bruning, J. Coldewijn,
D. Geritsen, J. Groeneveld, drs.
B.G.J. Gunnewijk, mr. R.M.
Maanicus, prof. dr. H. van Marle,
drs. R. de Roos, mr. R.H.J. de
Vries, prof. dr. I. Weijers
Cursusprijs: € 345 exclusief btw
Opleidingspunten
05 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
05 Totaal

Actualiteiten straf- en strafprocesrecht

15-05-2008: 10:00 - 16:45
Plaats: Utrecht
Doelgroep: PO
Niveau: * Actualiteiten
Instelling: Studiecetrum
Rechtspleging,
tel. 0575-595300
Docent(en): prof. mr. Y. Buruma
Cursusprijs: € 262 inclusief btw

Opleidingspunten
05 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
05 Totaal

Nieuwe wet OM- strafbeschikking
15-05-2008: 13:15 - 17:45 uur
Plaats: Maastricht
Doelgroep: PO
Niveau: ** Actualiteiten
Instelling: PAO Universiteit
Maastricht,
tel. 043-3883273
Docent(en): prof. mr. T. spronken
Cursusprijs: € 390 geen btw
Opleidingspunten
04 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
04 Totaal

Verbintenissen- en contractenrecht
Rechtspersonen- en vennootschapsrecht actueel

31-03-2008: 10:00 - 17:00 uur
Plaats: Utrecht
Doelgroep: PO
Niveau: * Actualiteiten
Instelling: Studiecencentrum
Rechtspleging,
tel. 0575-595300
Docent(en): mr. dr. B. Assink,
prof. mr. L. Timmerman
Cursusprijs: € 353 inclusief btw
Opleidingspunten
05 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
05 Totaal

ADR/Mediation
Mediation - een kwestie van vragen
19-05-2008: 10:00 - 17:00 uur
Plaats: Bilthoven
Doelgroep: PO
Niveau: **
Instelling: Mediation & Training
Network The Lime Tree,
tel. 030-2255910

Docent(en): mr. K.C.N.M. Bakx,
I. Siegel
Cursusprijs: € 510 geen btw
Opleidingspunten
- Juridisch
05 Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
05 Totaal

Overige vaardigheden
Marketingpraktijk voor advocaten en notarissen
22-04-2008: 09:30 - 17:00 uur
24-04-2008: 09:30 - 17:00 uur
20-05-2008: 13:00 - 17:00 uur
Plaats: Hoofddorp
Doelgroep: PO
Niveau: ***
Instelling: Vermande
Studiedagen,
tel. 070-3789896
Docent(en): prof. dr. W.J.M.
Reijnders, drs. M. Sfirsis
Cursusprijs: € 1.390 exclusief btw
Opleidingspunten
- Juridisch

16 Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
16 Totaal

Leergang Persoonlijk leiderschap in de advocatuur
24-04-2008: 17:30 - 22:00 uur
25-04-2008: 09:00 - 17:00 uur
22-05-2008: 17:30 - 22:00 uur
23-05-2008: 09:00 - 17:00 uur
26-06-2008: 17:30 - 22:00 uur
27-06-2008: 09:00 - 17:00 uur
Plaats: Loosdrecht
Doelgroep: PO
Niveau: **
Instelling: OSR Juridische Opleidingen,
tel. 030-2315314
Docent(en): M. Doomernik,
E. Huizinga
Cursusprijs: € 3.850 geen btw
Opleidingspunten
- Juridisch
30 Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
30 Totaal

Talen

Legal English
17-04-2008: 09:30 - 16:30 uur
24-04-2008: 09:30 - 16:30 uur
Plaats: Amsterdam
Doelgroep: PO
Niveau: **
Instelling: Euroforum,
tel. 040-2974977
Docent(en): A. Mellor
Cursusprijs: € 1.799 exclusief btw
Opleidingspunten
- Juridisch
10 Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
10 Totaal

Beëdigd als advocaat en procureur

Aalberts, mw. mr. B.P.,
Koningin Wilhelminaplein 13
(1062 HH) postbus 69213 (1060 CE)
Amsterdam, tel. 020-7589836,
fax 020-7589838, e-mail kijl@adamlegal.nl

Barenbrug, mw. mr. L., Willem II
Straat 29-a (5038 BA) postbus
246 (500 AE) Tilburg, tel.
013-5420400, fax 013-5430408,
e-mail linssen@linssen-advocaten.nl

Bergansius, mw. mr. A.E., Van
Alkemadelaan 700 (2597 AW)
postbus 30311 (2500 GH) Den
Haag, tel. 070-3538925, fax
070-3538892, e-mail elvira.bergansius@twobirds.com

Bodelier, mr. M., Schiphol
Boulevard 345 (1118 BJ) postbus
75748 (1118 ZT) Luchthaven
Schiphol, tel. 020-6549644, fax
020-6549645, e-mail marijn.bodelier@gaastra-advocaten.nl

Boer, mr. G.A. de, Zuideinde
21 (7941 GA) Meppel, tel.
0522-244313, fax 0522-244317

Brounts, mr. S.M., Apollolaan 15
(1077 AK) postbus 75440 (1070 AK)
Amsterdam, tel. 020-6741000, fax
020-6741985, e-mail stephan.brounts@allenovery.com

Daalen, mw. mr. D.M. van, Witte
Kruislaan 43 (1217 AM) Hilversum

Davidse, mw. mr. R.T.K.,
Gortstraat 36 (4331 LC) postbus
44 (4330 AA) Middelburg, tel.
0118-620000, fax 0118-651111,
e-mail info@mrkoller.nl

Dierikx, mw. mr. G.I.M.M.,
Park Veldzicht 2 (4336 DX) postbus
132 (4330 AC) Middelburg, tel.
0118-623719, fax 0118-638347,
e-mail info@justionadvocaten.nl

Dongelmans, mw. mr. D.H.,
Koningin Julianaplein 10
(2595 AA) postbus 11756 (2502 AT)
Den Haag, tel. 070-5153000,
fax 070-5153100, e-mail
dh.dongelmans@pelsrijcken.nl

Duifhuizen, mr. M., Leide
Schouw 2 (2408 AE) postbus 357
(2400 AJ) Alphen aan den Rijn,
tel. 0172-442417, fax 0172-442028,
e-mail duifhuizen@willedonker.nl

Durdu, mw. mr. H.,
Mathenesserlaan 485 (3023 GL)
Rotterdam, tel. 010-7073850, fax
010-7073851, e-mail h.durdu@durduc.nl

Eeten, mw. mr. M.M. van,
Middenweg 168-a (1782 BL)
postbus 6005 (1780 KA) Den

Helder, tel. 0223-620000, fax
0223-620101, e-mail info@prinsenkosteradvocaten.nl

Elshof, mr. M., Gustav
Mahlerplein 2 (1082 MA) postbus
75510 (1070 AM) Amsterdam, tel.
020-7953953, fax 020-7953900,
e-mail boekel.de.neree@bdn.nl

Eijgendaal, mw. mr. M.L.,
Weena 690 (3012 CN) postbus
2888 (3000 CW) Rotterdam, tel.
010-2246243, fax 010-4125839,
e-mail maud.eijgendaal@loyensloeff.com

Ganga, mw. mr. C.S., Ierlandlaan
19 (2713 HG) postbus 7289 (2701 AG)
Zoetermeer, tel. 079-3203540,
fax 079-3203549, e-mail ganga@bvbadvocaten.nl

Gast, mw. mr. E.L., Oud
Blaricumerweg 30-a (1411 JT)
Naarden

Grube-van Eck, mw. mr.
M., Schiedamsedijk 46 (3011 ED)
postbus 19050 (3001 BB) Rotterdam,
tel. 010-2140000, fax 010-2140303

Güner, mw. mr. F., Keizersgracht
477 (1017 DL) Amsterdam,
tel. 020-3050120, fax
020-3050129, e-mail fikriye@gijshoutinkadvocaten.nl

Herk, mw. mr. F.W. van, Zuid-
Hollandlaan 7 (2596 AL) postbus
90851 (2509 LW) Den Haag, tel.
070-3285600, fax 070-3285325,

e-mail femke.vanherk@debrauw.com

Hoeven, mw. mr. A.M.W.A. van
der, Catharinastraat 16 (4811 XH)
postbus 1130 (4801 BC) Breda, tel.
076-5441111, fax 076-5310510,
e-mail info@steinadvocaten.com

Hoogenraad, mw. mr. M.J.,
Amstelvenneweg 638 (1081 JJ)
postbus 75258 (1070 AG) Amsterdam,
tel. 020-5419336, fax 020-5419999,
e-mail marchien.hoogenraad@dlapiper.com

Hubers, mw. mr. J.M., Weena
750 (3014 DA) postbus 1110 (3000 BC)
Rotterdam, tel. 010-2240320,
fax 010-4148444, e-mail silvia.hubers@nautadutilh.com

Hubertse, mr. M.W., Amstelplein
1 (1096 HA) postbus 94142 (1090 GC)
Amsterdam, tel. 020-4629374,
fax 020-4629333, e-mail martijn.hubertse@nortonrose.com

Huisman, mw. mr. N.A.,
Apollolaan 15 (1077 AB) postbus
75440 (1070 AK) Amsterdam, tel.
020-6741435, fax 020-6741040,
e-mail nicollette.huisman@allenovery.com

Huppes, mr. N.,
Amstelvenneweg 638 (1081 JJ)
postbus 75258 (1070 AG) Amsterdam,
tel. 020-5419964, fax

020-5419999, e-mail nicolaas-huppes@dlapiper.com

Jagt, mw. mr. F.C. van der,
Jachthavenweg 121 (1081 KM)
postbus 75265 (1070 AG) Amsterdam,
tel. 020-6789123, fax 020-6789589,
e-mail info@van-doorne.com

Keijser, mw. mr. P.M., Olympisch
Stadion 38 (1076 DE) postbus
75573 (1070 AN) Amsterdam, tel.
070-3057230, fax 070-3057240,
e-mail info@blaisse.nu

Kim, mw. mr. M., Amstelplein 1
(1096 HA) postbus 94142 (1090 GC)
Amsterdam, tel. 020-4629300, fax
020-4629330, e-mail claire.kim@nortonrose.com

Kouri, mw. mr. F. el, Zuid-
Hollandlaan 7 (2596 AL) postbus
90851 (2509 LW) Den Haag, tel.
070-3285328, fax 070-3285325,
e-mail fatima.elkouri@debrauw.com

Malanczuk, mr. P.N., Weena 750
(3014 DA) postbus 1110 (3000 BC)
Rotterdam, tel. 010-2240000,
fax 010-4148444, e-mail philip.malanczuk@nautadutilh.com

Otten, mw. mr. H.D., Fred.
Roeskestraat 100 (1076 ED) postbus
71170 (1008 BD) Amsterdam, tel.

Meldingen voor deze rubriek kunnen worden
doorgegeven aan: adres@advocatenorde.nl

(advertenties)

Cursuskalender

maart april mei 2008

VSO-cursussen

Effectief argumenteren 11 en 25 maart, Utrecht	11 VSO/PO-punten
Intellectuele eigendom basis 13 en 14 maart, Lage Vuursche	13 VSO/PO-punten
Scherp debatteren 18 maart en 1 april, Utrecht	11 VSO/PO-punten
Vennootschapsrecht voortgezet 31 maart en 1 april, Ellecom	13 VSO/PO-punten
Effectenrecht 3 en 4 april, Lage Vuursche	13 VSO/PO-punten
Insolventierecht voortgezet 17 en 18 april, Zeist	13 VSO/PO-punten
Professioneel onderhandelen 8 en 9 mei, Ellecom	13 VSO/PO-punten
Vennootschapsrecht basis 15 en 16 mei, Lage Vuursche	13 VSO/PO-punten
Contracten maken en beoordelen 22 en 23 mei, Ellecom	13 VSO/PO-punten
Financiering en zekerheden 26 en 27 mei, Ellecom	13 VSO/PO-punten

PAO-cursussen

Mededingingsrecht voor de praktijk 26 maart, Utrecht	4 PO-punten
Actualiteiten Personen- en familierecht 1 april, Nijmegen	4 PO-punten
Missers bij de afwikkeling van faillissementen 3 april, Utrecht	4 PO-punten
Actualiteiten Strafrecht 16 april, Nijmegen	4 PO-punten
Financiering van de MKB-onderneming 17 en 24 april, Utrecht	12 PO-punten
Actualiteiten Bestuursrecht 6 mei, Nijmegen	6 PO-punten
Actualiteiten Erfrecht en huwelijksvermogensrecht 8 mei, Nijmegen	6 PO-punten
Actualiteitencursus Verbintenissenrecht 15 mei, Nijmegen	5 PO-punten
Verdiepingscursus Actio Pauliana en verrekening 26 mei, Utrecht	4 PO-punten

020-5785785, fax 020-5785800,
e-mail info@loyensloeff.com

Snoeck, mw. mr. K., Boompjes
40 (3011 XB) postbus 546 (3000
AM) Rotterdam, tel. 010-4005187,
fax 010-4005111, e-mail
k.snoeck@kneppelhout.nl

Voet, mw. mr. G.W. van der,
Admiraliteitskade 50 (3063
ED) postbus 4302 (3006 AH)
Rotterdam, tel. 088-2535322,
fax 088-2535516, e-mail
gvandervoet@akd.nl

Praktijk neergelegd

Föllings, mr. J.P.J.M. Heerlen
01-01-2008

Klein Haneveld, mw. mr. E.P.
Amsterdam 01-01-2008

Raaijmakers, mw. mr. P.G.J.
Eindhoven 11-12-2007

Overleden

Zijderveld, mw. mr.drs. G.G.N.
Hellevoetsluis 05-12-2007

Kantoorver- plaatsing

Gassen, mr. S.A.A.Chr. van
Etnastraat 20 (4814 AA) postbus
3185 (4800 DD) Breda, tel.
076-5139308, fax 076-5156887,
e-mail svangassen@wakim.nl

Hovestad, mr. G.F.
Apeldoornseweg 49 (6814
BJ) postbus 5504 (6802 EM)

Arnhem, tel. 026-3528960,
fax 026-3528969, e-mail
g.hovestad@schmitzhovestad.nl

Keereweer, mr. H.H. Houtsingel
77 (2719 EA) postbus 7191 (2701 AD)
Zoetermeer, tel. 079-3420250,
fax 079-3410519, e-mail info@
hslaw.nl

Keereweer, mr. J. Houtsingel 77
(2719 EA) postbus 7191 (2701 AD)
Zoetermeer, tel. 079-3420250,
fax 079-3410519, e-mail info@
hslaw.nl

Mede- vestiging

Wakim Advocaten (mr.
S.A.A.Chr. van Gassen) Etnastraat
20 (4814 AA) postbus 3185 (4800
DD) Breda, tel. 076-5139308, fax
076-5156887, e-mail contact@
wakim.nl

Naams- wijziging

mr. A. Kijl te Amsterdam thans
Adam Legal

Verstappen – Goossens
Advocaten te Nuenen thans
Advocatenkantoor Goossens

Hoens & Souren Advocaten
te Zoetermeer thans **Hoens &
Souren Keereweer Advocaten**

Keizers Poelman Advocaten
te Eindhoven thans **Keizers
Poelman Pellicaan Advocaten**

Quarles & Jurgens te Breda thans
Lexion Advocaten

Advocatenkantoor Schmitz te
Arnhem thans **Schmitz Hovestad
Advocaten**

Bezoek- adres/tel./ fax/e-mail

Adam Legal te Amsterdam
Koningin Wilhelminaplein
13 / Tower 2 2nd floor Suite
11 (1062 HH) Amsterdam, tel.
020-7589836, fax 020-7589838

Advocatenkantoor Charry te
Amsterdam Bijmerdreef 182-a
(1102 AB) Amsterdam Zuidoost

Advocatenkantoor Goossens
te Nuenen e-mail info@
advocatengoossens.nl

**Keizers Poelman Pellicaan
Advocaten** te Eindhoven Flight
Forum 770 (5657 DT) postbus
245 (5600 AE) Eindhoven, tel.
040-8518300, fax 040-8518301

Korvinus Abeln Advocate te
Amsterdam J.J. Viottastraat
46-48 (1071 JT) Amsterdam

Lexion Advocaten te Breda
e-mail info@lexionadvocaten.nl

Stek te Amsterdam Herengracht
551 (1017 BW) Amsterdam

Stichting Meavita Nederland
te Amersfoort Computerweg
1 (3821 AA) Amersfoort,
e-mail m.dwarswaard@
meavitanederland.nl

Wladimiroff & Waling N.V. te
Den Haag Sophialaan 9 (2514 JR)
Den Haag

Juridisch Onderwijs voor Professionals

Zeker van uw zaak

Voor meer informatie en/of
inschrijving: www.cpo.nl

- Alle disciplinaire beslissingen die sinds 1986 in het *Advocatenblad* zijn gepubliceerd, zijn ook te vinden op www.advocatenorde.nl en BalieNet
- Publicatie in deze rubriek geschiedt door de Commissie Disciplinaire Rechtspraak, bestaande uit mr. H.J.A. Knijff, mr. J.D. Loorbach, mr. I.E.M. Sutorius en mr. H.J. de Groot.

Geoorloofd als advocaat opgetreden

Raad van Discipline Arnhem, 21 augustus 2006
(mrs. Van der Pol, Brandsma, Hallmans, Noppen en Wilmink)

Het is een advocaat geoorloofd voor de werkgever op te treden in een arbeidsgeschil tegen een werknemer die tijdens zijn dienstverband namens de werkgever met enige regelmaat contact had met zijn kantoorgenoten, nu niet is gebleken van enig verband tussen de juridische dienstverlening en de reden voor ontslag.

- Advocatenwet art. 46 (2 Wat een behoorlijk advocaat betaamt; 2.4 vermijden van belangenconflicten)
- Gedragsregels 2 en 6 leden 2 en 7

Feiten

Klager heeft negen jaar gewerkt bij Z BV, voor welk bedrijf de kantoorgenoten van mr. X regelmatig optraden als advocaat. Klager had namens Z met enige regelmaat contact met kantoorgenoten van mr. X.

Tussen Z en klager is een arbeidsconflict ontstaan. Mr. X behartigt in dezen de belangen van Z. Klager heeft aanvankelijk geen (terwijl dat tussen klager en mr. Y, kantoorgenoot van mr. X, wel aan de orde is geweest) maar later wél bezwaar gemaakt tegen het optreden van mr. X als advocaat van Z. Bij de behandeling ter zitting en – minder duidelijk, maar voor mr. X wel steeds kenbaar – uit het schriftelijk debat waartoe de instructie door de deken leidde, blijkt dat dit alsnog ontstane bezwaar zijn oorzaak vond in het feit dat in het arbeidsconflict een rol zou spelen dat klagers beloning aan de door Z gerealiseerde winst was

gekoppeld en die van de buitendienstmedewerkers aan de omzet. Dit verschil zou binnen het bedrijf van Z wrijving hebben veroorzaakt. Dat dit verschil nog bestond (de Duitse holding van Z had klager opgedragen om daarin verandering te brengen), vindt (mede) zijn oorzaak in een volgens klager door mr. Y aan hem gegeven advies. Een tweede reden voor de andere opstelling van klager is dat bleek dat, anders dan klager inschatte en verwachtte dat zou gebeuren op grond van hetgeen gebruikelijk was, zijn ontslag aanleiding gaf tot een procedure. Dit soort kwesties placht bij Z volgens klager in onderling overleg of door mediation opgelost te worden, waardoor hij, zo begrijpt de raad, nu het anders liep, het kantoor van mr. X echt tegenover zich vond. De kenbaarheid van deze twee met elkaar samenhangende aspecten blijkt uit het feit dat mr. X nadrukkelijk stelt dat hem niets bekend is ‘omtrent ontslaggronden die te maken zouden kunnen hebben met adviezen van mijn kantoorgenoten’. Dat klager van opvatting veranderde en waarom, toen bleek dat het tot een procedure kwam, blijkt ook uit stukken.

Mr. X stelt dat het hem vrij staat voor Z tegen klager op te treden. Z is altijd de cliënt geweest van zijn kantoor. Klager had bovendien geen bezwaar indien mr. X de zaak op zich zou nemen. Mr. X is niets bekend over ontslaggronden die zouden zijn veroorzaakt door adviezen die door kantoorgenoten aan klager als directeur van Z zijn gegeven.

Kort voordat in de algemene vergadering van aandeelhouders van 14 april 2005 klager het ontslag is aangezegd, is er tussen klager en mr. Y een telefonisch contact geweest over de vraag of klager bezwaar had indien diens kantoor Z zou bijstaan in het arbeidsconflict. Klager had op dat moment geen bezwaar, ervan uitgaande dat de kwestie in goed overleg geregeld zou kunnen worden. Het arbeidsconflict is – in tegenstelling tot hetgeen klager verwachtte – geëscaleerd: klager is met Z in een procedure verwickeld geraakt. Klager stelt te zijn ontslagen als gevolg van een door kantoorgenoten van mr. X gegeven advies met betrekking tot de versobering van het beloningssysteem.

Mr. X betwist zulks. Klager heeft, nadat het conflict escaleerde, alsnog zijn bezwaren geuit tegen het optreden van mr. X als advocaat voor Z.

Overwegingen raad

In discussie is of klager in de algemene vergadering van aandeelhouders d.d. 14 april 2005 is gezegd op welke gronden hij is ontslagen en of hij over die redenen is gehoord. Van belang is de brief d.d. 15 april 2005 die ter zitting is overgelegd. Daarin is vermeld: ‘Bovendien is er onvrede ontstaan bij de werknemers, omdat uw beloning deels samenhangt met de winsten voor belastingen, terwijl medewerkers in de verkoop alleen naar omzet betaald werden’. Dat ‘bovendien’ wijst, zo komt het de raad voor, op een overweging ten overvloede naast de aangevoerde ontslaggrond.

Mr. Y is attent geweest op de spanning die zou kunnen ontstaan als hij of een van zijn kantoorgenoten voor Z zou gaan optreden in deze kwestie. Klager heeft die aarzeling bij mr. Y weggenomen, maar mr. Y heeft de zaak desalniettemin niet zelf op zich genomen en overgedragen aan zijn kantoorgenoot mr. X. Vervolgens heeft de zaak zich ontwikkeld zoals beschreven: het werd een procedure. Klagers instemming met het optreden van het kantoor was blijkbaar, maar voor mr. X of diens kantoorgenoten niet kenbaar, gebaseerd op de, onjuist gebleken, inschatting dat zijn ontslag zonder veel problemen zijn vorm zou krijgen. Die inschatting dient voor rekening van klager te blijven. Van bijzondere omstandigheden die zulks anders maken, is niet gebleken. Tegen deze achtergrond is het niet klachtwaardig dat mr. X de zaak op zich genomen heeft. Evenmin is klachtwaardig dat mr. X Z is blijven bijstaan toen de zaak zich – tegen de verwachting van klager in – zo ontwikkelde dat het tot een procedure kwam. Daarbij neemt de raad in aanmerking dat Z en niet klager de cliënt van het kantoor was en is.

Het is de raad niet gebleken dat klager werkelijk heeft moeten ervaren dat mr. X in de ontslagzaak stellingen heeft betrokken of zal kunnen betrekken, waarin Z profijt heeft of zou kunnen hebben van door klager aan mr. Y in diens kwaliteit van advocaat van Z toevertrouwde ge-

gevens. Dat de kwestie van het verschil in beloning tussen klager en de buitendienstmedewerkers een rol speelt of zal blijken te spelen in de ontslagprocedure, is niet aannemelijk geworden, laat staan dat mr. Y die, in weerwil van het feit dat klager geen bezwaar had tegen het feit dat hij de zaak zou behandelen, deze toch overliet aan mr. X, informatie omtrent dat beweerde advies toch naar de laatste zal leiden.

Beslissing

Ongegrondverklaring van de klacht in alle onderdelen.

Advocaat als stroman

Raad van Discipline 's-Gravenhage,
18 september 2006

(mrs. Van Boven, Van den Dries, De Haan, Hengeveld en Meerman)

Onbetamelijk optreden van advocaat in een transactie met eigen cliënt jegens de medecontractant.

- Advocatenwet art. 46 (2 Wat een behoorlijk advocaat betaamt; 2.4 Vermijden van belangenconflicten; 3.4 Jegens wederpartij in acht te nemen zorg)
- Gedragsregels 1 en 29

Feiten

Klager was samen met zijn zakenpartner Y eigenaar van een pand te Z. In 2001 heeft Y aangedrongen op verkoop van het pand en als mogelijk koper is mr. X naar voren geschoven. Mr. X had eerder als advocaat de belangen behartigd van Y.

Op 4 februari 2002 heeft klager met mr. X overeenstemming bereikt over de koopprijs van het gehele pand. Op enig moment in 2002 heeft mr. X zowel met klager als met Y overeenkomsten gesloten betreffende de verkoop aan hem van ieders aandeel in het pand. Begin oktober 2002 heeft klager zijn aandeel in de onroerende zaak geleverd aan mr. X. Dezelfde dag heeft mr. X het door hem verworven aandeel geleverd aan Y. Het aandeel van Y is nimmer aan mr. X geleverd.

Klager verwijt mr. X dat hij, doordat hij het van hem verworven aandeel dezelfde dag heeft verkocht aan Y, gehandeld heeft als stroman en daarmee gehandeld heeft zoals een behoorlijk advocaat niet betaamt, doordat hij door zo op te treden klager heeft misleid en hem heeft bewogen tot verkoop tegen een verkoopprijs die beneden de werkelijke waarde van het pand lag.

Mr. X stelt dat hij als privépersoon de koopovereenkomst heeft gesloten met klager en Y. Alleen omdat hij in financiële problemen verkeerde, heeft hij gekozen voor een constructie waarbij hij zijn verplichtingen voortvloeiende uit de met klager gesloten koopovereenkomst jegens hem nakwam doordat Y het door hem aan klager te betalen bedrag voorschoot, welk bedrag is verrekend op het moment dat mr. X het door hem verworven aandeel doorverkocht aan Y.

Overwegingen raad

Uit de dossierstukken en het verhandelde ter zitting volgt dat het klager duidelijk was dat mr. X (eerder) als advocaat van Y was opgetreden, terwijl mr. X ook zelf ter zitting heeft verklaard dat hij jegens klager open is geweest over zijn professe en het feit dat hij als advocaat voor Y was opgetreden. Voorts is komen vast te staan dat mr. X in het kader van de koopovereenkomst gecorrespondeerd heeft op het briefpapier van zijn kantoor en wel in het bijzonder met betrekking tot het nakomen van de koopovereenkomst. Gelet hierop is voldoende komen vast te staan dat mr. X in het kader van de transactie met klager jegens hem zich in zijn hoedanigheid van advocaat heeft geafficheerd. Aldus zijn de gewraakte gedragingen van mr. X van dien aard dat daarvoor dezelfde maatstaven dienen te gelden als waren deze gedragingen door mr. X verricht in het kader van zijn praktijkuitoefening als advocaat. Klager kan derhalve ontvangen worden in zijn klacht.

Daargelaten of de weergave van de feitelijke gang van zaken en zijn intenties daarbij, zoals door mr. X geschetst juist zijn – hetgeen de raad niet kan beoordelen – is de raad van oordeel dat de wijze waarop mr. X in de onderhavige kwestie

heeft geopereerd in elk geval jegens klager de schijn heeft gewekt als heeft hij zich als stroman voor en door zijn cliënt Y laten gebruiken. De raad neemt daarbij in aanmerking dat mr. X op geen enkel moment contact heeft opgenomen met klager om zijn financiële positie te bespreken en te bezien of er mogelijkheden waren de koopovereenkomst te ontbinden, althans een andere oplossing te zoeken. Ook neemt de raad in aanmerking dat mr. X op dezelfde dag dat hij het aandeel verwierf van klager in het getransporteerde pand, dit aandeel heeft overgedragen aan Y, waarbij Y mr. X de financiële middelen ter beschikking heeft gesteld teneinde aan zijn verplichtingen jegens klager te voldoen. Niet is gebleken dat tussen mr. X en Y een nadere schriftelijke overeenkomst is gesloten met betrekking tot het terugkopen van bedoelde onroerende zaak. Aldus heeft mr. X door zijn eigen handelen en nalaten jegens klager de schijn in het leven geroepen dat hij zich door zijn cliënt Y heeft laten gebruiken om het aandeel van klager in het pand in handen van Y te spelen. Mr. X heeft daarmee niet gehandeld zoals een behoorlijk advocaat betaamt.

Volgt

Gegroundverklaring van de klacht onder oplegging van de maatregel van enkele waarschuwing.

Contact van cassatieadvocaat met correspondent

Hof van Discipline, 3 november 2006,
nummer 4555

(mrs. Van Erp Taalman Kip-Nieuwenkamp, Driessen-Poortvliet, De Ruuk, Hoojkaas en Paulussen)
Raad van Discipline 's-Gravenhage, 20 maart 2006
(mrs. Van Boven, Van den Dries, Hengeveld, Meerman en Merens)

De cassatieadvocaat behoeft in beginsel alleen contact te onderhouden

met zijn correspondent, die de opdracht heeft gegeven.

- Advocatenwet art. 46
- Gedragsregels 8 en 26 (1.2 Vereiste communicatie met de cliënt)

Feiten

In een alimentatieprocedure tussen klagster en haar ex-echtgenoot heeft het gerechtshof bij beschikking van 28 mei 2003 het aanvankelijk door de rechtbank toegewezen verzoek van klagster om alimentatie vast te stellen, alsnog afgewezen. Nadat zij hierover op 9 juli 2003 reeds telefonisch met mr. X had gesproken, heeft de advocaat van klagster, mr. A, bij brief van 15 juli 2003 namens klagster aan mr. X verzocht een cassatieadvies uit te brengen met betrekking tot deze beschikking. Daarbij heeft mr. A, onder toezending van het procesdossier in eerste aanleg en in hoger beroep, de voornaamste ‘pijnpunten’ vermeld, met de toevoeging dat mr. X mogelijk ‘meer in de beschikking ziet op basis waarvan het instellen van cassatie wellicht wenselijk en haalbaar is’. Bij brief van 8 augustus 2003 heeft mr. X laten weten aan het verzoek te willen voldoen en de verwachting uitgesproken ‘in de loop van de volgende week’ te kunnen adviseren. Mede door ziekte heeft mr. X eerst op 22 augustus 2003 telefonisch contact gezocht met mr. A, die echter wegens vakantie afwezig was en niet zou terugkeren voordat de cassatietermijn op 28 augustus 2003 zou aflopen. Mr. X was tot de conclusie gekomen dat een cassatieberoep verantwoord was en zij had, in verband met de korte termijn, mr. A willen voorstellen direct een cassatieverzoekschrift op te stellen. Omdat ook geen kantoorgenoot van mr. A bereikbaar bleek, heeft mr. X na overleg met de secretaresse van mr. A besloten aldus te handelen. Op 26 augustus 2003 heeft mr. X het door haar opgestelde verzoekschrift in concept aan (het kantoor van) mr. A gefaxt en in de begeleidende brief ‘in plaats van een uitvoerig cassatieadvies’ bij de in het verzoekschrift geformuleerde klachten ‘enige kanttekeningen en opmerkingen’ gemaakt. Deze stukken zijn op diezelfde datum doorgefaxt naar klagster. Op 27 augustus

2003 heeft mr. X het concept telefonisch besproken met mr. B, een kantoorgenoot van mr. A, die mededeelde dat klagster instemde met de indiening daarvan. Op 28 augustus 2003 is het verzoekschrift ingediend bij de Hoge Raad en bij brief van 1 september 2003 is de definitieve versie aan mr. A toegezonden. De Hoge Raad heeft het beroep bij beschikking van 28 augustus 2004 verworpen. Mr. X heeft voor haar werkzaamheden ongeveer € 8.500 in rekening gebracht.

Klacht

Klagster verwijt mr. X dat:

- a de ingediende klachten, achteraf bezien, geen redelijke kans van slagen hadden;
- b de kosten-batenanalyse niet evenwichtig was en niet op voorhand aan klagster voorgehouden;
- c zij meer werk heeft verricht dan nodig was, door een extra klacht op te stellen, omdat mr. X dit principieel wel een aardig punt vond, hetgeen klagster het nodige (extra) geld heeft gekost.

Overwegingen van de raad

Ten aanzien van klachtonderdeel b

In het algemeen geldt de regel dat de advocaat zijn cliënt op de hoogte dient te brengen van belangrijke informatie, feiten en afspraken. Deze regel brengt onder meer mee dat de advocaat zijn cliënt op de hoogte dient te houden van het verloop van de gerechtelijke procedure en dat hij zich met zijn cliënt verstaat over de in die procedure over te leggen processtukken en de inhoud van de in die procedure verder naar voren gekomen (proces)stukken. In de zaak van klagster heeft mr. X namens klagster beroep in cassatie ingesteld tegen een uitspraak van het hof in een zaak waarin klagster met haar ex-echtgenoot betrokken was. Mr. X heeft daarbij gehandeld in opdracht van de advocaat die klagster in feitelijke instanties heeft bijgestaan. Ook indien – zoals mr. X heeft betoogd – de onderlinge verhouding tussen klagster, de advocaat die haar in feitelijke instanties heeft bijgestaan en mr. X van dien aard zou zijn dat uitsluitend de advocaat uit de feitelijke

instantie en niet klagster als de cliënt van mr. X zou zijn aan te merken, geldt naar het oordeel van de raad dat een redelijk handelend cassatieadvocaat in een verhouding als hiervoor omschreven, degene voor wie hij procedeed behoort te informeren over de voortgang van de procedure en hem dient te betrekken bij het opstellen van de processtukken, een en ander behoudens bijzondere omstandigheden, waarvan in casu niet is gebleken. Het had derhalve op de weg van mr. X gelegen om klagster zorgvuldig op de hoogte te houden van het verloop van de procedure bij de Hoge Raad alsmede om zich met klagster te verstaan over, onder meer, de inhoud van het cassatiemiddel en overige op te stellen processtukken. Voorts had het op de weg van mr. X gelegen om klagster rechtstreeks te voorzien van haar cassatieadvies, klagster inzicht te geven in de kansen van de cassatieprocedure en haar mede in dat kader te informeren over de kosten van de cassatieprocedure. Het nalaten van mr. X is in dezen voor klagster des te klemmender, nu de cassatietermijn afliep op 28 augustus 2003 en het conceptverzoekschrift eerst op 25 augustus 2003 aan de advocaat van mr. X in feitelijke instanties ter beoordeling is voorgelegd. Door na te laten te handelen zoals vermeld, welk nalaten mr. X op zich heeft erkend, heeft mr. X niet gehandeld zoals een redelijk handelend cassatieadvocaat betaamt. In het midden kan blijven of klagster als de formele cliënt van mr. X dient te worden beschouwd. Voorts kan in het midden blijven of klagster rechtstreeks van mr. X opdracht heeft gekregen dan wel via de advocaat die namens klagster in de feitelijke instanties is opgetreden. De raad voegt daaraan toe dat hij de gedachte van klagster, die, naar de raad bekend is, door meerdere cassatieadvocaten wordt gedeeld, dat zij uitsluitend opdracht heeft van de advocaat die de cliënt in de feitelijke instanties heeft bijgestaan en mitsdien ook uitsluitend met deze behoeft te communiceren, op vorenstaande gronden niet deelt. De raad verwijst naar zijn uitspraak van 3 december 2001, *Advocatenblad* 7 (4 april 2003), 2003, p. 315. Dit klachtonderdeel is mitsdien gegrond.

Ten aanzien van klachtonderdeel a

Het klachtonderdeel inhoudende dat de ingediende klachten, achteraf bezien, geen redelijke kans van slagen hadden, verwerpt de raad. De Hoge Raad heeft in zijn arrest de verschillende middelen uitvoerig besproken. Niet valt in te zien dat een achteraf negatief resultaat tot de conclusie zou moeten leiden dat het ingediende middel geen redelijke kans van slagen zou hebben gehad. Dit klachtonderdeel is ongegrond.

Ten aanzien van klachtonderdeel c

Hetzelfde als hiervoor onder klachtonderdeel ad a overwogen, geldt voor het klachtonderdeel c. De raad is niet gebleken dat mr. X meer werk heeft verricht dan nodig was, door een extra klacht op te stellen, omdat het desbetreffende middel in de visie van mr. X wel een aardig principieel punt was. Wel geldt hier hetzelfde als onder klachtonderdeel ad b overwogen: mr. X had tevoren met klaagster de (financiële) consequenties van het opnemen van dit middel dienen te bespreken. Het klachtonderdeel c is ongegrond.

Maatregel

De raad acht het van groot belang dat a) de rechtzoekende rechtstreeks door de advocaat die zijn belangen behartigt op de hoogte wordt gesteld van de aan de inschakeling van de advocaat verbonden kosten, b) de cliënt op de hoogte wordt gesteld van het advies van de advocaat en c) stukken die naar de rechter worden gestuurd, of naar een wederpartij, of anderszins naar buiten worden gebracht, tevoren met de cliënt worden besproken. Gezien het vorenstaande zal de raad in het onderhavige geval de maatregel van enkele waarschuwing opleggen. Bij het opleggen van deze maatregel heeft de raad mede in aanmerking genomen de omstandigheid dat de raad zich nog niet eerder op deze wijze uitdrukkelijk over het onderhavige onderwerp heeft uitgesproken.

Volgt

- verklaart de klacht voor zover onderdeel b betreft gegrond en legt de maatregel van enkele waarschuwing op;

- verklaart de klacht voor zover onderdelen a en c betreft ongegrond.

Overwegingen van het hof

In de derde door haar aangevoerde grief voert mr. X aan dat de raad bij de beoordeling van onderdeel b van de klacht ook een aantal gedragingen van mr. X die niet onder de klachtomschrijving vallen laakbaar heeft geoordeeld en zich aldus buiten de grenzen van de klacht heeft begeven. Deze grief is gegrond voor zover de raad aan klaagster heeft verweten dat zij heeft nagelaten klaagster zorgvuldig op de hoogte te houden van het verloop van de procedure bij de Hoge Raad en zich met klaagster te verstaan over de inhoud van het cassatiemiddel en overige op te stellen processtukken en dat zij klaagster niet rechtstreeks heeft voorzien van haar cassatieadvies noch inzicht heeft gegeven in de kansen van de cassatieprocedure. Aan dit oordeel van de raad ligt echter dezelfde opvatting met betrekking tot de taak van mr. X als cassatieadvocaat ten grondslag als aan zijn oordeel over de onder b geformuleerde klacht, zodat, nu het hof deze opvatting van de raad niet deelt, mr. X verder geen belang heeft bij deze grief.

De eerste grief van mr. X richt zich tegen de hiervoor bedoelde opvatting van de raad. De raad heeft op zichzelf terecht overwogen dat in het algemeen de regel geldt dat de advocaat zijn cliënt op de hoogte dient te brengen van belangrijke informatie, feiten en afspraken. Door deze regel onverkort toe te passen op de cassatieadvocaat, heeft de raad echter de bijzondere positie van deze advocaat miskend. In het algemeen is het de advocaat door wie de zaak in feitelijke aanleg is behandeld, die namens zijn cliënt een cassatieadvocaat benadert en opdracht geeft tot het uitbrengen van een cassatieadvies dan wel het voeren van (verweer in) een cassatieprocedure. De cassatieadvocaat, die een dergelijke opdracht aanvaardt, behoeft in beginsel alleen contact te onderhouden met de opdrachtgevende advocaat, die in de praktijk de correspondent wordt genoemd. Laatstgenoemde communiceert dan verder met de cliënt. Het is zijn taak de door de cassatieadvocaat opgestelde

aan hem toegezonden adviezen en stukken door te zenden aan de cliënt en daarover aan deze de nodige uitleg te geven en met hem te bespreken of het gegeven cassatieadvies zal worden opgevolgd. Het bijzondere karakter van de cassatieprocedure, waarin de vaststelling van feiten niet meer aan de orde is en het vooral gaat om de juridische aspecten van de zaak, heeft geleid tot deze werkwijze. Ook de financiële kant van de inschakeling van een cassatieadvocaat en het voeren van een cassatieprocedure wordt in het algemeen door de correspondent met zowel de cassatieadvocaat als de cliënt besproken zonder verder rechtstreeks contact tussen laatstgenoemden. Door deze, naar mr. X heeft aangevoerd en het hof ook bekend is, in cassatiezaken algemeen gangbare werkwijze worden de belangen van de cliënt niet geschaad, waarbij opmerking verdient dat de cliënt, indien hij met bepaalde vragen of problemen blijft zitten, zich altijd rechtstreeks moet kunnen wenden tot de cassatieadvocaat, die daarop dan ook zal moeten ingaan. Uiteraard kunnen bijzondere omstandigheden meebrengen dat de cassatieadvocaat zich in zijn communicatie over de zaak niet mag beperken tot de correspondent, maar zelf rechtstreeks in contact moet treden met de cliënt.

Uit het in 4.1 overwogene volgt dat het mr. X vrijstond zich uitsluitend te verstaan met mr. A of een kantoorgenoot die tijdens haar afwezigheid haar zaken waarnam. Het hof kan zich voorstellen dat mr. X, toen bleek dat mr. A afwezig was en niet tijdig zou terugkeren, en zij, in verband met de korte nog resterende termijn maar in afwijking van de haar gegeven opdracht, besloot geen uitvoerig cassatieadvies maar direct een verzoekschrift X op te stellen, zelf contact zou hebben opgenomen met klaagster. Dat mr. X dit achterwege heeft gelaten, acht het hof echter niet tuchtrechtelijk verwijtbaar, in aanmerking genomen a) dat mr. X tot een positief oordeel was gekomen over de kans van slagen van een cassatieberoep, b) dat zij (gelet ook op de brief van 15 juli 2003 van mr. A) ervan mocht uitgaan dat klaagster waarschijnlijk wel beroep zou willen instellen, c) dat de tijd drong en het zon-

der een uitvoerig cassatieadvies direct opstellen van het verzoekschrift een zekere kostenbesparing zou meebrengen en d) dat mr. B (in plaats van mr. A) een en ander zou bespreken met klaagster. Naar het oordeel van het hof was de situatie niet zodanig dat van bijzondere omstandigheden als hiervoor bedoeld sprake was. Klaagster heeft niet betwist dat, zoals door mr. X is gesteld, mr. B aan mr. X heeft medegedeeld dat zij (klaagster) instemde met de inhoud van het verzoekschrift en de indiening daarvan. Nu de termijn daarvoor afliep, is mr. X dan ook terecht direct tot indiening overgegaan. Opmerking verdient nog dat, indien klaagster dit achteraf toch zou hebben gewenst, het verzoekschrift weer ingetrokken had kunnen worden.

Onderdeel b van de klacht betreft in het bijzonder de kosten-batenanalyse. Zoals volgt uit hetgeen hiervoor is overwogen, lag het in de eerste plaats op de weg van mr. A om hierover met klaagster te spreken. Naar mr. X zich meent te herinneren, heeft zij bij het eerste telefoongesprek met mr. A aangegeven dat met de opstelling van het advies ten minste twee werkdagen gemoeid zouden zijn, zoals zij dit in het algemeen ook pleegt te doen indien zij het dossier nog niet heeft gezien. In haar brief van 8 augustus 2003 heeft zij haar uurtarief vermeld. Klaagster is ervan uitgegaan, naar het hof aanneemt op grond van hetgeen zij van mr. A had begrepen, dat het om twee werkdagen zou gaan. Toen zij de declaratie van mr. X ontving bleken het er echter drie te zijn. Het hof kan de precieze gang van zaken niet vaststellen, maar niet is gebleken dat mr. A na het telefoongesprek op 9 juli 2003 of na ontvangst van de brief van 8 augustus 2003 op enig moment bij mr. X dit punt aan de orde heeft gesteld of hierover nadere informatie heeft gevraagd. Rest de vraag of mr. X zelf er op had moeten wijzen dat het belang van klaagster bij de cassatieprocedure niet opwoog tegen de daaraan verbonden kosten. Mr. X heeft uiteengezet dat het belang van het cassatieberoep niet alleen lag in het bedrag van ongeveer € 12.000 dat klaagster wegens – ingevolge de beslissing van het gerechtshof ten onrechte – ontvangen alimentatie zou moeten terugbetalen,

maar ook in de mogelijk in de toekomst door klaagster te ontvangen alimentatie, indien het oordeel van het gerechtshof over de verdien capaciteit van klaagster niet in stand zou blijven. Volgens mr. X was het dan ook niet zo dat een kosten-batenanalyse zonder meer een contra-indicatie voor het instellen van cassatie zou opleveren. Het hof acht dit standpunt van mr. X aanvaardbaar, zodat haar niet tuchtrechtelijk verweten kan worden dat zij dit punt niet zelf aan de orde heeft gesteld bij mr. A of klaagster. Op grond van al het voorafgaande komt het hof tot de slotsom dat onderdeel b van de klacht ongegrond is, zodat de eerste grief van mr. X slaagt en haar overige grieven geen verdere behandeling behoeven.

De eerste grief van klaagster richt zich tegen de verwerping van onderdeel a van de klacht. Met de raad is het hof van oordeel dat de enkele omstandigheid dat de Hoge Raad de door mr. X in de cassatieprocedure aangevoerde klachten heeft verworpen, niet de conclusie rechtvaardigt dat die klachten, achteraf bezien, geen redelijke kans van slagen hadden. Ook in de door de Hoge Raad gegeven motivering zijn daarvoor geen aanwijzingen te vinden, terwijl het feit dat de eerste klacht is afgedaan met toepassing van art. 81 RO niet meer betekent dan dat die klacht naar het oordeel van de Hoge Raad niet noopt tot beantwoording van rechtsvragen in het belang van de rechtseenheid of de rechtsontwikkeling. Dat de advocaat-generaal tot verwerping heeft geconcludeerd, levert evenmin een argument op. Dat er andere gronden zouden zijn voor een dergelijke conclusie is door klaagster niet aangevoerd en aan het hof ook niet gebleken. In haar memorie heeft klaagster gesteld dat zij ervan is uitgegaan dat het cassatieberoep een aanmerkelijke kans van slagen had. Het hof neemt aan dat klaagster hiermee bedoelt dat er sprake zou zijn geweest van meer dan een redelijke kans. Mr. X heeft in haar brief van 26 augustus 2003 echter slechts geschreven dat zij bepaalde klachten een redelijke kans van succes gaf, zodat er voor klaagster geen aanleiding bestond haar verwachtingen

hogere te stellen. Ook in de brief van mr. A aan mr. X van 15 juli 2003 valt niet te lezen dat bij de advisering dit zwaardere criterium zou moeten worden toegepast. De tweede grief van klaagster betreft onderdeel c van de klacht en richt zich tegen het oordeel van de raad dat niet is gebleken dat mr. X meer werk heeft verricht dan nodig was door een extra cassatieklacht op te stellen. Het betreft de tweede cassatieklacht, waarmee mr. X een principieel punt aan de Hoge Raad heeft willen voorleggen. Mr. X heeft in haar memorie van antwoord toegegeven dat de formulering in haar brief van 26 augustus 2003 dat het gaat om een 'aardig principieel punt' dat kan worden 'meegenomen' wat ongelukkig is. Het hof onderschrijft dit en acht het begrijpelijk dat klaagster gedacht heeft dat sprake was van onnodige werkzaamheden van mr. X die zij (klaagster) diende te betalen. Echter, deze cassatieklacht betrof het (van het oordeel van de rechtbank afwijkende) oordeel van het gerechtshof dat van klaagster, die de zorg voor twee kinderen heeft, verwacht mag worden dat zij bijna full time gaat werken. Uit de brief van 10 januari 2005 van mr. X aan de deken blijkt dat mr. X ook deze klacht een redelijke kans van slagen gaf. Dit betekent dat zij in haar taak als cassatieadvocaat tekort zou zijn geschoten indien zij die klacht niet zou hebben 'meegenomen'. Het ging daarbij immers om het oordeel van het gerechtshof over de verdien capaciteit van klaagster en zoals in 4.3 is overwogen werd het belang van het cassatieberoep mede daardoor bepaald. Uit hetgeen hiervoor is overwogen volgt dat de grieven van klaagster niet kunnen slagen.

Volgt

- vernietigt de beslissing van de raad voor zover daarbij onderdeel b van de klacht gegrond is verklaard en aan mr. X een maatregel is opgelegd, en, in zoverre opnieuw rechtdoende,
- verklaart onderdeel b van de klacht ongegrond;
- bekrachtigt de beslissing voor het overige.

B O R S B O O M & H A M M
advocaten

Borsboom & Hamm is een advocatenkantoor met vestigingen in Rotterdam, Dordrecht en Barendrecht.

Wij zoeken op korte termijn een ervaren

**(assistent-)kantoormanager
fulltime**

Kennis van en ervaring met HRM, IT, PR, financiële en facilitaire zaken is vereist. Ervaring in de advocatuur (bijvoorbeeld als advocaat) strekt tot aanbeveling.

Universitair of HBO-opleidingsniveau.

Schriftelijke reacties kunt u richten aan:
Borsboom & Hamm N.V., t.a.v. Mw. A. Jöner,
Postbus 635, 3300 AP Dordrecht, tel. nr. 078-6393737,
of per e-mail: alma.joner@borsboomhamm.nl

www.borsboomhamm.nl

BERNTSEN MULDER
ADVOCATEN · JURISTEN

Wij willen op korte termijn ons team versterken met een ervaren

**LETSELSCHADE ADVOCaat OF
LETSELSCHADE JURIST (M/V)**

Berntsen Mulder is een gerenommeerd advocatenkantoor dat zich onder meer inzet voor slachtoffers van o.a. verkeers- en bedrijfsongevallen. Wij werken voor slachtoffers en werkgevers (loonregres).

Heb jij aandacht voor het slachtoffer? In deze functie heb je 1 belangrijk doel en dat is het bereiken van een goed en bevredigend resultaat voor het slachtoffer.

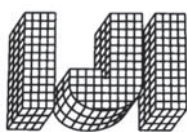
Ons letselschadeteam bestaat uit 7 deskundige belangenbehartigers.

LSA of Nivre-opleiding is een pré.

Wij zien graag jouw sollicitatiebrief voorzien van CV per e-mail tegemoet op a.verhaar@berntsenmulder.nl

Kijk voor meer informatie over ons kantoor op www.berntsenmulder.nl

INTERNATIONAAL JURIDISCH INSTITUUT

Spui 186
2511 BW
's-Gravenhage
telefoon 070-3460974
telefax 070-3625235
E-mail iji@worldonline.nl

Het Internationaal Juridisch Instituut adviseert in zaken betreffende internationaal en buitenlands recht, in het bijzonder waar het gaat om vragen van internationaal privaatrecht en buitenlands privaatrecht- en procesrecht.

Werkterreinen zijn onder andere:

- personen- en familierecht
- nationaliteitsrecht
- erfrecht
- procesrecht
- overeenkomstenrecht
- strafrecht
- onrechtmatige daad

De brochure inzake taak, werkwijze en tarifiering wordt op verzoek toegezonden.

Bezoek onze site: www.iji.nl

Procederen in Duitsland?

**Duitse advocaten, vloeiend tweetalig,
gespecialiseerd in Nederlands-Duitse rechtszaken**

Blankestijn & Oortman Advocaten en Rechtsanwältinnen
Postbus 619, 7550 AP HENGELO

Telefoon 074 - 259 38 67

Fax 074 - 259 38 68

www.blankestijnoortman.nl

Aanbestedingsjurisprudentie

Voor slechts €250,- per jaar ontvangt u per email uitstekende samenvattingen van alle uitspraken op het gebied van (Europees) aanbesteden.

Eerst vrijblijvend uitproberen? Stuur een mailtje naar vdlc@bart.nl en ontvang de komende vier weken gratis samenvattingen van alle aanbestedingsjurisprudentie.

VdLC is marktleider in Nederland op het gebied van aanbestedingsopleidingen

www.aanbesteding.nl

VOX ET
LINGUA

Vertalingen (gewaarmerkt)

Da Costakade 8-huis
1052 SJ Amsterdam

Mobiel 06-20004823
Telefoon 020-6167821
E-mail vox@euronet.nl
Internet www.voxetlingua.nl

VOX ET LINGUA |

Alt Kam Boer advocaten

Civiele cassatie?

- prijsafspraken mogelijk
- ook op basis van toevoeging

Info: mr H.J.W. Alt, Pb. 82228, 2508 EE Den Haag,
tel.: 070 358 94 79, fax: 070 358 51 97
alt@altkamboer.com, www.altkamboer.com

TOGA
atelier
Schout & Katsantonis

www.toga.net

- Rijksleverancier
- Toga's op maat van eerste kwaliteit stof
- Korte levertijd
- Bef cadeau bij bestelling toga

Industrieweg 51 3044 AS Rotterdam
Tel. 010 - 245 07 66 Fax 010 - 245 07 67

WESSEL, TIDEMAN & SASSEN

ADVOCATEN

WESSEL, TIDEMAN & SASSEN ADVOCATEN IS EEN GERENOMMEERD HAAGS KANTOOR, DAT ZICH ONDSCHIEDT DOOR KWALITEIT, PERSOONLIJKHEID EN BETROUWBAARHEID. WTS BIEDT BINNEN DE COMMERCIELE RECHTSPRAKTIJK EEN ONDERNEMERSGERICHT DIENSTENPAKKET AAN. WTS IS GEEN TRADITIONEEL KANTOOR, BESTAANDE UIT ZELFVOLDANE NOTABELEN, MAAR EEN MODERNE EN KLANTGERICHTE ORGANISATIE.

WTS zoekt:

een (gevorderde)

STAGIAIR(E) VASTGOED

met aantoonbare belangstelling voor het vakgebied

WTS zoekt geestdriftige en geestige juristen, die analytisch vermogen en initiatief combineren met een pragmatische en onafhankelijke persoonlijkheid. Problemen zijn voor u uitdagingen.

WTS biedt een dynamische rechtspraktijk in een informele en sfeervolle werkomgeving, met vele ontplooiingsmogelijkheden.

Misschien wel het leukste advocatenkantoor op één van de mooiste locaties van Den Haag.

Schriftelijke reacties kunt u richten aan:

Wessel, Tideman & Sassen Advocaten
mr Fredrik Knoeff
Postbus 80504
2508 GM DEN HAAG
f.knoeff@wtsadvocaten.nl

Kantooradres Van Stolkweg 10, Den Haag.

Postadres Postbus 80504, 2508 GM Den Haag.

Telefoon 070 3504055, **Fax** 070 3506187.

WWW.SEEYOUINCOURT.NL

WERKEN BIJ WTS

**ONDERNEMINGSRECHT
ARBEIDSRECHT**

VESTIUS
advocaten

**Vestius Advocaten
Amsterdam**

zoekt

échte advocaten

www.vestius.com

Partner(s) en/of kanto(o)r(en) gezocht:

Een op het arbeids- en vennootschapsrecht georiënteerd advocatenkantoor met 2 vestigingen in Nederland en de ambitie om binnen twee jaren te groeien naar minimaal 5 vestigingen zoekt (een) partner(s) met of zonder eigen praktijk en kantoor voor het opzetten van een advocatenkantoor in (de nabijheid van) Amsterdam en/of Arnhem. Affiniteit met of interesse in het vennootschaps- en arbeidsrecht is gewenst.

Reacties uitsluitend onder nummer 7871 aan: Brouwer's Direct Marketing B.V., via e-mail: bdmbv@euronet.nl

Advocatenkantoor Suiskens

Advocatenkantoor Suiskens is sedert 2004 gevestigd te Roermond en richt zich als 'niche praktijk' louter en alleen op arbeidsrecht. Ons vaste relatiebestand bestaat uit ook elders in het land gevestigde bedrijven. Ter versterking van ons team zijn wij op zoek naar een enthousiaste medewerker en/of (gevorderde) stagiaire. Parttime werken is geen probleem.

Stuur je sollicitatie met curriculum vitae naar Yvonne Suiskens, postbus 304, 6040 AH Roermond. Mailen kan natuurlijk ook: y.suiskens@suiskens.nl.

VAN DER NIET ADVOCATEN

Advocatenkantoor te Leiderdorp

zoekt

in verband met pensionering
van een van de advocaten

advocaat

die op basis van kostendeling samen met 3 andere ervaren collegae de algemene praktijk uitoefent.

Voor een vakbekwame en enthousiaste advocaat is dit een uitgelezen kans voor zichzelf te beginnen in een goed lopend kantoor.

Uw reactie kunt u richten aan Mr. L.A. van der Niet, Postbus 341, 2350 AH Leiderdorp.

Voor telefonische informatie 071 - 5 89 47 42.

E-mailadres: vander.niet.advocaten@hetnet.nl

ElsevierJuridisch.nl heeft voor u gespot:

Powerboat- racen: niet voor watjes

ElsevierJuridisch
nieuws **lifestyle** opinie

Lamsma Veldstra & Lobé

ADVOCATEN EN PROCUREURS

Zoekt voor onmiddellijke indiensttreding:

een **advocaat-medewerker** (m/v)

met een voltooide stage in de advocatuur voor de verdere uitbouw van een commerciële en ondernemingsgerichte praktijk. Aantoonbare affiniteit met en belangstelling voor het bedrijfsleven strekt tot aanbeveling.

een **advocaat-stagiaire** (m/v)

Lamsma Veldstra & Lobé Advocaten is een middelgroot kantoor, gevestigd in de nabijheid van het centrum van Rotterdam, in het Scheepvaartkwartier. De maatschap bestaat uit mrs. W.F. Veldstra en G.P. Lobé, terwijl daarnaast een vijftal advocaten bij ons kantoor werkzaam is. Ons kantoor richt zich op zakelijke dienstverlening aan (middel)grote ondernemingen, zowel nationaal als internationaal. Lamsma Veldstra & Lobé Advocaten is partner in een wereldwijd samenwerkingsverband van advocatenkantoren, Legal Netlink Alliance met meer dan 2.000 aangesloten advocaten.

Wij bieden een dynamische internationale praktijk binnen een prettige en informele werkomgeving en goede arbeidsvoorwaarden.

Sollicitaties kunnen worden gericht aan Lamsma Veldstra & Lobé Advocaten, t.a.v. mr. G.P. Lobé, Postbus 23320, 3001 KH Rotterdam, of per e-mail info@lamsma-veldstra.nl. Website: www.lamsma-veldstra.nl

Ventoux
ADVOCATEN_{bv}

Advocaat-stagiaires en Medewerkers Intellectueel Eigendom en Arbeidsrecht

Ventoux Advocaten zoekt enthousiaste en ondernemende stagiaires en medewerkers, die bij een gespecialiseerd advocatenkantoor willen werken.

Wij leggen ons toe op intellectueel eigendom, marketing en arbeidsrecht. Onze cliënten variëren van technologie start-ups tot gevestigde multinationals. Wij begeleiden hen op het terrein van intellectueel & human capital. Bij ons kom je in aanraking met zowel de advies- en procespraktijk als met transacties, zoals licenties, technologie-overdracht en outsourcing.

Wij zijn een jong kantoor met een informele werkomgeving. De cliënt, de juridische kwaliteit en een goede werksfeer staan bij ons centraal.

Beschik je over goede studieresultaten en heb je aantoonbare belangstelling voor onze praktijk, stuur dan je sollicitatiebrief (met cv, cijferlijst en eventuele stagebeoordelingen en scriptie) aan Caroline van der Zwet, Ventoux Advocaten bv, Postbus 8234, 3503 RE Utrecht of caroline.vanderzwet@ventouxlaw.com.

VLEUTENSEWEG 386

3532 HW UTRECHT

P.O. BOX 8234

3503 RE UTRECHT

TEL +31 (0)30 298 2460

FAX +31 (0)30 298 2461

WWW.VENTOUXLAW.COM

INFO@VENTOUXLAW.COM

Plaats uw advertentie midden in uw doelgroep. Het Advocatenblad helpt u daarbij.

Elke drie weken bereikt u met een personeelsadvertentie in het Advocatenblad alle geïnteresseerde juridisch actieve juristen.

Desgewenst helpen wij u met het opstellen van de tekst voor uw personeelsadvertentie, die professioneel vorm wordt gegeven in uw eigen huisstijl, met uw eigen logo!

Meer informatie?

Wilt u meer informatie, bel dan Bas Brouwer, tel. 0172 - 23 44 60, fax 0172 - 23 30 17, die u graag vrijblijvend informeert over alle mogelijkheden.

brouwer's direct marketing

U zoekt:

- advocaten
- medewerkers
- stagiaires
- (bedrijfs)juristen
- belastingdeskundigen
- leden rechterlijke macht

Wat 'to do' bij zwangerschap?

- twee voornamen bedenken
- aanmelden bij een goed verloskundigenbureau
- roze en/of blauwe verf kopen voor de kinderkamer

Maar is er al vervanging op het werk?

Onze ervaring is dat drie partijen baat hebben bij het tijdig regelen van vervanging bij zwangerschapsverlof:

1. de medewerker die met verlof gaat; haar cliëntenportefeuille ligt na het verlof bijgewerkt en compleet op haar bureau;
2. de cliënten; zij zullen niet op de stapel dossiers belanden bij de toch al druk bezette collega's;
3. de collega's; zij zijn bevrijd van het lezen van een uitgebreide overdrachtsnotitie en het behandelen van 'tijdelijke' dossiers.

Le Tableau bemiddelt exclusief in tijdelijke functies voor de advocatuur en het notariaat.

Le Tableau

VOOR DE ADVOCATUUR EN HET NOTARIAAT

Belt u voor meer informatie (020 5237600) met Mr. Christ'l Dullaert (dullaert@letableau.nl)
Kijk ook op www.letableau.nl

Legal Counsel

Bedrijfsjurist

Jurist Pensioenrecht

Senior Juridisch Adviseur

Fiscalist

BTW Specialist

Voor een compleet aanbod van juridische vacatures ga je naar jbb.nl

Juridische Banenbank

De Asser-serie Recent verschenen:

Al ruim een eeuw is de Asser-serie de belangrijkste kennisbron van de heersende rechtsopvattingen in civielrechtelijk Nederland. Een handboekenserie die in de rechtspraktijk en in de privaatrechtswetenschap een grote reputatie heeft opgebouwd en die er in is geslaagd de vooraanstaande juristen van deze tijd als auteurs aan zich te binden.

NIEUW! Deel 3-IV Gemeenschap

prof.mr. S. Perrick

Dit deel is gewijd aan titel 3.7, de gemeenschapstitel. Het is voor de eerste maal dat deze titel volledig systematisch in een deel van de Asser-serie wordt behandeld. Alle gemeenschappen waarop titel 3.7 BW van toepassing is worden besproken. Vanwege de grote rol die de verdeling van de gemeenschap speelt in de praktijk, besteedt de auteur daar veel aandacht aan.
ISBN 9789013043532, 236 pagina's, € 60,-, 1e druk, 2007

Deel 5-IIA Huur

prof.mr. P. Abas

Sinds de verhuizing van de regeling van de huurovereenkomst van boek 7A naar boek 7 heeft de wetgever zich stil gehouden. Daardoor heeft de rechtspraak gelegenheid gehad zich verder te ontwikkelen, met name op die gebieden die in 2003 als nieuw konden worden aangemerkt. Hierbij moet vooral gedacht worden aan de regeling van de gebreken, de huurprijsvermindering, de renovatie en het ontvankelijkheidsvereiste bij de nadere huurprijsvaststelling van bedrijfsruimte. Ook voor het overige is de rechtspraak nader geëvolueerd. De nieuwe druk is bijgewerkt tot en met 2006.
ISBN 9789013037326, 388 pagina's, € 77,50, 9e druk, 2007

NIEUW! Deel 5-IIIC Aanneming van werk

prof.mr. M.A.M.C. van den Berg

In 2003 is een nieuwe wettelijke regeling voor de aannemingsovereenkomst in werking getreden die aanzienlijk verschilt van de fragmentarische en onduidelijke oude regeling. Daarom is ervoor gekozen dit deel van de Asser-serie geheel opnieuw op te zetten.
ISBN 9789013004205, 428 pagina's, € 80,-, 1e druk, 2007

Deel 5-VI De verzekeringsovereenkomst

prof.mr. P. Clausing, prof.mr. J.H. Wansink

Dit deel is gewijd aan het verzekeringsrecht en bestaat uit een algemeen deel, een deel schadeverzekering en een deel levensverzekering. Met name de privaatrechtelijke aspecten van de verzekering worden behandeld, waarbij de nieuwe wettelijke regeling van de verzekeringsovereenkomst in titel 7.17 BW centraal staat.
ISBN 9789013043631, 692 pagina's, € 105,-, 2e druk, 2007

Kluwer

a Wolters Kluwer business

Bestellen:

www.kluwer.nl/shop

Telefoon (0570) 67 35 55, Fax (0570) 69 15 55

E-mail: info@kluwer.nl

Prijswijzigingen voorbehouden

Nu even serieus.

De **jurist** (m/v) die serieus werk wil maken van een carrière bij een van de grootste gasnetwerken van Europa kijkt nu op werkenbijgasunie.nl.

Gasunie werkt hard aan een veilige en duurzame energievoorziening. Met een omvang van ruim twaalfduizend kilometer en een groot aantal installaties is ons gasnet een van de grootste van Europa. Daarmee bedienen we klanten in binnen- en buitenland. Energie is van vitaal belang en staat hoog op de politieke agenda.

De energiemarkt is internationaal en verandert snel. Om tegemoet te komen aan de wensen van deze markt, nu en in de toekomst, nemen wij deel in belangrijke energieprojecten zoals de bouw van de eerste Nederlandse importterminal voor vloeibaar aardgas in Rotterdam en internationale pijpleidingprojecten, zoals Nord Stream, dat Russisch gas naar Europa moet brengen. We zijn op zoek naar een **Bedrijfsjurist** en een **Jurist Milieurecht** die de serieuze uitdagingen die wij hierbij tegenkomen, in successen kunnen vertalen. Weten welke mijlpaal voor jou in het verschiet ligt? Kijk op:

www.werkenbijgasunie.nl

gasunie

gaat verder in gastransport

Mijlpaal in je carrière

DVDW zoekt Advocaat Medewerker Ondernemingsrecht (Rotterdam) en Arbeidsrecht (Den Haag).

Onze groei is geen doel op zich. Onze groei is een gevolg. DVDW Advocaten heeft gekozen voor kwaliteit en is dagelijks bezig deze keuze in de praktijk te vertalen. Een permanent streven naar de beste dienstverlening, het beste advies én de beste medewerkers. En deze strategie wordt beloond door onze opdrachtgevers. Steeds meer ondernemers stellen hun juridische belangen veilig bij DVDW. Met 24 advocaten zijn we inmiddels ruimschoots in staat alle relevante specialismes in te vullen. Om onze kwaliteit te garanderen en verder uit te bouwen zoeken we nu talentvolle, energieke en ambitieuze juristen met 4-6 jaar werkervaring, bijbehorende kennis en netwerken.

Voor informatie kan je contact opnemen met Marc de Leeuw (arbeidsrecht, 070 3547054) of Robin Horstman (ondernemingsrecht, 010 4400500). Mail je sollicitatie en motivatie graag met cv naar Jelle Kloosterman (kloosterman@dvdw.nl). We zien er naar uit om vorm te geven aan onze gezamenlijke kwaliteiten!

DVDW

Duijnstee van der Wilk advocaten

www.dvdw.nl

Kennedy Van der Laan heeft plaats
voor talentvolle advocaatstagiairs.

www.kennedyvanderlaan.nl/vacatures

Kennedy Van der Laan, advocatuur en notariaat, Haarlemmerweg 333, 1051 LH Amsterdam

Tekening: Pieter Bijwaard

MarktSite
koop en verkoopsite

Home | Nieuw | Toppers | Mijn MarktSite

Zoek

AANGEBODEN

Stapels wetboeken voor de liefhebber.
Ons advocatenkantoor heeft ze niet meer nodig door de handige zoekfunctie in **ElsevierOrde**. Gratis af te halen.

Tel. 070 441 51 55

Dossierbeheer • Correspondentie • Agenda • Nieuws • Urenregistratie • Jurisprudentie • Facturatie • Commentaar • Wetgeving • Alimentatierekenen • **Alles in orde!**

Gaan alle advocatenkantoren in de uitverkoop? Nee hoor, alles is in orde. Sterker nog, het werd advocaten nog nooit zo gemakkelijk gemaakt! Van dossierbeheer tot aan urenregistratie en van commentaar tot aan alimentatierekenen: alle functionaliteiten vindt u in ElsevierOrde. Met dit complete juridische softwarepakket koppelt u eenvoudig correspondentie en relevante wetgeving aan dossiers, vindt u sneller jurisprudentie over personen- en familierecht en/of arbeidsrecht. Onder- tussen houdt u automatisch uw urenregistratie bij. ElsevierOrde is overzichtelijk, tijdsbesparend en altijd up-to-date. Bekijk de demo of maak een afspraak met een van onze accountmanagers op www.elsevierorde.nl

Het enige écht complete juridische softwarepakket.

Arnold + Siedsma is een internationaal kantoor van advocaten, octrooigemachtigden en merken- en modellengemachtigden, dat fullservice verleent op het gebied van intellectuele eigendom.

ARNOLD + SIEDSMA
ADVOCATEN EN OCTROOIGEMACHTIGDEN

Een goed idee verdient bescherming

Met vestigingen in Den Haag, Amsterdam, Breda, Enschede, Leeuwarden, Utrecht, Nijmegen, Zwolle, München en Antwerpen voert Arnold + Siedsma met ruim 90 medewerkers een internationale praktijk. De cultuur van de organisatie kenmerkt zich door een informele sfeer en collegiale samenwerking. Vanwege de groei van de sectie Advocatuur in Den Haag zijn wij op zoek naar een:

Advocaat-Medewerker IE

Ook gevorderde advocaat-stagiaires worden uitgenodigd te solliciteren.

Onze nieuwe collega heeft bij voorkeur ervaring opgedaan in de IE praktijk, met name op het gebied van merken- en modellenrecht en auteursrecht.

Wilt u meer weten over een carrière bij Arnold + Siedsma dan kunt u contact opnemen met de heer mr. P.P.J.M. Verhaag (advocaat) pverhaag@arnold-siedsma.nl
Telefoonnummer: 070 - 365 48 33

Graag ontvangen wij uw sollicitatie, gericht aan mevrouw I. Immeke, personeelsfunctionaris, binnen 14 dagen na verschijning van deze advertentie.

Postbus 18558, 2502 EN Den Haag
iimmeke@arnold-siedsma.nl
www.arnold-siedsma.nl

Aberson Advocaten te Maarssen

Wegens vertrek van een van onze advocaten zoeken wij een

ervaren familierechtadvocaat
voor parttime (minimum 3 dagen per week)
of fulltime dienstverband.

Gaarne uw reactie te richten aan Mr. P. ten Hoeve, bij wie u ook telefonische informatie over de functie kunt verkrijgen.

Aberson Advocaten
Postbus 1089
3600 BB MAARSSSEN
Tel: 0346 - 56 11 32
E-mail: kantoor@abersonadvocaten.nl
www.abersonadvocaten.nl

Hopmans | & | Associés advocaten en procureurs

zoekt voor uitbreiding van de algemene praktijk een

**gevorderd advocaat-stagiair /
advocaat-medewerker (m/v)**

Het profiel: ambitieus, zelfstandig, flexibel en commercieel.

Sollicitaties binnen 14 dagen richten aan mr. J.W.J. Hopmans, postbus 12, 6560 AA Groesbeek, tel: 024 - 397 28 11, www.hopmansadvocaten.nl

TER OVERNAME AANGEBODEN

GOED GEOUTILLEERD ADVOCATENKANTOOR IN UTRECHT

Alle reacties worden met de hoogst mogelijke discretie behandeld.

Uw reactie kunt u onder nummer 7872 zenden aan:

Bureau BDM B.V.
Steekterweg 80G
2407 BH Alphen aan den Rijn

WILLEMS VAN DER BAAN
A D V O C A T E N

Willems Van der Baan Advocaten te Almere is met haar 22 medewerkers, waarvan 11 advocaten, in de regio Flevoland en Gooi en Eemland een middelgroot advocatenkantoor dat op een kwalitatief hoog niveau voorziet in de zakelijke, juridische dienstverlening.

In verband met de verdere groei van ons kantoor en met name ter versterking van de praktijkgroep Vennootschap en Onderneming en de praktijkgroep Personeel en Arbeid, zijn wij per direct op zoek naar een:

(gevorderd) advocaat-stagiaire
en
(beginnend) advocaat-medewerker

Sollicitaties met cv kunnen binnen 14 dagen worden gericht aan: Willems Van der Baan Advocaten, t.a.v. onze kantoordirecteur de heer W. Bordes, Postbus 10080, 1301 AB Almere of e-mail bordes@willemsvanderbaan.nl. Nadere informatie kan worden ingewonnen bij de heer mr. A.G.P. van der Baan op telefoonnummer 036-5488000 of e-mail vanderbaan@willemsvanderbaan.nl.

www.willemsvanderbaan.nl

LEXWELL

Lexwell Advocaten is een commercieel kantoor, gevestigd in een goed geoutilleerd pand in Philipsburg, Sint Maarten in de Nederlandse Antillen. Ons kantoor opereert in de zakelijk markt en komt ook met tal van internationale aspecten van het recht in aanraking. Sint Maarten is geen Nederland met mooi weer. De samenleving verschilt van hetgeen je in Nederland gewend bent. Je moet dus wel tegen een stootje kunnen.

We zoeken per direct:

EEN ENTHOUSIASTE EN PRAKTIJKGERICHTE:

- **ERVAREN ADVOCaat MEDEWERKER**
- **STAGIAIRE MET AFGERONDE BEROEPSOPLEIDING**

Er wordt verwacht dat u zich voor minimaal 2 jaar wilt binden. Nevens de gebruikelijke goede studieresultaten en uitstekende beheersing van de Nederlandse taal moet u flexibel zijn en vloeiend Engels kunnen spreken en schrijven. Als u nog meer talen spreekt, Frans en Spaans bijvoorbeeld, is dat een groot voordeel.

Sollicitaties per e-mail (fax mag ook) voorzien van cv graag binnen 14 dagen na verschijning van dit blad sturen aan:

Lexwell Advocaten
t.a.v. mr. J. Veen
Tel: 00 599 5424670
Fax: 00 599 5424693
E-mail: jveen@lexwell.net

TEN CATE

ADVOCATEN

Ten Cate Advocaten

is een middelgroot advocatenkantoor in Almelo. Het kantoor heeft een historie van bijna 50 jaar en verleent kwalitatief hoogwaardige rechtshulp aan particulieren, ondernemers en semi-overheidsinstellingen.

Ons kantoor is gespecialiseerd in personen- en familierecht alsmede in arbeidsrecht, letselschade, huurrecht en incassozaken.

De sfeer binnen ons team van 18 personen, waaronder 8 advocaten, kan worden gekenmerkt als collegiaal en ongedwongen.

Voor de Sectie Personen- en Familierecht binnen ons kantoor zijn wij op zoek naar een

medewerker (m/v)

of

gevorderde stagiair(e) met voltooide beroepsopleiding

die een uitstekende juridische kennis combineert aan praktijkgericht denken en daarnaast beschikt over goede communicatieve vaardigheden.

Belangstellenden worden uitgenodigd om hun schriftelijke sollicitatie met curriculum vitae binnen 14 dagen na datum verschijning te richten aan:

Ten Cate Advocaten
t.a.v. Mr E.D. Breuning ten Cate
Postbus 251
7600 AG Almelo

bij wie desgewenst ook telefonische informatie kan worden ingewonnen:
tel. 0546 - 812 528.

Rottier ADVOCATEN

Rottier advocaten is een kantoor aan de rand van 's-Hertogenbosch langs de A2, waar vijf advocaten en drie secretaresses werken. Er heerst een informele sfeer waar veel kennisuitwisseling plaatsvindt.

Voor de ondernemingsrechtpraktijk zoeken wij:

- een (**fulltime**) **ADVOCAAT-MEDEWERKER** (m/v) met vijf tot zeven jaar ervaring als advocaat
- en
- een (**fulltime**) **GEVORDERDE ADVOCAAT-STAGIAIRE** (m/v) dan wel een advocaat met een onlangs voltooide stage

U heeft een uitstekende juridische kennis en een klantgerichte houding. U bent ambitieus, praktisch en commercieel ingesteld, met goede communicatieve en sociale vaardigheden.

Interesse?
Solliciteer dan binnen veertien dagen:
info@rottieradvocaten.nl
t.a.v. de heer mr. A.M. Rottier.

Bezoekadres:
Europalaan 24g
Tel: 073 - 64 88 620

WILLEMSE & VAN POORTEN ADVOCATEN

zoeken op korte termijn een enthousiaste, ervaren

advocaat (m/v),

die zich in een informele werksfeer zal gaan bezighouden met de algemeen civielrechtelijke praktijk.

Geïnteresseerd?

Neem dan contact op met:

mr R.M. Vessies
Postbus 3045
2001 DA Haarlem
tel. 023 - 531 95 65
e-mail: willemse&vanpoorten@xs4all.nl

| DictaPlus

Digitaal dicteren en Spraakherkenning

Maak vandaag
nog de overstap.
www.dictaplus.nl

DictaPlus verenigt de voordelen van digitaal dicteren, zoals sublieme digitale geluidskwaliteit, grote opslagcapaciteit, mobiliteit en flexibiliteit, met de voordelen van spraakherkenning: optimale kwaliteit van uw documenten, gebruiksgemak en optimale productiviteit.

De voordelen van DictaPlus

- Eenvoudig in gebruik.
- Mobiel dicteren via digitale memorecorder, PDA of GSM.
- Optimale spraakherkenning op basis van juridisch vocabulair & context.
- Centraal lexicon & netwerkgeoriënteerde oplossing.
- Totaal geïntegreerde en flexibele Nederlandse werkomgeving.
- Eenvoudig managementinformatie tot uw beschikking.
- Probleemloze koppeling met bestaande dossiermanagementsystemen.
- Eenvoudig dicteren in MS Word en huistijldocumenten.
- Ondersteund Windows servers & Citrix omgevingen.
- Gebaseerd op Philips Speech Magic versie 6.1.

www.dictaplus.nl
email: info@dictaplus.nl
telefoon: 0570-673310

Heb jij je kruiwagen al gevonden?

Je bent jurist en hebt passie voor je vak. Hoewel je huidige functie leuk is, vraag je jezelf met regelmaat af of je wel op de juiste weg bent. Brengt deze baan je bijvoorbeeld dichterbij je uiteindelijke ambitie? Of moet je misschien andere stappen nemen om je doel te bereiken? Een gericht carrièrepad heeft immers alles te maken met planning, duidelijke doelen en bewuste keuzes. En dat is soms best lastig. Want je vak goed uitoefenen is één ding; succesvol richting geven aan je carrière een vak apart!

Bij Brunel Legal kennen we de juridische markt en weten we waar de kansen liggen. We hebben overal contacten; van middelgrote bedrijven tot multinationals, van advocatuur tot non-profit organisaties. Hierdoor weten we wat er speelt en waar we de meeste uitdagende projecten en interessantste opdrachten voor jou kunnen vinden. Gebruik ons dus gerust om binnen te komen bij de organisatie van jouw keuze. Dat is ons vak en daar zijn we goed in. Wij geven je graag een stevige zet in de juiste richting, zodat jij tijd overhoudt om te doen waar je goed in bent: uitblinken in jouw vak.

Dus... ook behoefte aan zo'n goede kruiwagen? Stuur ons dan je CV via www.brunel-legal.nl of bel ons op 020 - 312 15 54. Dan maken we snel een afspraak voor een nadere kennismaking!

www.brunel-legal.nl

brunellegal
Carrièremaker voor juristen